

budimex

RAPORT ODPOWIEDZIALNEGO BIZNESU 2015

RAPORT W WERSJI GRI G4 [CORE],
PODDANY WERYFIKACJI NIEZALEŻNEGO AUDYTORA

NIEZALEŻNY RAPORT POŚWIADCZAJĄCY

Deloitte.

Deloitte Advisory Sp. z o.o.
z siedzibą w Warszawie
Al. Jana Pawła II 19
00-854 Warszawa
Polska

Tel.: +48 22 511 08 11
Fax: +48 22 511 08 13
www.deloitte.com/pl

Niezależny raport poświadczający dotyczący Raportu Społecznej Odpowiedzialności 2015 Grupy Budimex

Do Zarządu Budimex S.A.

Dokonaliśmy przeglądu Raportu pt. „Raport Społecznej Odpowiedzialności 2015” (zwanego dalej „Raportem Społecznym”) opracowanego przez Budimex S.A. z siedzibą w Warszawie przy ul. Stawki 40 (dalej „Spółka”), w zakresie istotnych aspektów zidentyfikowanych przez Spółkę oraz wskaźników zaprezentowanych w oparciu o Wytyczne do raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju G4 dla raportowania ustalonego na poziomie „Core”, wydane przez Global Reporting Initiative (GRI). Prace poświadczające w zakresie danych ilościowych oraz jakościowych obejmowały okres od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r.

Za rzetelność, prawidłowość i jasność informacji w nim zawartych oraz za prawidłowość przygotowanej dokumentacji odpowiada Zarząd Spółki. Naszym zadaniem było wydanie, na podstawie przeglądu Raportu Społecznego, niezależnego raportu poświadczającego.

Nasze procedury nie obejmowały niezależnej oceny prawdziwości, dokładności i kompletności informacji i dokumentów przekazanych przez Spółkę. Nie stanowiły także badania systemu kontroli wewnętrznej wdrożonego w Spółce i w ich wyniku nie wyrażamy opinii na temat poprawności tego systemu. Nasze procedury nie stanowiły badania sprawozdań finansowych w rozumieniu Ustawy o rachunkowości. W związku z tym nie wyrażamy w niniejszym Raporcie opinii biegłego rewidenta ani żadnych innych stwierdzeń odnośnie sprawozdań finansowych Spółki w rozumieniu obowiązujących przepisów dotyczących biegłych rewidentów.

Prace związane z planowaniem i realizacją zadania weryfikacyjnego miały charakter zlecenia poświadczającego o ograniczonym zakresie, realizowanego według ISAE 3000 – Międzynarodowego Standardu Usług Poświadczających („Usługi poświadczające inne niż badania lub przeglądy historycznych informacji finansowych”). Standard ten nakłada na nas obowiązek zaplanowania i przeprowadzenia przeglądu w taki sposób, aby uzyskać umiarkowaną pewność, iż Raport Społeczny nie zawiera istotnych nieprawidłowości. Zakres i metoda przeglądu Raportu Społecznego istotnie różni się od badania skierowanego na dostarczenie wystarczającego zapewnienia (*reasonable assurance*). Celem przeglądu nie jest wyrażenie opinii o prawidłowości, rzetelności i jasności Raportu Społecznego i w związku z tym opinii takiej nie wydajemy. Procedury dotyczące przeglądu Raportu Społecznego obejmowały:

- Identyfikację zagadnień i wyników istotnych dla treści Raportu Społecznego z punktu widzenia realizacji celów i działań ze sfery odpowiedzialnego biznesu oraz oczekiwań jej interesariuszy.
- Porównanie informacji zawartych w Raporcie Społecznym z informacjami zawartymi w Sprawozdaniu Finansowym Grupy Budimex za rok 2014.
- Wywiady z osobami odpowiedzialnymi za realizację celów i działań ze sfery odpowiedzialnego biznesu oraz za przygotowanie Raportu Społecznego.
- Weryfikację informacji zawartych w Raporcie Społecznym pod kątem zgodności z dokumentacją wewnętrzną Spółki.
- Ocenę stopnia aplikacji Wytycznych do raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju oraz uwzględnienia Ramowych Zasad Raportowania GRI.

Przeprowadzony przez nas przegląd dostarczył nam zapewnienia o ograniczonym zakresie (*limited assurance*) do tego by potwierdzić, że nie zostały zidentyfikowane istotne błędy w zakresie danych i informacji zawartych w Raporcie Społecznym przygotowanym przez Budimex S.A., dotyczących zidentyfikowanych istotnych aspektów oraz wskaźników całościowo raportowanych przez Spółkę, jak również niezgodności z Wytycznymi do raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju G4, ustalonymi dla poziomu „Core”, wydanymi przez Global Reporting Initiative.

Deloitte Advisory Sp. z o.o.

Warszawa, dnia 20 listopada 2015 r.

Spis treści

GR4 1-56

PR

CRE

EC

SO

LA

HR

EN

	Niezależny raport poświadczający		1				
	<small>[dotyczący Raportu Odpowiedzialnego Biznesu 2015 Grupy Budimex]</small>						
	1. List Prezesa		4				
	2. Nagrody i wyróżnienia		6				
	3. O firmie		8				
	4. O raporcie		28				
	5. Warunki, bezpieczeństwo i higiena pracy [BHP]		32				
	6. Wpływ na lokalne otoczenie i bioróżnorodność		42				
					7. Relacje z lokalnymi społecznościami		52
					8. Prewencja zachowań nieetycznych i uczciwość w działaniu		58
					9. Jakość i jej wpływ na bezpieczeństwo obiektów budowlanych		64
					10. Racjonalne korzystanie z zasobów i zanieczyszczenie środowiska		68
					11. Tabele z danymi pozafinansowymi		72
					12. Indeks GRI		88

1 List Prezesa

Szanowni Państwo,

- przekazuję na Państwa ręce kolejny już raport, prezentujący odpowiedzialne podejście Grupy Budimex do kwestii społecznych i środowiskowych.

Kompleksowe podejście do zarządzania wydaje się być kluczem do budowania trwałej wartości, również wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa. Tym większą czuję satysfakcję, kiedy patrzę na rosnącą na przestrzeni lat wartość akcji Budimeksu. Rynek docenił dobrą kondycję naszej firmy w ciągu ostatnich lat, tak trudnych przecież dla budownictwa. Giełdowa wartość spółki w ostatnim roku wzrosła z 3,4 mld złotych na koniec 2013 roku do 3,6 mld złotych na koniec 2014 roku. Natomiast na koniec lutego 2015 roku kapitalizacja Budimeksu wyniosła 4,2 mld złotych. Od 5 lat Budimex regularnie wypłaca dywidendę swoim akcjonariuszom. Poprzedni rok był najlepszy w historii naszej firmy pod względem wartości podpisanych kontraktów, która wyniosła 6,3 mld złotych i była prawie dwukrotnie wyższa niż w roku poprzednim. To również kolejny rok, w którym Budimex znalazł się w prestiżowym gronie spółek notowanych w RESPECT Index, pierwszym w regionie indeksie spółek społecznie odpowiedzialnych oraz w indeksie WIG DIV.

Rok 2014 był też rokiem w pewnym sensie symbolicznym z całkiem innych względów. W listopadzie oddana została do użytku, poprowadzona według alternatywnego wariantu, obwodnica Augustowa. Droga, która przez długie lata była symbolem poważnego konfliktu społecznego. Konfliktu pomiędzy rozwojem ekonomicznym, bezpieczeństwem lokalnej społeczności oraz ochroną cennych zasobów przyrodniczych. Dziś możemy powiedzieć, jako wykonawca inwestycji, że osiągnięty został kompromis: przyroda jest bezpieczna, a transport samochodowy nie zagraża już mieszkańcom miasta. Szczególne podziękowania należą się naszym inżynierom, którzy mając na uwadze ochronę ekosystemów doliny Rospudy, a tym samym konieczność ograniczenia do minimum ingerencji w koryto rzeki, zdecydowali się na wykonanie przeprawy z wykorzystaniem technologii nasuwania

podłużnego. To przykład tego, jak kompetencje biznesowe w praktyce wpisują się w działania na rzecz zrównoważonego rozwoju. To również przykład tego, w jaki sposób będziemy się starali tworzyć przewagę konkurencyjną w nadchodzących latach.

Mamy potencjał, by zdobywać nowe kontrakty. Potrafimy sprostać najtrudniejszym wyzwaniom natury technicznej. Dlatego też, mając na uwadze przewidywaną kumulację prac w latach 2016–2017, planujemy nie tylko zwiększyć wydatki inwestycyjne, ale przede wszystkim zatrudnić najlepszych specjalistów z branży, na których w Budimeksie czeka ok. 800 miejsc pracy.

Z poważaniem,

Dariusz Blocher
*Prezes Zarządu,
Dyrektor Generalny Budimeksu SA*

2 Nagrody i wyróżnienia

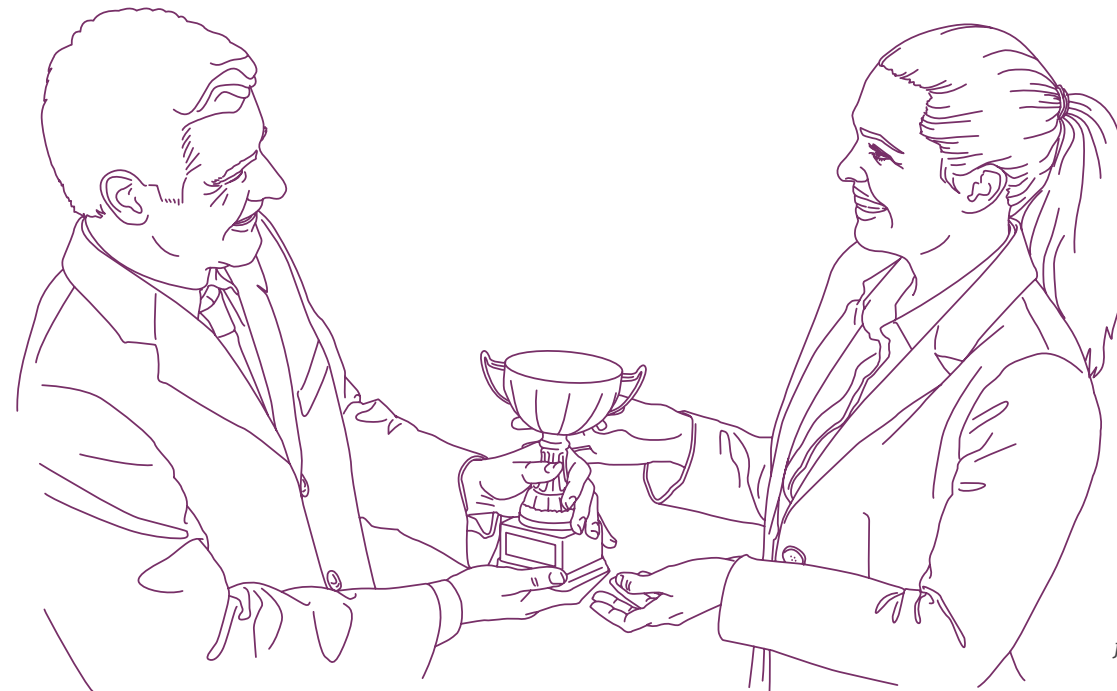
Nagrody i wyróżnienia ogólnopolskie w 2014 r.:

- w V edycji konkursu Eurobuild Awards, Budimex otrzymał tytuł najlepszej firmy budowlanej notowanej na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych,
- Budimex zwyciężył także w III edycji Rankingu TSR – Złota Akcja Biznes.pl w kategorii specjalnej „Najlepsza firma WIG-BUDOWNICTWO 2011-2013”,
- w rankingu Universum TOP 100 2014 opublikowanym przez tygodnik „Newsweek” Budimex zajął 2 miejsce w kategorii „Inżynieria”,
- w XII edycji konkursu „Builder Awards” organizowanego przez redakcję i radę programową miesięcznika „Builder” Budimex otrzymał wyróżnienie Polski Herkules 2014, a dodatkowo statuetką Polskiego Herkulesa Kapituła Konkursu uhonorowała również Prezesa Dariusza Blochera za efektywne zarządzanie, skuteczne poszerzanie potencjału i przewagi konkurencyjnej firmy, jak również przedsiębiorczość i intuicję biznesową,
- Budimex został wyróżniony przez redakcję miesięcznika „Polish Market” tytułem „Perła Polskiej Gospodarki” w kategorii Perły Wielkie,
- redakcja portalu „Rynekinfrastruktury.pl” we współpracy ze Stowarzyszeniem Inicjatywa dla Infrastruktury wyróżniła Budimex podczas II Kongresu Infrastruktury Polskiej w Krakowie,
- podczas VI konferencji „Infrastruktura Polska” organizowanej przez Executive Club, pod honorowym patronatem Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju po raz pierwszy przyznane zostały nagrody za szczególne osiągnięcia w branży dla spółek i liderów infrastruktury na polskim rynku – w kategorii „Inwestycja roku” konsorcjum, którego partnerem (z 50% udziałem) był Budimex, otrzymało nagrodę „Diament Polskiej Infrastruktury” za budowę autostrady A4 Tarnów-Dębica,
- Budimex otrzymał wyróżnienie w kategorii „Lider odpowiedzialności społecznej”,
- w najbardziej prestiżowym konkursie Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa – „Budowa Roku” Budimex otrzymał kilka nagród za wykonane obiekty,¹
- Związek Mostowców Rzeczypospolitej Polskiej przyznał Budimeksowi dyplom honorowy „Dzieło Mostowe Roku” za most przez Wisłę koło Kwidzyna.

¹ Nagrodę I stopnia zdobyły: Wielkopolskie Centrum Zaawansowanych Technologii – etap I i II w Poznaniu – w kategorii Obiekty Nowoczesnych Technologii; zespół budynków mieszkalnych wielorodzinnych z częścią usługowo-biurową i garażem podziemnym, infrastrukturą techniczną oraz wjazdami w Warszawie przy ul. Kruczkowskiego 2 [Powiśle Park] – w kategorii Obiekty Oceniane Indywidualnie oraz budynek hotelowo-biurowo-kinowy przy ul. Łąkowej 29 w Łodzi [hotel DoubleTree by Hilton] – w kategorii Obiekty Oceniane Indywidualnie. Nagroda II stopnia przypada: zespołowi zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z częścią handlowo-usługową i garażem podziemnym wraz z infrastrukturą techniczną w Warszawie w rejonie ulic Goławskiej i Kamionkowskiej [Osiedle Goławska] – w kategorii Budynki Mieszkalne, Małopolskiemu Centrum Biotechnologii w Krakowie przy ul. Gronostajowej 7A – w kategorii Obiekty Nowoczesnych Technologii oraz Centrum Biurowemu Neptun w Gdańsku przy ul. Grunwaldzkiej 105A – w kategorii Obiekty Administracyjno-Biurowe.

Nagrody i wyróżnienia lokalne w 2014 r.:

- w konkursie Buduj bezpiecznie organizowanym przez Państwową Inspekcję Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy w Białymstoku przyznał I miejsce budowie Galerii Handlowej w Hajnówce realizowanej przez Budimex,
- Okręgowy Inspektorat Pracy w Lublinie docenił budowę Lubelskiego Centrum Konferencyjnego i budynku Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie przyznając tym realizacjom Budimeksu II miejsce,
- w konkursie Budowa Roku Podkarpacia, zorganizowanym przez Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Komunikacji Rzeczypospolitej Polskiej Oddział Rzeszów, Budimeksowi przyznano nagrodę I stopnia w kategorii „Autostrady” za budowę autostrady A4 na odcinkach Dębica-Rzeszów Zachód, Rzeszów Zachód-Rzeszów Centralny i Jarosław-Radymno,
- w plebiscycie organizowanym przez Lubuską Izbę Budownictwa droga ekspresowa S3 na odcinku od węzła Międzyrzecz Południe do węzła Sulechów zbudowana przez Budimex zdobyła nagrodę Lubuski Mister Budowy w kategorii „Drogi i mosty”.

fot. statuetka Polski Herkules 2014

3 O firmie

Działalność rynkowa

- Budimex należy do czołówki działających w Polsce firm budowlanych. Marka firmy jest jedną z najsilniejszych i lepiej rozpoznawalnych w branży, ponieważ jest obecna w bardzo różnych obszarach rynku budowlanego. Co więcej, właśnie niedawne trudne lata spowolnienia gospodarczego wyraźnie pokazały, że jest to marka stabilna, pewna i godna zaufania zarówno dla klientów, jak i podwykonawców i dostawców, a także społeczności lokalnych. Budimex zapewnia najlepsze wykonawstwo, minimalizując uciążliwości społeczne i środowiskowe, jakie potencjalnie mogą towarzyszyć każdej budowie. Niezależnie czy mówimy o działalności budowlanej, deweloperskiej czy zarządzaniu nieruchomościami, wszędzie jest gwarancją najwyższej jakości i synonimem wiarygodności i rzetelności. Grupa Budimex oferuje swoim klientom usługi z zakresu budownictwa infrastrukturalnego (drogowego, kolejowego, hydrotechnicznego), budownictwa ogólnego (obiekty publiczne, sportowe i komercyjne), budownictwa ekologicznego (oczyszczalnie ścieków, obiekty utylizacji odpadów), budownictwa energetycznego, usługi sprzętowe, usługi laboratoryjne a także mieszanki mineralno-asfaltowe, wytwarzane we własnych wytwórniach mas bitumicznych na terenie całego kraju.

Poparte ponad 45-letnim doświadczeniem przekonanie o tym, że tylko odpowiedzialne podejście gwarantuje długoterminowy sukces sprawiło, że sposób działania zakładający poszanowanie otoczenia znalazło odzwierciedlenie w misji Budimeksu. Filozofia, która w trudnych czasach spowolnienia gospodarczego nie tylko pozwala przetrwać, ale wyłania prawdziwych liderów. Filozofia, która w latach koniunktury pozwala zachować zdrowy umiar i pokorę, ale jednocześnie umożliwia dynamiczny i realny wzrost. Widać to było bardzo dobrze w ostatnich latach, kiedy Grupa Budimex potrafiła sprostać wyzwaniom, kiedy jej konkurencji tracili płynność i wypadali z rynku. Widać to też dziś, kiedy rynek zaczął odradzać się w poszczególnych segmentach, a wzrosty notowane przez Grupę są silniejsze od notowanych przez rynek.

fot. Centrum Kongresowe ICE w Krakowie

Nie jest bowiem trudno rozwijać się szybko i spektakularnie, kiedy rynek rośnie, a później doświadczać porażki, kiedy koniunktura się odwróci. Wyzwaniem jest opanowanie sztuki zarządzania w sposób odpowiedzialny, który zapewnia trwałą i stabilny wzrost z poszanowaniem interesów klientów, partnerów biznesowych, pracowników, społeczności lokalnych, przyrody i wreszcie inwestorów, których majątek w sposób bezpieczny i pewny zarządzający spółką powinni pomnażać. Odpowiedzialny biznes to wyważenie oczekiwań wszystkich grup interesariuszy, to umiejętność wsłuchiwanie się w ich oczekiwania i obawy. To rozwój zrównoważony, czyli jedyny trwały rozwój, którego tak bardzo oczekuje dziś nie tylko otoczenie, ale przede wszystkim akcjonariusze, myślący o budowaniu długoterminowej wartości.

Grupa Budimex zajmuje się świadczeniem szeroko rozumianych usług budowlano-montażowych realizowanych w systemie generalnego wykonawstwa w kraju i za granicą, działalnością deweloperską i zarządzaniem nieruchomościami oraz w niewielkim zakresie działalnością handlową, produkcyjną i transportową.

Misja Budimeksu

- „Naszą misją jest realizacja inwestycji budowlanych – w tym przedsięwzięć deweloperskich – w sposób godny lidera rynku, z poszanowaniem środowiska naturalnego i zasad etyki, dbałością o satysfakcję klientów oraz komfort użytkowników, które osiągniemy dzięki profesjonalizmowi i pasji budowania, wysokiej efektywności działania, a także partnerskim relacjom z dostawcami i podwykonawcami.”

Podstawowym przedmiotem działalności **Budimeksu SA**, jako spółki będącej jednostką dominującą, poza świadczeniem usług budowlano-montażowych i działalnością deweloperską, jest realizacja funkcji doradczej, zarządczej i finansowej na rzecz spółek Grupy. Taki model ma na celu szybki przepływ informacji w ramach struktury Grupy, wzmocnienie efektywności gospodarki finansowo-pieniężnej poszczególnych spółek i dalsze umacnianie pozycji rynkowej Grupy.

Działalność budowlano-montażowa jest również domeną **Mostostalu Kraków SA**. Spółka specjalizuje się w świadczeniu usług w zakresie wykonawstwa i montażu wszelkiego rodzaju konstrukcji stalowych oraz montażu urządzeń głównie dla przemysłów cementowo-wapienniczego, energetycznego, hutniczego i chemicznego.

Z kolei segment działalności deweloperskiej i zarządzania nieruchomością obejmuje przygotowywanie gruntów pod inwestycje, prowadzenie projektów inwestycyjnych w zakresie budownictwa mieszkaniowego, sprzedaż mieszkań oraz wynajem

i obsługę nieruchomości na własny rachunek. Podmiotem Grupy, który działa na rynku deweloperskim, jest **Budimex Nieruchomości Sp. z o.o.**

Sytuacja rynkowa i perspektywy

■ W roku 2014 nastąpiło oczekiwane od dawna zahamowanie silnego trendu spadkowego w branży budowlanej. Podczas gdy w roku 2013 produkcja budowlano-montażowa skurczyła się o 13,6% (w wartościach bieżących), w roku 2014 trend ten uległ odwróceniu. Branża budowlana wzrosła o 2,6% w skali roku, a główną siłą napędową był segment infrastrukturalny, w ramach którego kluczową rolę odegrało budownictwo kolejowe, przemysłowe i hydrotechniczne.

W okresie najbliższych kilku lat kluczowe znaczenie będzie mieć przyśpieszenie rozstrzygnięć nowych kontraktów współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach nowej perspektywy finansowej na lata 2014–2020. Największym programem operacyjnym pozostanie Program Operacyjny Infrastruktura

FBSerwis

Najmłodszą spółką, która jest jedynie wzmiankowana w niniejszym raporcie, w której Grupa Budimex ma mniejszościowy udział, jest **FBSerwis SA**. To polska firma, założona przez Budimex SA i Ferrovial Services SA. Partnerstwo takie, oparte na transferze międzynarodowych doświadczeń Grupy Ferrovial, jest pionierskie w zakresie kompleksowej realizacji usług związanych z nieruchomościami. Posiada kompetencje związane z realizacją projektów PPP (odpady, szpitale, Smart Cities i inne). FBSerwis specjalizuje się w kompleksowej obsłudze nieruchomości, utrzymaniu obiektów przemysłowych, kompleksowym utrzymaniu infrastruktury (drogi i autostrady, infrastruktura miejska), usługach środowiskowych oraz rozwiązaniach z obszarów Smart Cities i efektywności energetycznej.

i Środowisko z alokacją na poziomie 27,4 mld EUR, którego priorytetem jest gospodarka niskoemisyjna, ochrona środowiska, rozwój infrastruktury technicznej kraju i bezpieczeństwo energetyczne. Zgodnie z zaakceptowanym przez Komisję Europejską w grudniu 2014 roku brzmieniem Programu można oczekiwać, że najwięcej środków zasili przedsięwzięcia transportowe, a więc drogi, koleje, transport miejski, lotniczy i morski (planowana alokacja w wysokości ok. 19,8 mld EUR). Następne w kolejności będą: sektor ochrony środowiska (3,5 mld EUR) oraz energetyka (2,8 mld EUR). Głównymi odbiorcami wsparcia mają być podmioty publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorcy, a w szczególności duże firmy.

Wydatki kluczowego inwestora w segmencie drogowym – Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad – spadły znacząco z około 13 mld PLN w 2013 roku do około 10,6 mld PLN w roku ubiegłym. Niższe wydatki to z jednej strony efekt wygasania perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2007–2013, z drugiej natomiast ciągle mało satysfakcjonującego tempa podpisywania kontraktów realizowanych w nowej perspektywie unijnej. Większej dynamiki wzrostu, wynikającej z kumulacji robót budowlanych na kontraktach współfinansowanych z nowej perspektywy unijnej, należy się spodziewać się w latach 2016–2018. Nowe priorytety i wyzwania precyzowane są aktualnie w segmencie drogowym. Projekt Programu Budowy Dróg Krajowych (PBDK) na lata 2014–2020 przewiduje, że w ramach zadań inwestycyjnych wydatkowana będzie kwota 92,7 mld PLN. W pierwszej kolejności za środki te powstanie ma 1 862 km dróg ekspresowych i autostrad oraz 366 km obwodnic. W przypadku uzyskania dodatkowych środków lub oszczędności zaakceptowanych do realizacji może zostać kolejnych 630 km dróg ekspresowych lub autostrad i 147 km obwodnic z puli projektów rezerwowych. Część dużych projektów drogowych GDDKiA rozstrzygnęła już w 2014 roku (46 zadań). Łączna wartość najniższych złożonych w przetargach ofert przekroczyła 13,5 mld PLN.

Inwestycje w sektorze infrastruktury kolejowej nie uzyskały dynamiki zakładanej w Wieloletnim Programie Inwestycji Kolejowych do roku 2015, choć i tak osiągnęły nowy rekord. Szacuje się, że wydatki głównego inwestora w tym segmencie rynku budowlanego, PKP PLK, przekroczyły w 2014 roku

7 mld PLN. Tempo ogłaszania i rozstrzygania istotnych przetargów w ramach nowej perspektywy finansowej jest niesatysfakcjonujące, co w latach 2016–2017 może wiązać się z ryzykiem skurczenia rynku i problemami dla przedsiębiorstw dysponujących rozbudowanym potencjałem wykonawczym. W dłuższym terminie perspektywy dla budownictwa kolejowego są jednak relatywnie dobre. Przede wszystkim chodzi tu o inwestycje w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020 oraz potencjalne fundusze w ramach instrumentu „Łącząc Europę” (ang. Connecting Europe Facility).

Segment budownictwa energetycznego będzie prawdopodobnie utrzymywał dobre tempo wzrostu dzięki dużym projektom budowy kilku bloków energetycznych, które niemal jednocześnie weszły w fazę realizacji. Urząd Regulacji Energetyki (URE) szacuje, że do końca 2028 roku oddanych ma zostać do użytku 18 GW nowych mocy wytwórczych. I choć największe kontrakty zostały już rozstrzygnięte, to wciąż na etapie planowania bądź przetargów znajduje się kilkanaście istotnych inwestycji w szeroko rozumianym sektorze energetyki konwencjonalnej. Ponadto na znaczeniu przybierać będzie również rynek odnawialnych źródeł energii, a w szczególności energetyka wiatrowa.

Choć w roku 2014 nieznacznie spadła liczba mieszkań oddanych do użytkowania, dane te nie odzwierciedlają aktualnej sytuacji na rynku budownictwa mieszkaniowego. Bardzo dobrą koniunkturę potwierdza liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto, oraz liczba wydanych pozwoleń na budowę. Start rządowego programu Mieszkanie dla Młodych (MdM) oraz rekordowo niskie stopy procentowe skutkujące relatywnie tanim finansowaniem i jednocześnie mało atrakcyjnym oprocentowaniem lokat bankowych przyczyniły się do wyraźnego ożywienia rynku deweloperskiego. Oferta rynku pierwotnego w połączeniu ze spodziewanym utrzymaniem dobrej dynamiki wzrostu gospodarczego spowodują prawdopodobnie utrzymanie dobrej koniunktury z 2014 roku. Rok 2015 może przynieść ponowny wzrost liczby inwestycji w spółkach deweloperskich.

Szansą na dalszy rozwój rynku budowlanego mogą okazać się projekty w formule partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP).

Budimex zmienia polski przemysł

Jedne z najbardziej prestiżowych wyróżnień przyznawanych przez polskie media gospodarcze, tytuły „Tego, który zmienia polski przemysł”, zostały po raz czternasty wręczone przez redakcję Miesięcznika Gospodarczego Nowy Przemysł oraz portalu wnp.pl. Uroczysta gala odbyła się 17 lutego 2014 r. w hotelu Sheraton w Warszawie.

– Laureatami tych prestiżowych wyróżnień są od lat osoby, instytucje i przedsiębiorstwa, które miały znaczący wpływ na pozytywne zmiany w polskim przemyśle i przyczyniły się do rozwoju całej gospodarki – powiedział Wojciech Kuśpik, prezes Grupy PTWP – wydawcy miesięcznika.

Budimex został doceniony za konsekwentne przeciwstawianie się niekorzystnym trendom w budownictwie i stabilność osiągniętą w trudnym i zmiennym otoczeniu rynkowym.

– Budimex od lat jest nazywany prymusem polskiego rynku budowlanego. Grupa umiejętnie wykorzystuje swoje aktywa i kompetencje, unikając nadmiernego ryzyka, racjonalnie zarządzając kosztami, dostosowując się do wahań koniunktury i dynamicznego rynku – stwierdzili organizatorzy w uzasadnieniu przyznania wyróżnienia. – Przykład Budimeksu pokazuje, że przemyślane decyzje, strategia dywersyfikacji, dyscyplina i racjonalne podejście do ryzyka przynoszą efekty biznesowe nawet w niekorzystnych uwarunkowaniach rynkowych.

Wyniki ostatniego roku

■ W ostatnim roku, pierwszym po okresie spowolnienia, przychody Grupy Budimex rosły szybciej niż rynek. W segmencie budowlanym sprzedaż Grupy wzrosła o 13,9% w porównaniu z rokiem 2013. Przychody w sektorze infrastrukturalnym i kubaturowym wzrosły

odpowiednio o 9,1% oraz 20,9% w stosunku do roku 2013, w obu przypadkach przekraczając odnotowaną dynamikę wzrostu rynku. Zmieniła się również nieznacznie struktura sprzedaży usług budowlano-montażowych Grupy Budimex, m.in. dzięki dobrej koniunkturze w budownictwie mieszkaniowym.

Rodzaj obiektów	Wartość sprzedaży			
	2014		2013	
	mln zł	%	mln zł	%
lądowo-inżynieryjne (infrastruktura)	2 680	56,8%	2 456	59,3%
kubaturowe, w tym:	2 037	43,2%	1 685	40,7%
– niemieszkaniowe	1 748	37,1%	1 485	35,9%
– mieszkaniowe	289	6,1%	200	4,8%
Razem sprzedaż usług budowlano-montażowych	4 717	100,0%	4 141	100,0%

Warto w tym miejscu przypomnieć, że przychody ze sprzedaży w działalności deweloperskiej są rozpoznawane w momencie notarialnego przeniesienia prawa własności lokalu na nabywcę po odbiorze technicznym całego obiektu. Dlatego też znacznie lepszym prognozyściem, który szczególnie napawa optymizmem, jest przedsprzedaż mieszkań, tj. liczba zawartych umów wstępnych. W 2014 r. na całym rynku deweloperskim można było zaobserwować istotne ożywienie, w tym rekordowe zainteresowanie ofertą Budimeksu. Przesprzedaż netto nowych mieszkań Grupy w całym roku 2014 wyniosła 1 685 sztuki, w porównaniu do 742 mieszkań w roku poprzednim.

W ubiegłym roku rozpoczęto budowę ponad 2 000 nowych mieszkań na dwunastu nowych projektach deweloperskich zlokalizowanych w Warszawie, Krakowie i Poznaniu. Na koniec roku w budowie było 2 751 mieszkań. W roku 2014 Grupa rozpoczęła proces dywersyfikacji portfela, w tym m.in. rozpoczęto projekt „Nowe Czyżyny”, obejmujący 1 374 mieszkania, wykorzystując po części grunty będące własnością Grupy. Dokonywano również zakupów działek. Obecnie w posiadaniu Grupy znajdują się tereny umożliwiające budowę ponad 5,4 tys. nowych mieszkań, w porównaniu do banku ziemi gwarantującego budowę ponad 7 tys. mieszkań rok wcześniej.

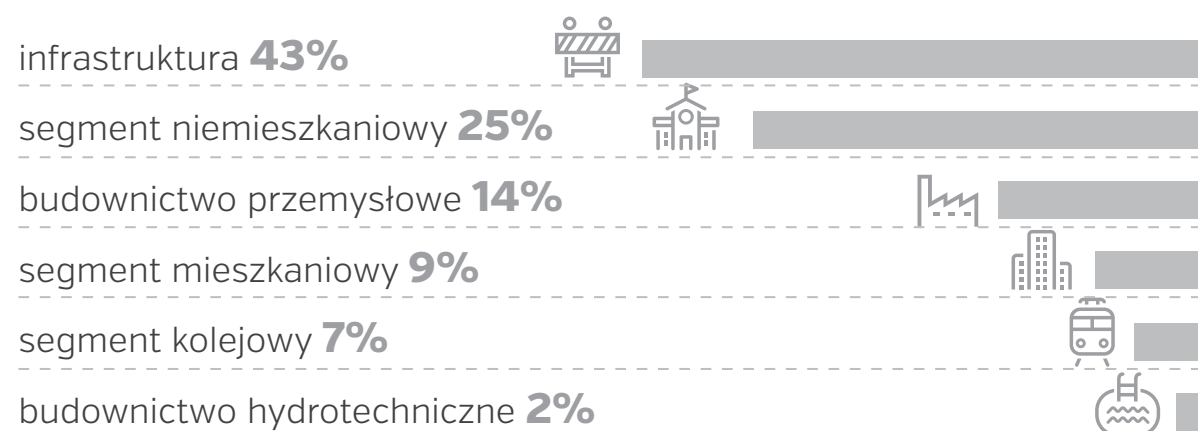
■ W ujęciu geograficznym głównymi rynkami, na których działała Grupa Budimex, były Polska i Niemcy, przy czym w ubiegłym roku dominujący udział przychodów z rynku polskiego wzrósł z 88% do 96%. Z rynku niemieckiego pochodziło 3% przychodów, a 1% z rynków innych krajów. Jeżeli chodzi o rynek niemiecki, to w roku 2014, tak jak i w 2013 r., wykonywane były tylko roboty warsztatowe. Mimo spadku udziału w całkowitych przychodach Grupy, przychody ze sprzedaży w Niemczech były nieznacznie wyższe niż w roku ubiegłym i to dzięki wzrostowi w robotach prefabrykacyjnych przy jednoczesnym spadku obrotów metalowych. Zysk brutto osiągnięty w 2014 roku w Niemczech był niższy od uzyskanego w roku poprzednim, co wynikało głównie z upadłości klienta i obciążenia wyniku odpisem aktualizującym należności.

Nowe inwestycje infrastrukturalne (w szczególności inwestycje drogowe realizowane w ramach „Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2014–2020”) stwarzają szansę dla Grupy Budimex na pozyskanie kontraktów w tym segmencie. Grupa planuje również pozyskać kontrakty w segmencie budownictwa kubaturowego, energetycznego oraz hydrotechnicznego. Planowany jest także dalszy rozwój na rynku usług komunalnych oraz podjęcie przedsięwzięć na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego.

W 2014 roku spółki Grupy Budimex podpisały kontrakty budowlane o łącznej wartości 6 310 mln PLN [z aneksami]. Portfel zamówień budowlanych Grupy Budimex na dzień 31 grudnia 2014 roku wyniósł 6 107 mln PLN, co stanowi wzrost o 40,7% w porównaniu z końcem 2013 roku.

W roku 2015 Grupa Budimex planuje nakłady inwestycyjne na poziomie około 68 milionów złotych. Główne wydatki to maszyny budowlane oraz realizacja projektów informatycznych.

Struktura portfela zamówień kształtowała się następująco:

■ Podstawowe wielkości ekonomiczne, charakteryzujące Grupę Budimex, kształtowały się na następującym poziomie:

	2014	2013
Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów [mln zł]	4 949,94	4 749,46
Zysk netto [mln zł]	193,94	301,30
Kapitał własny [mln zł]	522,51	645,18
Zobowiązania [mln zł]	3 335,70	3 041,58
Aktywa [mln zł]	3 858,21	3 686,75
Liczba pracowników	4 337	3 983
Liczba pracowników podwykonawców pod nadzorem Grupy Budimex	b.d.*	b.d.*

* Prace budowlane charakteryzują się dużą sezonowością zatrudnienia podwykonawców, a specyfika kolejnych etapów wykonywanych prac skutkuje rotacją podwykonawców i zmieniającą się liczbą pracowników na kontraktach Budimeksu. Aktualne na każdy dzień dane o pracownikach, w tym pracownikach podwykonawców, są rejestrowane bezpośrednio na budowach. Rejestry te mają ogromne znaczenie ze względu na BHP, zwłaszcza w sytuacjach krytycznych [np. konieczność ewakuacji]. Rejestry te nie są centralnie konsolidowane. Skonsolidowane informacje o liczbie godzin przepracowanych przez pracowników podwykonawców będą dostępne od 2015 r.

■ Członkostwo Budimeksu w organizacjach i inicjatywach społecznych:

- Business Centre Club,
- Klub Polskich Laboratoriów Badawczych POLLAB,
- Ogólnopolska Izba Gospodarcza Drogownictwa,
- Polski Związek Pracodawców Budownictwa,
- Polskie Stowarzyszenie Wykonawców Nawierzchni Asfaltowych,
- Polsko-Hiszańska Izba Gospodarcza,
- Railway Business Forum,
- Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych,
- Stowarzyszenie Księgowych w Polsce,
- UN Global Compact,
- Związek Mostowców RP,
- Izba Gospodarcza Energetyki i Ochrony Środowiska,
- Executive Club,
- Konfederacja Pracodawców Polskich,
- Izba Towarzystwo Gospodarcze Polska-Rosja
- Związek Pracodawców Branży Infrastruktury.

■ fot. Linia tramwajowa w Toruniu

Wkład w rozwój infrastruktury

- Efektem działalności grupy Budimex nie jest bynajmniej tylko wzrost wartości dla akcjonariuszy. Tworzona przez lata wartość to premia i nagroda za rzetelnie realizowane kontrakty i wywiązywanie się z umów. Innym, nie mniej ważnym efektem działalności są konkretne obiekty infrastrukturalne: drogi i autostrady, infrastruktura kolejowa, lotniska, obiekty hydrotechniczne, obiekty przemysłowe, oczyszczalnie ścieków i zakłady utylizacji odpadów. To również szereg budynków użyteczności publicznej, takich jak szpitale, budynki uczelni czy obiekty kultury. To oczywiście także mieszkania dla tysięcy rodzin.

Z ważniejszych kontraktów, jakie zostały zawarte w 2014 roku, których realizacja niesie za sobą bardzo konkretną wartość dla społeczeństwa, warto wspomnieć m.in. umowę na zaprojektowanie i budowę **bloku energetycznego** w Elektrowni Turów (PGE), budowę **zintegrowanego centrum komunikacyjnego** w Bydgoszczy – Etap I Dworzec Kolejowy Bydgoszcz Główna (PKP), budowę pola wzlotów wraz z wartownią na terenie **Portu Lotniczego „Mazury”** w Szymanach, dokończenie budowy **budynku Urzędu**

Marszałkowskiego oraz **Centrum Konferencyjnego w Lublinie**, rozbudowę i modernizację infrastruktury lotniskowej i portowej w **Porcie Lotniczym Szczecin Goleniów** czy **ochronę brzegów morskich** Pobrzeża Koszalińskiego (zadanie VI i VII) oraz budowę **hali produkcyjnej** i magazynu Ferrero Polska. Oczywiście najliczniejszą grupę stanowią kontrakty drogowe, wśród których należy wymienić: budowę drogi **S5 Żnin – Gniezno** (odcinek: węzeł „Mielno” – Gniezno), budowę **drogi ekspresowej S19** Lubartów – Kraśnik na odcinku od węzła Dąbrowica (bez węzła) do węzła Konopnica, kontynuację budowy **autostrady A4** na odcinku Rzeszów (węzeł Wschodni) – Jarosław (węzeł Wierzbna), budowę **drogi ekspresowej S7** na odcinku Jędrzejów – granica województwa świętokrzyskiego i małopolskiego, kontynuację projektu i budowy **autostrady A-1** Stryków – węzeł „Tuszyn” (zadanie III), budowę **obwodnicy Jarocina** w ciągu drogi S11, budowę **drogi ekspresowej S7** na odcinku Miłomłyn – Olsztyn (pododcinek Miłomłyn – Ostróda Północ), zaprojektowanie i wybudowanie **drogi ekspresowej S5** Poznań – Wrocław na odcinku Korzeńsko – węzeł Widawa Wrocław, dokończenie **drogi ekspresowej S5** Poznań – Wrocław, budowę **obwodnicy m. Bełchatowa** w ciągu drogi krajowej nr 8.

Obwodnica Augustowa otwarta

Historia budowy obwodnicy Augustowa sięga 1992 r., a pierwsze warianty przebiegu trasy zostały opracowane jeszcze w 1996 r. Kontrowersje, jakie wywołała rozpoczęta w 2007 r. budowa trasy, zapoczątkowały bezprecedensowy w historii polskiego drogownictwa spór. Inwestycja przechodząca przez cenne przyrodniczo, chronione m.in. w ramach sieci Natura 2000, tereny doliny Rospudy, zapoczątkowała działania szeregu organizacji ekologicznych. Z drugiej strony mieszkańcy Augustowa, którzy na co dzień musieli borykać się z uciążliwościami i zagrożeniami, związanymi z przejazdem tysięcy ciężarówek przez centrum miasta, nie chcieli pogodzić się z zatrzymaniem inwestycji, którego żądali

ekolodzy. Finalnie doszło do zmiany planowanego przebiegu drogi tak, aby omijała ona tereny o dużej wartości przyrodniczej, tj. obwodnica została przeprowadzona przez miejscowość Raczki i nie koliduje z obszarami włączonymi do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Ostatecznie obwodnica, na której wykonawcą wybrano Budimex, została oddana do użytku w listopadzie 2014 r.

Łączna długość obwodnicy wynosi 34,23 km. Pierwszy odcinek o długości 21,48 km, od węzła Augustów do węzła Raczki, jest jednojezdniową drogą krajową nr 8. Drugi, 12,75-kilometrowy, od węzła Raczki do węzła Suwałki Południe – dwujezdniową drogą ekspresową S61. Wraz z łącznikiem od węzła Suwałki Południe do istniejącej drogi krajowej nr 8 nowa trasa ma długość 36,6 km.

Oddana do użytku obwodnica Augustowa jest kluczowym elementem w ruchu międzynarodowym pomiędzy Polską i krajami bałtyckimi – w przyszłości stanowić też będzie fragment planowanej drogi ekspresowej S61 od Ostrowi Mazowieckiej, poprzez planowaną obwodnicę Łomży, Ełk aż do Budziska. Jej naturalnym przedłużeniem w kierunku Litwy będzie planowana obwodnica Suwałk. Dzięki tej inwestycji tysiące tirów, które przez lata codziennie przejeżdżały przez Augustów, stanowiąc zagrożenie dla zdrowia i życia mieszkańców, zostały skierowane na obwodnicę.

Ciekawym, innowacyjnym i proekologicznym rozwiązaniem, którego realizacji podjął się Budimex, jest budowa mostu przez rzekę Rospudę. Most ma łączną długość 180 m. Z uwagi na walory środowiskowe Doliny Rospudy, wykonanie przeprawy wymagało zastosowania technologii nasuwania podłużnego, aby ograniczyć ingerencję w koryto rzeki. Most ma konstrukcję stalową z płytą żelbetową współpracującą. Waga samej konstrukcji stalowej wynosi 840 ton.

Mostostal Kraków, będący wykonawcą często unikalnych konstrukcji, realizował lub realizuje szereg zleceń na potrzeby instalacji ochrony środowiska dla przemysłu (np. przemysłowe elektrofiltry i filtry workowe), oczyszczalni ścieków, instalacji utylizacji odpadów, konstrukcji zapór wodnych czy też różnego rodzaju budynków użyteczności publicznej. W 2014 roku spółka m.in. zaangażowana była w roboty budowlano-konstrukcyjne oraz instalacyjne w ramach budowy systemu selektywnej, niekatalitycznej redukcji tlenków azotu (SNCR) w Cementowni Ożarów w Grupie Ożarów SA, budowę Centrum Kongresowego w Krakowie (dostawa wraz z montażem 3 055 ton konstrukcji stalowej), prefabrykację, dostawę i montaż konstrukcji stalowej w ramach realizacji rozbudowy infrastruktury w południowej części portu w Świnoujściu, dostawę i montaż około 145 ton konstrukcji stalowej dla zadania inwestycyjnego pn. „Instalacja odwadniania osadu BOŚ” w Grupie Azoty Puławy SA oraz wykonanie, dostawę i montaż około 855 ton konstrukcji stalowej oraz uruchomienie zbiornika amoniaku ciekłego również dla Grupy Azoty Puławy.

Mostostal Kraków realizuje obecnie szereg projektów dla energetyki. Są to m.in. wykonanie, dostawa i montaż konstrukcji stalowych dla dwóch Bloków Energetycznych 300 MW Eesti Energia Narva Elektriijaamad (Estonia); wytworzenie, dostawa i montaż konstrukcji stalowej w ramach budowy Instalacji Odsiarczania Spalin dla Elektrowni Rybnik; dostawa i montaż konstrukcji stalowej w ramach

budowy nowego bloku parowo-gazowego o mocy 463 MW we Włocławku (Orlen SA); prefabrykacja, dostawa i montaż konstrukcji stalowej budynku kotła Elektrociepłowni Tychy; prefabrykacja, dostawa i montaż 1 758 ton konstrukcji stalowej dla Budynku Kotła (Mondi Świecie); dostawa i montaż konstrukcji stalowej w ramach budowy nowych bloków energetycznych w PGE Elektrowni Opole.

Najbardziej chyba unikalnym projektem jest realizowany obecnie kontrakt, polegający na wykonaniu konstrukcji stalowej nowej kopuły zabezpieczającej pozostałości po reaktorze atomowym w Czarnobylu, której dwie części zostaną nasunięte na radioaktywne zgłiszczą. Konstrukcja będzie miała 105 m wysokości, 150 m długości i 257 m szerokości. Jak zapowiada koncern Novarka, na którego zlecenie konstrukcję dostarczyć ma Mostostal Kraków, będzie to największa przesuwalna budowla w historii ludzkości.

Kultura zarządzania

Ład zarządczy

- Grupa Budimex dąży do stosowania najlepszych praktyk w zakresie zarządzania i ładu korporacyjnego. Jej celem jest zapewnienie najwyższych standardów zarządzania, w tym zagwarantowania transparentności procesów decyzyjnych oraz rzetelności i terminowości informacji na temat rzeczywistego obrazu

fot. Szpital Dzieciątka w Bydgoszczy

fot. Powiśle Park w Warszawie

Grupy wszystkim uczestnikom rynku kapitałowego. W 2014 roku Budimex stosował „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW” przyjęte Uchwałą Rady Giełdy z dnia 4 lipca 2007 r., z wyjątkiem:

- możliwości wykonywania osobiście lub przez pełnomocnika prawa głosu w toku zgromadzenia, poza miejscem odbywania walnego zgromadzenia, przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej,
- dwustronnej komunikacji w czasie rzeczywistym, w ramach której akcjonariusze mogą wypowiadać się w toku obrad walnego zgromadzenia przebywając w miejscu innym niż miejsce obrad – Zasada 10 pkt 2] z Działu IV Dobre praktyki stosowane przez akcjonariuszy.

Decyzja w tej sprawie została podjęta w wyniku analizy obejmującej zagadnienia związane zarówno z zagrożeniami natury technicznej, jak i prawnej dla prawidłowego i sprawnego przeprowadzenia obrad Walnego Zgromadzenia przy uwzględnieniu liczby akcjonariuszy uczestniczących zwykle w obradach.

Systemy zarządzania

- Realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych oparta jest o Zintegrowany System Zarządzania, obejmujący: system zarządzania jakością wg PN-EN ISO 90001, system zarządzania środowiskowego wg PN-EN ISO 14001, system zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy wg PN-N-18001 oraz system zapewnienia jakości oparty na wymaganiach natowskiego standardu AQAP 2110. Potwierdzeniem skuteczności tych systemów są nadane certyfikaty oraz stały nadzór zewnętrznych jednostek certyfikujących. Stosowne polityki, procedury i procesy szczegółowo regulują sposób postępowania związany z jakością, bezpieczeństwem i higieną pracy oraz wpływem na otoczenie społeczne i przyrodnicze. Co więcej, regularne przeglądy stosowanych rozwiązań systemowych pozwalają na ciągle doskonalenie zarządzania operacyjnego, dzięki czemu możliwe jest osiąganie coraz lepszych wyników, nie tylko w ich ekonomicznym, ale również społecznym i środowiskowym ujęciu.

Również Mostostal Kraków pracuje w oparciu o Zintegrowany System Zarządzania Jakością, zarządzania środowiskowego oraz bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie kompleksowej realizacji inwestycji oraz wykonawstwa, dostaw i montażu obiektów budownictwa ogólnego, przemysłowego i komunikacyjnego zgodnie z normami

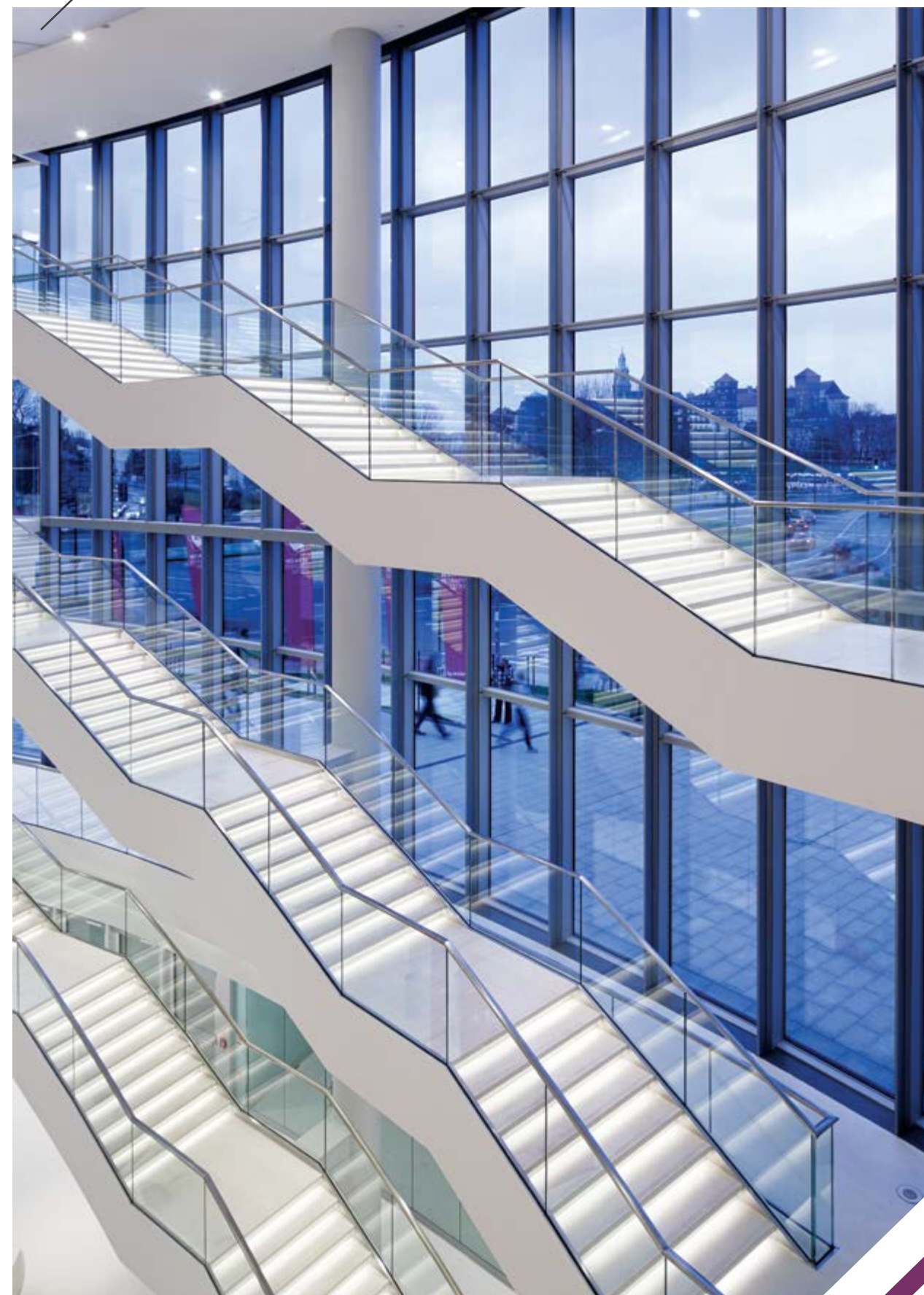
– PN-EN ISO 9001:2009, PN-EN ISO 14001:2005, PN-N 18001:2004. Ponadto spółka ta posiada szereg innych wysoko cenionych certyfikatów spawalniczych, mostowych, producenta konstrukcji stalowych i wydawanych przez UDT². Warto w tym miejscu wspomnieć, że Mostostal Kraków po raz pierwszy otrzymał certyfikat na zgodność z normą ISO 9001 w październiku 1995, będąc jedną z pierwszych polskich firm budowlanych wdrażającą system jakości. Od kwietnia 2009 wprowadzony został w całym procesie realizacji inwestycji Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami PN-EN ISO 9001, PN-EN ISO 14001 i PN-N 18001.

Budimex Nieruchomości nie wykorzystywał w 2014 roku certyfikowanych systemów zarządzania.

Zarządzanie odpowiedzialnością organizacji

- System zarządzania odpowiedzialnością Grupy został oparty o podejście proponowane przez normę PN-ISO 26000. W 2010 roku została przyjęta Polityka CSR, w oparciu o którą zdefiniowano pierwsze cele na lata 2011–2012. Choć pierwotna polityka i cele były akceptowane przez władze spółki, kluczowe znaczenie dla usystematyzowanego podejścia do CSR miał rok 2013. Formalnie powołano Komitet CSR, w którego skład weszli przedstawiciele zarządu i kluczowi menedżerowie. Pozwoliło to nie tylko kompleksowo podzielić odpowiedzialność za poszczególne wymiary oddziaływania. Zdefiniowano kluczowe obszary odpowiedzialności oraz grupy interesariuszy. Co jednak fundamentalne z punktu widzenia codziennego, operacyjnego zarządzania, stworzono efektywną platformę współpracy, która umożliwia całościowe podejście do problematyki zrównoważonego rozwoju. Co więcej nie bez znaczenia dla zarządzania odpowiedzialnym biznesem Grupy jest ranga Komitetu CSR, w którego prace i cykliczne spotkania bezpośrednio angażuje się zarząd, a jego prezes przewodniczy pracom Komitetu. Komitet opiniuje i zatwierdza cele wyznaczone w ramach Polityki CSR, cyklicznie monitoruje stopień ich realizacji oraz zatwierdza wdrażanie nowych projektów z obszaru odpowiedzialnego zarządzania. Inicjując prace Komitetu, przeprowadzono szkolenie warsztatowe dla osób odpowiedzialnych za poszczególne działania CSR, w wyniku którego powstały propozycje celów do osiągnięcia przez Budimex. Finalnie cele na lata 2014–2015 zostały przyjęte przez Komitet, a następnie formalnie przez Zarząd w formie uchwały.

fot. Centrum Kongresowe ICE w Krakowie

² Więcej szczegółów na temat uprawnień Mostostalu Kraków SA można znaleźć na stronie <http://www.mostostal.com.pl/?pid=25>.

Cele CSR dla Budimeksu na lata 2014-2015 [załącznik do Polityki CSR]:

Cele	Termin realizacji	Osiągnięcie celu
1 Zapewnienie bezpiecznej organizacji i realizacji robót szczególnie niebezpiecznych poprzez przygotowanie Instrukcji Bezpiecznego Wykonania Robót – 100% robót określonych w planach BIOZ jako szczególnie niebezpieczne.	2014	✓
2 Przeprowadzenie działań szkoleniowo-komunikacyjnych w zakresie dobrych praktyk BHP na 80% budów realizowanych w 2014 roku.	2014	✓
3 Wprowadzenie standardu organizacji i wyposażenia zaplecza higieniczno-sanitarnego na wszystkich budowach, których realizacja rozpocznie się w 3Q 2014 roku.	2015	✓
4 Wdrożenie standardu w zakresie organizacji i realizacji prac na wysokości – 100% budów, których realizacja zacznie się w 3Q 2014.	2015	✓
5 Wdrożenie standardowego wyposażenia pracowników i osób wykonujących pracę na terenie budowy w podstawowe środki ochrony indywidualnej tj. hełm ochronny, okulary ochronne, obuwie ochronne, odzież odblaskową [2 kl. odblaskowości] lub kamizelkę odblaskową – 100% budów, których realizacja zacznie się w 3Q 2014 roku.	2015	✓
6 Utworzenie ilościowej i jakościowej ewidencji materiałów ponownie wykorzystanych pochodzących z rozbiórek, demontażu, robót ziemnych.	2015	✓
7 Dokonanie przeglądu procesów produkcyjnych w celu ich optymalizacji w zakresie zużycia paliw i związanego z tym zanieczyszczenia środowiska, przygotowanie planu działań i rozpoczęcie jego realizacji. Zmniejszenie zużycia paliw o 5%.	2014	✓
8 Dokonanie przeglądu procesów produkcyjnych w celu ich optymalizacji w zakresie zużycia energii elektrycznej i związanego z tym zanieczyszczenia środowiska, przygotowanie planu działań i rozpoczęcie jego realizacji. Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej o 5%.	2014	✓*
9 Optymalizacja zużycia energii elektrycznej polegająca na wymianie obecnie funkcjonującego oświetlenia na LED w trzech biurach Budimeksu – w Poznaniu, Krakowie i Warszawie.	2014	w trakcie
10 Wyposażenie budów w apteczki środowiskowe – 100% budów, których realizacja rozpocznie się w 2Q 2014 roku.	1Q 2015	✓
11 Sukcesywne ograniczanie używania papierowych gazet na rzecz elektronicznych. Ograniczenie liczby kupowanych egzemplarzy papierowych gazet o 15%.	2Q 2015	✓
12 Zapewnienie właściwej gospodarki odpadami niebezpiecznymi na 100% budów tj. podpisanie umów z firmami posiadającymi stosowne zezwolenia w zakresie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi.	2015	✓
13 Zwiększenie ilości segregowanych odpadów wytworzonych na budowach o 30% w stosunku do 2013 roku.	2015	-**
14 Zwiększenie ilości przekazanych odpadów osobom fizycznym bądź jednostkom organizacyjnym niebędącym przedsiębiorcami do wykorzystania na cele własne o 30% w stosunku do roku 2013.	2015	- **
15 Promocja oszczędzania energii, wody i papieru. Edukowanie pracowników przy wykorzystaniu wewnętrznego portalu informacyjnego Budinet. Publikacja 1 raz na kwartał	2015	✓

Cele	Termin realizacji	Osiągnięcie celu
16 Dokonanie zmiany w procedurze 06-02 (Procedura dokonywania zakupów i kwalifikowania dostawców): wprowadzenie do procedury wzoru protokołu z negocjacji, w którym jednym z punktów będzie obszar zagadnień BHP.	2014	✓
17 Opracowanie raportu w CBD, który pozwoli zestawiać firmy negatywnie (w punktacji od 1 do 5, uzyskano „1”) ocenione w obszarze spełnienia warunków bezpieczeństwa i higieny [BHP] przez podwykonawcę oraz w zakresie postępowania w zakresie Ochrony Środowiska i Ekologii.	2014	✓
18 Weryfikacja standardów umów Budimeksu i dostosowanie zapisów w nich zawartych w celu zapewnienia bardziej partnerskich relacji z kontrahentami firmy	2014	✓
19 Rozbudowanie funkcjonalności raportu w CBD o powiadomienia mailowe do Działu BHP z informacją o dostawcy, który w danej chwili otrzymał negatywną ocenę w obszarze BHP i/lub OŚ.	2015	- ***
20 Wprowadzenie w 2014 roku do szkolenia „Witaj w Grupie” modułu CSR.	2014	✓
21 Stworzenie dokumentu „Polityka zarządzania ryzykiem w Budimeksie SA (tyt. roboczy).	1H 2015	✓
23 Stworzenie dokumentu „Polityka współpracy z lokalnymi społecznościami na realizowanych kontraktach budowlanych Budimeksu SA (tyt. roboczy).	2015	w trakcie

* Komitet CSR wydał szereg rekomendacji związanych z ograniczeniem zużycia energii elektrycznej na kontraktach budowlanych realizowanych przez Grupę Budimex (podstawowa działalność), m.in. przeprowadzenie konkursu wśród pracowników na najlepszą inicjatywę ograniczającą zużycie energii elektrycznej, przeanalizowanie możliwości podpisania umowy ramowej na dostawę energii elektrycznej z jednym dostawcą czy próba zapisania w istniejących systemach zbierających dane ilości zużytej energii (a nie kosztów), co pozwoliłoby uzyskać bardziej miarodajne wyniki niż opieranie się na wskaźniku odnoszącym się do uśrednionej ceny energii elektrycznej.

** Analiza danych za lata ubiegłe pokazała, że ilość segregowanych odpadów wytworzonych na budowach oscyluje na poziomie ponad 95%, a ilość odpadów przekazywanych osobom fizycznym przekracza 60%. W związku z tym Komitet CSR podjął decyzję o skorygowaniu tych dwóch celów i obecnie otrzymały one następujące brzmienie: Cel nr 13: „Utrzymanie ilości segregowanych odpadów wytworzonych na budowach na poziomie powyżej 95%”; Cel nr 14: „Utrzymanie ilości przekazywanych odpadów osobom fizycznym bądź jednostkom organizacyjnym niebędącym przedsiębiorcami do wykorzystania na cele własne na poziomie powyżej 60%”.

*** W związku ze zmianami w systemie poczty elektronicznej Biuro IT przesunęło realizację tego celu na najbliższy możliwy pod względem technicznym termin.

Dodatkowo Grupa Ferrovial, inwestor strategiczny Budimeksu, przyjął następujące polityki związane z odpowiedzialnym zarządzaniem, które zostały ogłoszone, (co miało miejsce już w 2015 roku), jako obowiązujące również pracowników Grupy Budimex. Są to:

- Polityka Odpowiedzialności Spółki,
- Polityka Antykorupcyjna,
- Polityka Antymonopolowa oraz mająca na celu Ochronę Konkurencji,
- Polityka Ochrony Praw Człowieka,
- Polityka Ochrony Środowiska i Jakości.

Budimex kolejny już raz w składzie giełdowego RESPECT Index

Budimex jest notowany w indeksie RESPECT od stycznia 2011 r. Po raz kolejny obecność Budimeksu została potwierdzona w grudniu 2014 r.

RESPECT Index jest jednym ze wskaźników giełdowych budujących wiarygodność firm w oczach akcjonariuszy, potencjalnych inwestorów i partnerów biznesowych. Trafiają do niego spółki, które w największym stopniu stosują dobre praktyki w zakresie ładu informacyjnego i relacji z inwestorami, a także w obszarze dotyczącym czynników ekologicznych, społecznych, pracowniczych i ekonomicznych, w tym w sferze nowoczesnego podejścia do zarządzania organizacją. Od pierwszej publikacji 19 listopada 2009 roku do grudnia 2014 roku stopa zwrotu indeksu RESPECT wyniosła 70%.

– Na podstawie naszych ostatnich kontaktów ze światowymi inwestorami mogę powiedzieć, że jest z ich strony coraz większe zainteresowanie spółkami prowadzącymi działalność w sposób odpowiedzialny. Potwierdzają to też prowadzone na świecie badania. Cieszę się, że RESPECT Index przyciąga również coraz większą uwagę emitentów. W tym roku dołączyły do niego trzy nowe spółki. Chciałbym pogratulować wszystkim firmom, które znalazły się w indeksie transparentnego i odpowiedzialnego podejścia do prowadzenia swojego biznesu – powiedział Paweł Tamborski, prezes GPW, ogłaszając nowy skład indeksu.

Zarządzanie odpowiedzialnością w łańcuchu dostaw

■ Cechą charakterystyczną branży budowlanej, w tym Grupy Budimex, jest elastyczne zarządzanie zasobami, tj. częste posiłkowanie się podwykonawcami. Długi horyzont inwestycji, które na poszczególnych etapach wymagają wykonania różnych prac i dysponowania zróżnicowanym sprzętem sprawia, że takie właśnie podejście jest racjonalne i efektywne kosztowo. Inaczej poszczególne maszyny i ludzie czekaliby bezczynnie. Elastyczność pozwala dynamicznie reagować na zmieniającą się koniunkturę rynkową i albo ograniczać koszty, albo szybko zwiększać potencjał potrzebny do zrealizowania prac. Dlatego też jednym z kluczowych czynników długoterminowego sukcesu biznesowego w branży jest umiejętność doboru wiarygodnych podwykonawców o zróżnicowanej specjalizacji i budowanie z nimi relacji opartych na wzajemnym zaufaniu i partnerstwie. Wspomniana specyfika branży sprawia też, że w przypadku większości z wymienionych obszarów oddziaływania społecznego, sama odpowiedzialność za dany aspekt nie ogranicza się wyłącznie do bezpośredniej odpowiedzialności konkretnej spółki Grupy Budimex. Staje się odpowiedzialnością pośrednią, tj. wykraczającą poza samą Grupę Budimex, w znacznym stopniu dotyczącą dostawców i podwykonawców.

Przykładowo, w związku z realizacją modelu biznesowego opartego o podwykonawców zewnętrznych, rozszerza się odpowiedzialność Grupy Budimex w zakresie wpływu na lokalną biosferę, BHP czy staranności i jakości wykonania, stanowiącej o bezpieczeństwie użytkownika obiektów. Konsekwencją tego, z punktu widzenia odpowiedzialnego zarządzania, musi być waga przykładana do monitoringu partnerów biznesowych w tych wymiarach działalności. Przesunięcie ciężaru niektórych prac na osoby trzecie sprawia, że odpowiednio większa część zużycia surowców i materiałów, włączając w to paliwa, również leży po ich stronie. W przypadku niektórych kluczowych surowców, np. stali, odpowiedzialność za jej produkcję, która obciąża środowisko, leży całkowicie poza Grupą Budimex, w tym poza Mostostalem Kraków, dla którego stal jest podstawowym materiałem.

Model biznesowy, w którym obecni są podwykonawcy i którego konsekwencją jest poszerzenie

odpowiedzialności, determinuje podejście zarządcze do społecznej odpowiedzialności. Podwaliną tego podejścia są dwa systemy ocen:

- kwalifikujących podwykonawcę oraz
- końcowych, które podsumowują współpracę.

Oceny, o których mowa w dalszej części raportu, uwzględniają typowe czynniki społeczne, takie jak poszanowanie przepisów ochrony środowiska czy BHP.

Mówiąc o łańcuchu dostaw należy wspomnieć nie tylko o podwykonawcach, świadczących usługi budowlane, ale również o dostawcach podstawowych materiałów i surowców, wykorzystywanych przez Grupę. Wśród dostawców Budimeksu znajdują się najwięksi producenci asfaltów drogowych [Orlen Asfalt, Lotos Asfalt], zbrojeń stalowych, prętów zbrojeniowych i wyrobów hutniczych [Arcelor Mittal Distribution Solutions Polska, Konsorcjum Stali SA, ThyssenKrupp Energostal SA], kruszyw i betonu [Cemex Polska Sp. z o.o., Lafarge Kruszywa i Beton Sp. z o.o., Mineral Polska Sp. z o.o., Śląskie Kruszywa Naturalne Sp. z o.o., Kopalnie Dolomitu w Sandomierzu], barier drogowych i mostowych [Stalprodukt SA], paliw [olej opałowy, mazut] [PKN Orlen SA, Mal-Sped Sp. z o.o.], elementów przepustów drogowych [Viacon Polska Sp. z o.o.] oraz elementów instalacji kanalizacyjnych [Ecol-Unicon Sp. z o.o.]. Co istotne, w 2014 roku udział żadnego z dostawców materiałów lub usług nie przekroczył 10% wartości sprzedaży Grupy.

■ Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na fakt, że posiłkowanie się podwykonawcami i dostawcami nie oznacza wyłącznie odpowiedzialności poszerzonej o łańcuch dostaw. Działalność Grupy Budimex to zarówno przychody dla samej grupy kapitałowej, jak i dla szeregu przedsiębiorstw, z których usług i produktów korzysta, co oznacza pośrednie przyczynianie się do tworzenia znacznie większej liczby miejsc pracy niż wynikałoby to z zatrudnienia w samych tylko spółkach grupy kapitałowej. Niemniej liczba ta jest trudna do oszacowania, choć w ciągu roku Budimex współpracuje z 12 tys. kontrahentów. Ze względu na zróżnicowany charakter prac, który zmienia się wraz z postępem projektu, zmianie ulega zarówno liczba, jak i specjalizacja pracowników.

4 O raporcie

■ Prezentowany, siódmy już roczny raport zrównoważonego rozwoju Grupy Budimex koncentruje się na działaniach i wynikach trzech, spośród czterech spółek, ważnych ze względu na długoterminowy rozwój biznesu Grupy. Są to:

- Budimex SA,
- Budimex Nieruchomości Sp. z o.o.,
- Mostostal Kraków SA.

■ Tym samym nie zachodzą żadne istotne zmiany co do zakresu raportowania w porównaniu do roku poprzedniego. W raporcie nie została uwzględniona najmłodsza z ważnych dla przyszłości Grupy spółek, tj. spółka FB Serwis SA (www.fbserwis.pl), ponieważ nie jest ona ujmowana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym grupy kapitałowej. W przypadku zwiększenia zaangażowania kapitałowego Grupy Budimex w spółce FB Serwis SA, które skutkowałyby ujęciem jej w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych, zaczęła ona być również uwzględniana w raportowaniu pozafinansowym.

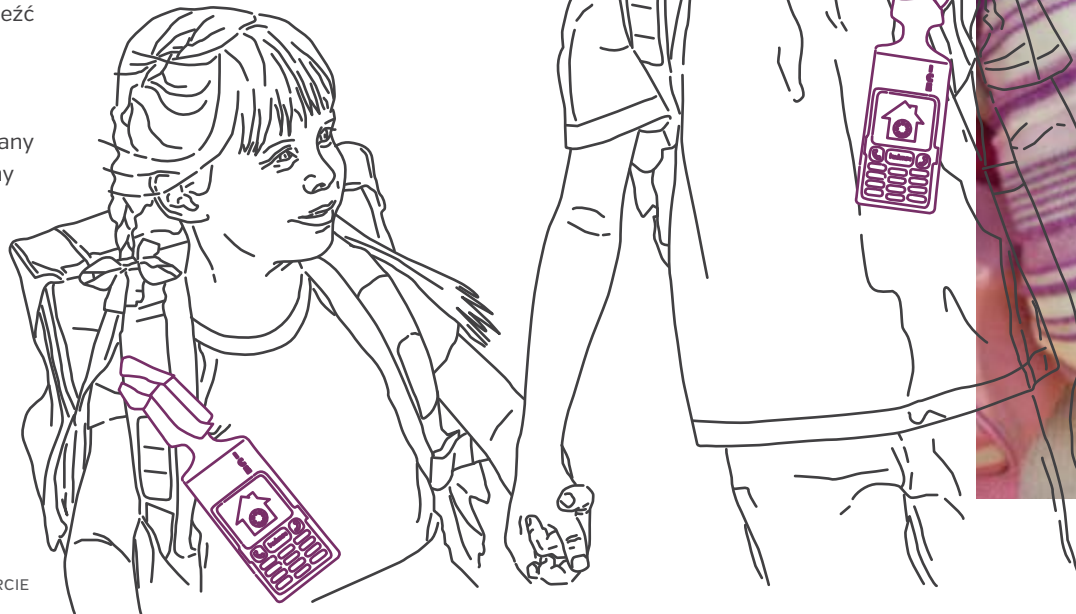
■ Ze względu na znacząco mniejszą skalę prowadzonej działalności operacyjnej, a w konsekwencji ograniczony wpływ na otoczenie społeczne i środowiskowe, w niniejszym raporcie pominięto również inne mniejsze spółki, mimo że są konsolidowane w sprawozdaniu finansowym. Informację na temat wszystkich spółek, których wyniki finansowe są konsolidowane w sprawozdawczości finansowej, a których z kolei nie uwzględnia niniejszy raport, znaleźć można w załączniku do raportu („Tabele z danymi pozafinansowymi”).

■ Niniejszy raport odpowiedzialnego biznesu, publikowany przez Grupę Budimex, po raz trzeci został opracowany w oparciu („in accordance”) o wytyczne GRI w ich najnowszej wersji G4, w podstawowej opcji („Core”). Odwołuje się on również do wskaźników branżowych opisanych stosownym suplementem sektorowym. Rzetelność i zgodność raportu z Wytycznymi została

poddana weryfikacji i potwierdzona przez niezależnego audytora (Deloitte Advisory sp. z o.o.).

■ Spotkania Komitetu CSR w 2014 roku nie wskazały na zmiany w otoczeniu, które miałyby istotne znaczenie dla wpływu społecznego lub środowiskowego Grupy. Istotne obszary odpowiedzialności zostały zdefiniowane w oparciu o zakres normy PN-ISO 26000 w 2012 roku przy udziale kilkunastu kluczowych menedżerów (badania ankietowe), w 2013 roku stały się przedmiotem dodatkowej dyskusji i weryfikacji Komitetu CSR. Ten uzupełniający proces pozwolił na aktualizację oceny wyodrębnionych kluczowych obszarów, czyniąc jednocześnie zadość zasadom materialności, kompletności i uwzględnienia interesariuszy. Odwołanie się do normy ISO 26000 jest gwarancją zachowania kontekstu zrównoważonego rozwoju. Ze względu na niezmienny charakter prowadzonej działalności nie uległy również zmianie obszary istotne z punktu widzenia społecznej odpowiedzialności. Pozostają nimi:

- warunki, bezpieczeństwo i higiena pracy (BHP),
- wpływ na lokalne otoczenie i bioróżnorodność,
- prewencja zachowań nieetycznych (łapownictwo, korupcja),
- jakość i bezpieczeństwo budowanych obiektów,
- racjonalne korzystanie z zasobów i zanieczyszczenie środowiska.

fot. Program CSR Domofon ICE. Budimex Dzieciom – Kamieniec Wrocławski

■ Istotność poszczególnych aspektów dla poszczególnych spółek określono następująco:

Aspekt społeczny lub środowiskowy	Aspekty oddziaływania i wskaźniki wg GRI	Budimex SA	Budimex Nieruchomości Sp. z o.o.	Mostostal Kraków SA
warunki, bezpieczeństwo i higiena pracy [BHP]	<ul style="list-style-type: none"> Miejsce pracy: bezpieczeństwo i higiena pracy [G4-LA-DMA, G4-LA5, G4-LA6, G4-LA7 G4-LA8] Ocena dostawców [G4-LA14, G4-LA15] Mechanizm przekazywania skarg [G4-LA16] 	wysoka*	wysoka*	wysoka*
wpływ na lokalne otoczenie i bioróżnorodność	<ul style="list-style-type: none"> Bioróżnorodność [G4-EN11, G4-EN12, G4-EN13, G4-EN14] Ocena środowiskowa dostawców [G4-EN32, G4-EN33] Mechanizm przekazywania skarg [G4-EN34] Społeczność lokalna [G4-SO1, G4-SO2] 	wysoka*	niska*	niska
prewencja zachowań nieetycznych	<ul style="list-style-type: none"> Prawa człowieka: inwestycje [G4-HR1] Prawa człowieka w łańcuchu dostaw [G4-HR10, G4-HR11] Prawa człowieka: mechanizm przekazywania skarg [G4-HR12] Antykorupcja [G4-SO3, G4-SO4, G4-SO5] 	wysoka*	wysoka*	wysoka*
jakość i bezpieczeństwo budowanych obiektów	<ul style="list-style-type: none"> Zdrowie i bezpieczeństwo klienta [G4-PR1, G4-PR2] 	wysoka*	wysoka*	wysoka*
racjonalne korzystanie z zasobów i zanieczyszczenie środowiska	<ul style="list-style-type: none"> Surowce i materiały [G4-EN1, G4-EN2] Energia [G4-EN3, G4-EN5] Emisje [G4-EN15, G4-EN16, G4-EN18, G4-EN21] Ścieki i odpady [G4-EN23, G4-EN24] Zgodność z regulacjami [G4-EN29] Ocena środowiskowa dostawców [G4-EN32, G4-EN33] Inne (branżowe)[CRE2, CRE8] 	średnia*	średnia*	średnia*

* aspekty, w przypadku których można mówić o odpowiedzialności poszerzonej, tj. uwzględniającej działania dostawców i podwykonawców w łańcuchu dostaw.

- Aktualna mapa interesariuszy, poddana weryfikacji Komitetu CSR w 2013 roku, wyodrębnia w ramach większych kategorii 26 głównych interesariuszy. Są to:
- **Pracownicy** (pracownicy etatowi, studenci i potencjalni pracownicy, byli pracownicy, związki zawodowe, pracownicy podwykonawców i dostawców, inspekcja pracy i inne zbliżone instytucje nadzoru)
  - **Inwestorzy** (inwestor strategiczny, inwestorzy instytucjonalni, inwestorzy indywidualni, Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie, domy maklerskie, banki)

- **Klienci** (GDDKiA, klienci instytucjonalni, klienci indywidualni, partnerzy biznesowi, kluczowi dostawcy, podwykonawcy, lokalna administracja samorządowa, administracja rządowa)
- **Społeczeństwo** (społeczności lokalne w obrębie inwestycji, mieszkańcy i liderzy społeczni, media, szkoły wyższe i pracownicy naukowcy, organizacje techniczne i branżowe)
- **Środowisko naturalne** (organizacje ekologiczne, inspektorzy nadzoru ochrony środowiska, Lasy Państwowe).

Zdecentralizowany dialog z poszczególnymi grupami prowadzony jest na bieżąco w ciągu roku, w ramach poszczególnych obszarów biznesowych, w formie i z częstotliwością dostosowaną do konkretnej relacji. Platformą, która pozwala zderzać ze sobą różnorodne oczekiwania, interesy i obawy poszczególnych grup jest Komitet CSR. W ocenie Budimeksu, organizowanie na obecnym etapie panelu interesariuszy nie przyniesie oczekiwanej wartości biznesowej. Wskazują na to nie najlepsze doświadczenia związane z próbami zainicjowania tego typu dialogu, które nie spotkały się ze szczególnym zainteresowaniem potencjalnych partnerów. Bardziej efektywne biznesowo będzie prowadzenie dialogu opartego na zaufaniu, budowanym latami przez menadżerów.

Podobnie nikły był oddźwięk na publikowane raporty społeczne [tj. praktyczny brak informacji zwrotnej od interesariuszy]. Niemniej Grupa Budimex zamierza podjąć kroki mające na celu stworzenie platformy, bardziej usystematyzowanego dialogu z wybranymi grupami otoczenia. Charakter działań zostanie określony przy okazji opracowania nowej strategii społecznej odpowiedzialności. Należy też zwrócić uwagę na to, że w ostatnich latach udało się np. stworzyć platformę trwałego i niezmiernie konstruktywnego dialogu na temat BHP, jaką jest „Porozumienie dla Bezpieczeństwa w Budownictwie”. W inicjatywę włączyły się największe podmioty branży, a także ZUS. Również system kwalifikacji wstępnej i ocen końcowych podwykonawców staje się platformą dialogu z podwykonawcami, którzy lepiej mogą zrozumieć oczekiwania Budimeksu i w efekcie doskonalić swoje podejście.

Jeżeli chodzi o częstotliwość dialogu, jest ona silnie uzależniona od charakteru relacji. Przykładowo – raz na dwa lata wszyscy pracownicy Grupy poddawani są kompleksowemu badaniu satysfakcji, natomiast raz w roku mają możliwość spotkania z prezesem Zarządu w cyklu spotkań organizowanych w różnych lokalizacjach w kraju. Z kolei kontakty z inwestorami (klientami) są uzależnione od charakteru i etapu realizacji projektu.

W konsekwencji opisanych wyżej ograniczeń, w procesie definiowania zawartości raportu oparto się na wiedzy menadżerów odnośnie oczekiwań interesariuszy. Zaprezentowane w raporcie informacje są odzwierciedleniem tego długofalowego procesu gromadzenia wiedzy o oczekiwaniach otoczenia.

5 Warunki, bezpieczeństwo i higiena pracy (BHP)

- W spółkach zatrudniających większość pracowników grupy kapitałowej, tj. Budimeksie i w Mostostalu Kraków, wdrożone zostały zintegrowane systemy zarządzania, których elementem jest system zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy. W Budimeksie jest on zgodny z PN-N-18001 oraz OHSAS 18001, w Mostostalu z normą PN-N-18001. W poszczególnych spółkach Grupy funkcjonują komisje ds. BHP³. W ich skład wchodzi przedstawiciele pracowników i pracodawcy. Komisje są reprezentacją wszystkich zatrudnionych (100%). Przykładowo w Budimeksie Komisja ds. BHP na koniec 2014 roku składała się z 7 członków: 1 przedstawiciela pracodawcy, 4 przedstawicieli pracowników, Kierownika Działu BHP oraz lekarza medycyny pracy.

W oparciu o wcześniej wdrożoną politykę „Po pierwsze bezpieczeństwo” w 2014 roku przygotowano i uruchomiono nowe narzędzie, które pozwala na kompleksowe gromadzenie aktualnej wiedzy na temat potencjalnych zagrożeń i działań BHP. Całość informacji, tj. np. zidentyfikowane podczas inspekcji ryzyka i zalecenia są agregowane w jednym miejscu. Pozwala to zarówno na bardziej skuteczne ich monitorowanie, jak i na skuteczne identyfikowanie potrzeb szkoleniowych i planowanie samych szkoleń. Ułatwia również zarządzanie podwykonawcami. Wiedza o podwykonawcy pozwala na podejmowanie konstruktywnego dialogu na temat niezbędnych działań. Budimex może wręcz przeprowadzić audyt podwykonawcy i pomóc mu znaleźć przyczyny jego problemów. Nowe podejście zakłada bowiem koncentrowanie się na przyczynach i ich eliminacji, a nie na niezadowolających wynikach. We współpracy z podwykonawcami niezmiernie pomocne mogą okazać się zmiany zasad finansowania przez ZUS rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo w niewielkich firmach.

W ostatnim roku, w ramach doskonalenia procesów, znowelizowano wdrożony rok wcześniej standard Planu Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia (BIOZ). Składa się on ze stałych elementów uwzględniających procesy w trakcie realizacji budowy. Integralną jego częścią

³ Budimex Nieruchomości podlega pod służby BHP Budimeksu SA.

fot. Budowa Pomorskiej Kolei Metropolitalnej

są załączniki określające poszczególne procedury i najważniejsze procesy związane ze współpracą z podwykonawcą. Pracownicy rotujący między kontraktami spotykają się z takim samym wzorcem na każdej budowie, co ułatwia im zapoznanie się z tym dokumentem. Plan BIOZ musi być uzgodniony ze specjalistą ds. BHP oraz zatwierdzony przez Kierownika Budowy. Udział w tym procesie pozwala na wychwycenie ewentualnych braków czy niedociągnięć i skorygowanie ich przed wdrożeniem Planu BIOZ na realizowanym kontrakcie. Elementem wdrożenia Planu na budowie jest szkolenie dla wszystkich osób realizujących prace.

Obowiązkowym elementem rozpoczęcia każdej inwestycji jest tzw. „Start kontraktu”. To spotkanie specjalisty ds. BHP oraz specjalisty ds. Ochrony Środowiska z kierownictwem budowy, podczas którego omawia się procedury BHP, wymogi prawne, standardy Budimeksu oraz zobowiązania wynikające z uczestnictwa firmy w „Porozumieniu dla Bezpieczeństwa w Budownictwie”, kluczowe podczas organizacji i realizacji bezpiecznej pracy na budowie. W ocenie osób zajmujących się BHP, obowiązujące przez cały 2014 rok rozwiązanie potwierdziło swoją skuteczność.

W 2014 roku wszyscy pracownicy Budimeksu pracowali już w odzieży roboczej nowego typu, tj. wykonanej z nowoczesnych tkanin, zapewniających komfort, ale i większe bezpieczeństwo, m.in. dzięki jaskrawej kolorystyce. Proces wymiany odzieży na poszczególnych kontraktach realizowany był od sierpnia 2013 roku.

Szkolenia BHP i prewencja

Od lat system szkoleń obowiązujących w Budimeksie znacząco wykracza ponad wymogi prawne. Wystarczy wspomnieć o tym, że szkolenia dla pracowników oraz dla kadry kierowniczej odbywają się częściej, niż wymagałoby tego prawo, tj. corocznie dla pracowników produkcji i nie rzadziej niż raz na trzy lata dla kadry. Szkolenia z wewnętrznych procedur bezpieczeństwa przechodzą wszystkie osoby zaangażowane w realizację kontraktu, w tym pracownicy podwykonawców. Niemniej nie jest to tylko kwestia częstości, ale też i zawartości merytorycznej szkoleń. Pracownicy odbierają je jako coś przydatnego i dedykowanego ich problemom, tj. codziennym zagrożeniom, które spotykają w miejscu pracy. Nie mogą być one czymś nudnym, co muszą okresowo zaliczyć, żeby być dopuszczonym do stanowiska pracy. Nie bez powodu więc szkolenia przerażają się często w dwustronny dialog.

Nowością jest to, że Budimex nie tylko wykracza ponad wymogi prawa, ale zaczął dzielić się swoimi doświadczeniami i zbudowanymi w oparciu o nie kompetencjami z otoczeniem. W ramach prac „Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie”, którego Budimex jest sygnatariuszem, opracowano kolejne programy szkoleniowe. Nowy program dla zatrudnionych na stanowiskach robotniczych przeszedł w ostatnim roku około 1500 osób. Jest on bardzo dobrze oceniany. W 2015 r. stanie się programem ogólnodostępnym. W programie takim, dzięki umowie z ZUS, który będzie realizatorem szkoleń, będzie mógł bezpłatnie uczestniczyć każdy pracujący na budowie. Budimex liczy na to, że zainteresowanymi będą m.in. podwykonawcy pracujący tak dla Budimeksu, jak i dla

innych sygnatariuszy „Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie”. Plany są jednak znacznie szersze, ponieważ podjęte zostały również prace nad kolejnym szkoleniem, tym razem dla kadry kierowniczej.

W 2014 r. kontynuowano dystrybucję „Podręcznika ochrony zdrowia i środowiska”. Składa się on z modułów opisujących wszystkie możliwe rodzaje prac, z którymi pracownik może się spotkać na placu budowy. W każdym module omówiona jest pokrótce specyfika danej pracy, zagrożenia, zachowania pożądane i zabronione oraz szereg innych informacji przydatnych do bezpiecznej realizacji prac. W 2014 r. rozdystrybuowano ponad 800 egzemplarzy podręcznika.

Kontynuowano również zainicjowane w 2013 roku szkolenia dla koordynatorów ds. BHP i ochrony środowiska. Obok koordynatorów biorą w nich udział również osoby, których ambicją jest zostanie koordynatorem lub po prostu chcące poszerzyć swoją wiedzę nt. kompleksowego zarządzania bezpieczeństwem na kontrakcie. Szkolenie ma charakter kameralny, co sprzyja dyskusji i wymianie opinii. Obejmuje procedury zintegrowanego systemu zarządzania w zakresie dotyczącym BHP i ochrony środowiska, wytyczne Planu BIOZ i Instrukcji Bezpiecznego Wykonywania Robót (IBWR), identyfikację ryzyk na placu budowy oraz zapoznanie koordynatorów z inicjatywą „Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie”. Podczas szkolenia uczestnicy

fot. Budowa Pomorskiej Kolei Metropolitalnej

otrzymują „Teczke koordynatora” – jest to zbiór polityk, wewnętrznych procedur i aktów związanych z bezpieczeństwem pracy i ochroną środowiska, zebranych w formie podręcznego segregatora. W 2014 roku przeszkolono 27 osób.

W roku 2014 cały czas, wzorem lat ubiegłych, realizowano również szkolenia z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej, jak również kontynuowano zakupy sprzętu pierwszej pomocy. Należy przypomnieć, że zarówno program szkolenia, jak i skład apteczki, zostały przygotowane z uwzględnieniem specyfiki placu budowy i typowych zagrożeń występujących w budownictwie. Pracownicy Budimeksu SA oddelegowani na rynek niemiecki uczestniczący w kursach otrzymują tytuł „Ratownika” – najwyższy możliwy stopień wykształcenia w zakresie ratownictwa dostępny dla osób nieposiadających wykształcenia

medycznego. Wśród nich są również tacy, którzy uzyskali uprawnienia trenerskie, co umożliwia prowadzenie szkoleń własnymi siłami.

Dobrze oceniane jest również zainicjowane przed 2014 r. i nadal kontynuowane umieszczanie na tablicach informacyjnych dwóch plansz: tzw. łańcucha reakcji oraz planu dojazdu. Łańcuch reakcji – jest to aktualizowany wykaz osób przeszkolonych i wyznaczonych do udzielania pierwszej pomocy oraz osób uprawnionych do kierowania akcją ratowniczą oraz ewakuacji. Z kolei plan dojazdu to krótki i najprostszy opis dojazdu do miejsca wypadku. Opis uwzględnia charakterystyczne obiekty znajdujące się w pobliżu budowy, dane GPS czy inne informacje ułatwiające identyfikację miejsca i dojazd służb ratunkowych. Ułatwia to znacząco przekazanie kluczowych informacji służbom ratunkowym.

fot. Budowa Pomorskiej Kolei Metropolitalnej

■ Budimex przejął kierowanie „Porozumieniem dla Bezpieczeństwa w Budownictwie”

4 lutego 2014 roku Budimex przejął od Skanskiej kierowanie „Porozumieniem dla Bezpieczeństwa w Budownictwie”. Zmiana jest konsekwencją wcześniejszych ustaleń sygnatariuszy Porozumienia, według których liderem w kolejnych okresach będzie inna firma. Prezydencja Budimeksu będzie trwała dwa lata.

„Porozumienie dla Bezpieczeństwa w Budownictwie” to inicjatywa siedmiu firm budowlanych, które w sierpniu 2010 roku podpisały deklarację. Są to Bilfinger Infrastructure, Budimex, Hochtief Polska, Mostostal Warszawa, Polimex Mostostal, Skanska i Warbud. W październiku 2013 roku do tego grona dołączyła firma Mota-Engil, a w lutym 2015 r. Erbud SA i Unibep SA. Obecnie Porozumienie liczy 10 członków, a jego celem jest poprawa bezpieczeństwa na polskich budowach.

Sygnatariusze Porozumienia już teraz mają wysokie standardy BHP, ale wciąż podwyższają poprzeczkę i przenoszą te standardy na podwykonawców, ponieważ właśnie w tej grupie najczęściej dochodzi do wypadków. Plac budowy ma być bezpiecznym miejscem pracy dla wszystkich.

Już podczas prezydencji Skanskiej rozpoczęto działania, w wyniku których na budowach sygnatariuszy liczba wypadków śmiertelnych spadła z 9 w roku 2011 do 3 w roku 2013.

Wszyscy członkowie Porozumienia stawiają podwykonawcom takie same wymagania dotyczące BHP na budowie. W tym celu został opracowany i wdrożony wspólny załącznik do umów podwykonawczych „Wymagania dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy”, który zobowiązuje podwykonawców do organizowania i prowadzenia robót w sposób gwarantujący bezpieczne i higieniczne warunki pracy oraz nakłada obowiązek współpracy z sygnatariuszami Porozumienia w zakresie BHP.

Porozumienie opracowało i wdrożyło „Wytyczne do sporządzania Instrukcji Bezpiecznego Wykonywania Robót”. Ocena ryzyka odnosi się do konkretnego zadania i wiąże z każdorazowym przygotowaniem IBWR i w konsekwencji podjęciem działań minimalizujących ryzyko już na etapie planowania prac.

Kolejnym krokiem w kierunku poprawy bezpieczeństwa na budowach są szkolenia BHP przeprowadzane zarówno wśród pracowników, jak i podwykonawców.

W styczniu 2014 roku na wszystkich budowach prowadzonych przez sygnatariuszy Porozumienia rozpoczął się proces wdrażania okularów ochronnych. Obecnie okulary są już standardem także wśród podwykonawców.

Efekty inicjatyw i działań podejmowanych przez członków Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie zauważyły instytucje publiczne, jak np. Państwowa Inspekcja Pracy, które chcą podjąć dialog w dziedzinie wdrażania wysokich standardów BHP i traktują Porozumienie jak społecznego partnera.

Tydzień Bezpieczeństwa – największa inicjatywa na polskim rynku

Czterdzieści tysięcy pracowników, którzy wzięli udział w setkach wydarzeń zorganizowanych w ponad 350 jednostkach (oddziałach i na budowach) – to liczby obrazujące skalę Tygodnia Bezpieczeństwa, który odbył się w maju na budowach firm tworzących „Porozumienie dla Bezpieczeństwa w Budownictwie”. Patronat honorowy nad tą największą na polskim rynku inicjatywą związaną z bezpieczeństwem pracy objęła Państwowa Inspekcja Pracy.

Działania w ramach Tygodnia Bezpieczeństwa zostały podjęte na setkach budowli w całej Polsce, co umożliwiło sygnatariuszom Porozumienia dotarcie nie tylko do pracowników sił własnych, ale także do dużej liczby firm podwykonawczych obecnych na polskim rynku.

■ ZUS wspiera idee „Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie”

W październiku 2014 r. Zbigniew Derdziuk, Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Dariusz Blocher, prezes Budimeksu, pełniącego prezydencję w „Porozumieniu dla Bezpieczeństwa w Budownictwie” podpisali list intencyjny inicjujący współpracę między ZUS i sygnatariuszami Porozumienia.

Idee i działalność „Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie” są spójne z realizowanymi przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych zadaniami z zakresu prewencji wypadkowej. Porozumienie wesprze ZUS w identyfikacji potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie podnoszenia poziomu bezpieczeństwa pracy oraz w dotarciu do tej grupy firm z informacją na temat „Programu dofinansowania działań skierowanych na utrzymanie zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej, prowadzonych przez płatników składek”.

„Porozumienie dla Bezpieczeństwa w Budownictwie” liczy na wsparcie ZUS-u w tworzeniu procedur bezpiecznej pracy w sektorze budowlanym, który charakteryzuje się najwyższą wypadkowością. Porozumienie przygotowuje również programy szkoleniowe dedykowane poszczególnym grupom pracowników tej branży.

Wypadkowość

- W Grupie Budimex obowiązuje podwójny system klasyfikowania wypadków przy pracy. Każdy wypadek jest opisywany zgodnie z polską klasyfikacją ustawową oraz zgodnie z procedurami i klasyfikacją przyjętą przez inwestora strategicznego (Ferrovia). Obok różnic

dotyczących samego procesu oceny wypadku, różna jest definicja wypadku ciężkiego. Przyjęte wewnętrznie rozwiązania są znacznie bardziej restrykcyjne w tym zakresie. Nieobligatoryjna klasyfikacja daje lepsze możliwości analizy statystyk powypadkowych z uwagi na ostrzejsze kryteria i większe różnicowanie wypadków.

Wypadkowość w 2014 r.:

	Wśród pracowników własnych		Wśród pracowników podwykonawców	
	2013	2014	2013	2014
Liczba wypadków (ogółem)	36	35	59	68
Liczba wypadków śmiertelnych	0	0	1	3

Więcej danych liczbowych można znaleźć w tabelach na końcu raportu.

W 2014 roku prowadzony monitoring czynników szkodliwych w miejscu pracy nie potwierdził występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń (NDS, NDN) czynników szkodliwych i niebezpiecznych. Mówiąc jednak o czynnikach szkodliwych i niebezpiecznych, warto powrócić do kwestii uwrażliwiania pracowników na konieczność przestrzegania zasad BHP, w tym stosowania środków ochrony. Konkretnie problemy zdrowotne dają o sobie znać często dopiero po latach i trudno wiązać je z jednym konkretnym pracodawcą. Tego typu przypadki sporadycznie zgłaszały również osoby aktualnie zatrudnione w Budimeksie. Dlatego ważne są tu zarówno działania w ramach Grupy Budimex, jej podwykonawców, jak i całej branży. Jest to w szczególności ważne na rynku, charakteryzującym się sporą rotacją pracowników.

Statystyki wypadkowości są raz w miesiącu analizowane przez Zarząd i obrazowane współczynnikami odnoszącymi je do skali realizowanych kontraktów. Od 2013 r. rejestrowane są również sytuacje potencjalnie wypadkowe (w ostatnim roku odnotowano siedemnaście tego typu zdarzeń). W 2014 r. opracowano nowy system rejestrowania czasu pracy podwykonawców, w efekcie czego możliwe

będzie analizowanie wskaźników wypadkowości dla pracowników podwykonawców (dane takie zbierane są od 2015 r.).

W ramach współpracy przedsiębiorstw uczestniczących w „Porozumieniu dla Bezpieczeństwa w Budownictwie” zdecydowano się na wzajemną transparentność w zakresie analiz wskaźników wypadkowości i w efekcie możliwość porównywania się do konkurentów, będących sygnatariuszami dokumentu.

- Kolejnym aspektem związanym z bezpieczeństwem jest kwestia osób postronnych, które mogą znaleźć się w strefie oddziaływania inwestycji i potencjalnie ulec wypadkowi. Oczywiście bezwzględnie przestrzega się tu wszelkich regulacji dotyczących ogrodzenia i odpowiedniego oznakowania terenu budowy, co ogranicza prawdopodobieństwo wejścia osób niepowołanych. Prewencyjne działania podejmowane są również przez pracowników, a zwłaszcza przez pracowników ochrony, którzy – z czego nie wszyscy zdają sobie sprawę – nie tylko chronią mienie, ale również pośrednio przyczyniają się do eliminowania niebezpieczeństwa, jakie mogą na siebie ściągnąć np. dzieci które chciałyby niepostrzeżenie „zwiadzić” budowę i nieświadomie narażają się na ogromne niebezpieczeństwo.

BHP a podwykonawcy

W 2014 roku 1807 podwykonawców (100%) zostało poddanych kwalifikacji wstępnej m.in. pod kątem przestrzegania zasad bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP). Przeprowadzono również 5115 ocen podsumowujących współpracę, które zawierały m.in. elementy związane z bezpieczeństwem i higieną pracy. Negatywna ocena może skutkować zaprzestaniem współpracy z danym podwykonawcą.

Wszyscy pracownicy podwykonawców, pracujący na budowach Budimeksu, przechodzą szkolenia z wewnętrznych procedur BHP i są zobligowani do ich przestrzegania. Budimex prowadzi, poza rejestrem wypadków pracowników własnych, również rejestr wypadków przy pracy, do których doszło wśród pracowników podwykonawców na budowach, gdzie głównym wykonawcą jest Budimex. Wszystkie one analizowane są pod kątem przyczyn i sytuacji, w jakich miały miejsce, a także odpowiedzialności osób, które sprawowały nadzór.

Właśnie szeroko rozumiane kwestie BHP wydają się obok szeregu innych aspektów związanych z przestrzeganiem praw pracowniczych u podwykonawców, szczególnie istotne. Stąd kompleksowe podejście Budimeksu, w którym zawierają się zarówno presja związana ze stosowaniem odpowiednich klauzul umownych, ocena wstępna i końcowa, szkolenia, jak również działania w ramach „Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie”. Dzięki nim udało się wypracować i upowszechnić pewne dobre praktyki związane z podwykonawcami wśród największych graczy rynkowych.

Bieżąca obserwacja pracy podwykonawców, znajdująca odzwierciedlenie w ocenach końcowych dostawców, przyczyniła się do zidentyfikowania 327 nieprawidłowości, z których 48 związanych było z bezpieczeństwem i higieną pracy.

6 Wpływ na lokalne otoczenie i bioróżnorodność

Ograniczanie oddziaływania na lokalne otoczenie przyrodnicze

- **Oddziaływanie realizowanych inwestycji, w tym oddziaływanie samego procesu inwestycyjnego, ma kluczowe znaczenie dla Budimeksu oraz interesariuszy grupy kapitałowej. Z jednej strony wpływ na najbliższe otoczenie społeczne i środowiskowe, zwłaszcza z punktu widzenia wszelkiego rodzaju zagrożeń i obaw, ma kluczowe znaczenie z punktu widzenia mieszkańców terenów sąsiadujących z inwestycją oraz różnego rodzaju organizacji ekologicznych monitorujących cały proces, którego realizacja, choć korzystna gospodarczo i społecznie, najczęściej wiąże się z trwałym i nieodwracalnym przekształceniem krajobrazu i lokalnego środowiska przyrodniczego. Z drugiej strony te same aspekty przez inwestorów rynku kapitałowego postrzegane są w kategorii ryzyka, które może przekładać się np. na opóźnienia w uzyskaniu odpowiednich decyzji administracyjnych lub przedłużanie się prac. Są to czynniki ryzyka, na które spółka zwraca uwagę inwestorom w sprawozdawczości finansowej, i którymi zarządza. Dbłość o kwestie środowiskowe w zakresie, w jakim wpływ na nie ma Budimex i jego podwykonawcy, leży w najlepszym interesie nie tylko środowiska naturalnego, ale właśnie spółki i jej akcjonariuszy.**

Chcąc scharakteryzować wpływ środowiskowy inwestycji, należy zwrócić uwagę przede wszystkim na to, że o skali potencjalnego wpływu działalności budowlanej na środowisko decyduje charakter samej inwestycji i przede wszystkim jej lokalizacja. Kluczowe znaczenie mają inwestycje infrastrukturalne. Inwestycje drogowe lub kolejowe przebiegają często przez lub w sąsiedztwie terenów cennych przyrodniczo, co może oddziaływać na lokalną biosferę, tak na etapie realizacji inwestycji, jak i późniejszej eksploatacji obiektów. Znacząco mniejszy wpływ na otoczenie przyrodnicze ma oczywiście realizacja inwestycji mieszkaniowych, zwłaszcza że lokalizowane są one na terenach zurbanizowanych. Podobnie budowa obiektów przemysłowych również z reguły realizowana jest na terenach już wcześniej znacząco przekształconych przez człowieka. Tu z kolei kluczowe znaczenie ma późniejsze oddziaływanie eksploatacji danego obiektu przemysłowego. Warto zwrócić uwagę, że właśnie Grupa Budimex jest wykonawcą rozwiązań proekologicznych, które ograniczają niekorzystny

fot. Osiedle „Nowe Ogrody” w Poznaniu

wpływ na środowisko istniejących już obiektów [np. modernizację instalacji odsiarczania spalin].

W ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania obowiązującego w Budimeksie, jak również w Mostostalu Kraków, potwierdzonego niezależnymi certyfikatami, zarządzanie kwestiami środowiskowymi odbywa się w oparciu o normę PN-EN ISO 14001. W przypadku konkretnych inwestycji budowlanych reguluje je procedura „Zarządzanie środowiskowe na kontraktach” [09-11], której celem jest zmniejszenie negatywnego oddziaływania budów prowadzonych przez Budimex na środowisko naturalne, a która definiuje m.in. najbardziej prawdopodobne ryzyka środowiskowe.

Nad realizacją zadań związanych z ochroną środowiska czuwają koordynatorzy ds. BHP i ochrony środowiska obecni na poszczególnych kontraktach i nadzorujący na co dzień przestrzeganie zasad bezpieczeństwa środowiskowego [więcej o szkoleniach koordynatorów i działaniach związanych ze szkoleniami w zakresie BHP i ochrony środowiska w rozdziale „Warunki bezpieczeństwa i higiena pracy (BHP)].

Troska o przyrodę na placu budowy

- W przypadku wszystkich inwestycji, które potencjalnie wpływać mogą na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, w tym bioróżnorodność, obligatoryjnie sporządzany jest raport oceny oddziaływania na środowisko. Powstaje on przy współpracy z zewnętrznymi specjalistami różnych dziedzin nauki (m.in. ornitologami, herpetologami, ichtiologami, entomologami, botanikami itp.). Pozwala on nie tylko zinwentaryzować bogactwo przyrody, ale również zaproponować rozwiązania minimalizujące lub kompensujące niekorzystne oddziaływanie inwestycji na otoczenie. Warto zwrócić uwagę, że często, w uzgodnieniu z inwestorem, przyjmuje się rozwiązania wykraczające ponad wymogi prawa, a ograniczające ryzyko. W 2014 roku realizowano następujące kontrakty, przebiegające przez lub w sąsiedztwie obszarów Natura 2000:
  - Pomorska Kolej Metropolitalna Etap I [Rewitalizacja Kolei Kokoszkowskiej]
  - dokończenie drogi ekspresowej S5 Poznań-Wrocław na odcinku Kaczkowo-Korzeńsko
  - kontynuacja budowy autostrady A1 Stryków-Tuszyn zadanie III
  - budowa drogi ekspresowej S19 Lubartów-Kraśnik na odcinku od węzła Dąbrowica (bez węzła) do węzła Konopnica (wraz z węzłem)
  - budowa drogi ekspresowej S7 na odcinku Miłomłyn – Olsztynek, pododcinek A: Miłomłyn – Ostróda Północ
  - budowa drogi ekspresowej S7 na odcinku

Jędrzejów – granica województwa świętokrzyskiego i małopolskiego.

[środowiskowe aspekty wybranych kontraktów zostały szerzej scharakteryzowane w dalszej części opracowania]

Budimex z reguły występuje w roli wykonawcy projektów, za których przygotowanie odpowiada inwestor. Dotyczy to również dialogu z otoczeniem. Oznacza to, że spółka najczęściej nie ma bezpośredniego wpływu na ich kształt, tj. np. na sposób, w jaki projektanci drogi uwzględnili interesy otoczenia przyrodniczego. Chodzi tu m.in. o sam przebieg planowanej trasy, która powinna zostać poprowadzona w sposób możliwie najmniej uciążliwy dla lokalnej biosfery i omijać tereny szczególnie cenne przyrodniczo. Dochodzi do tego odpowiednie rozplanowanie infrastruktury takiej jak przejścia dla zwierząt, które powinny pokrywać się z ich ścieżkami migracyjnymi. Przejścia z kolei powinny współgrać z nasadzeniami drzew i krzewów. Chodzi o takie rozplanowanie nasadzeń, by naprowadzały zwierzyne na przejścia. Ważne jest tworzenie stref ekotonowych w lasach wzdłuż tras, by chronić ekosystem przed skutkami gwałtownie odsłoniętej ściany lasu. Należy przewidzieć odpowiedni system odwadniający, który uchroni wody podskórne i powierzchniowe przed skażeniem substancjami ropopochodnymi, ekrany dźwiękochłonne, czy też odpowiednie, ograniczające liczbę kolizji ptaków, oświetlenie mostów. W przypadkach, w których Budimex jest również projektantem, odpowiedzialność za przygotowanie optymalnego z punktu widzenia społecznego i środowiskowego rozwiązania leży po stronie spółki. Niemniej, jak już wspomniano na wstępie, spółka z reguły odpowiedzialna jest za wybudowanie zaplanowanej już drogi w sposób zgodny z projektem opracowanym przez inwestora.

Nie wolno jednak zapominać, że określone zagrożenia dla środowiska wiążą się z etapem realizacji inwestycji. Wymaga to zachowania najwyższej staranności przez samego wykonawcę i jego podwykonawców. Na pozór proste działania mają bardzo duże znaczenie. Między innymi chodzi o to, by odpowiednio zorganizować place budów i ich zaplecza. Poprowadzić drogi technologiczne w sposób zapewniający oszczędne korzystanie z terenu i minimalne przekształcenie jego powierzchni, a po zakończeniu prac przywrócić wszystko do poprzedniego stanu. Podejście takie pozwala do minimum ograniczyć wycinkę drzew. Niezależnie od tego znajdujące się w strefie oddziaływania budowy drzewa są odpowiednio zabezpieczane przed uszkodzeniem mechanicznym. Analogicznie przed skutkami pracy ciężkiego sprzętu budowlanego zabezpieczane są np. siedliska gatunków chronionych. Zaplecze budowy, a w szczególności magazyny, składy i bazy transportowe, w pierwszej kolejności lokalizuje się na terenach już zagospodarowanych

i przekształconych, w miarę możliwości w oddaleniu od zabudowy mieszkaniowej, ale również w oddaleniu od terenów cennych przyrodniczo. Ogranicza się do niezbędnego minimum zajmowanie terenu na obszarach leśnych czy podmokłych. Tam, gdzie to tylko możliwe, roboty budowlane nie wychodzą poza wyznaczony pas drogowy. Transport materiałów niezbędnych do budowy odbywa się przede wszystkim w obrębie wyznaczonego pasa drogowego, by nie prowadzić do niepotrzebnego przekształcania innych terenów. Na odcinkach, gdzie prace ziemne i budowlane są prowadzone w pobliżu zbiorników wodnych, wprowadza się rozwiązania zabezpieczające przed zanieczyszczeniem substancjami chemicznymi pochodzącymi z budowy. Szczególną uwagę przywiązuje się do zabezpieczenia środowiska przed skażeniem produktami ropopochodnymi z pojazdów i maszyn budowlanych. Dlatego też na terenie budowy oraz jej zapleczu (miejsce składowania sprzętu, materiałów etc.) organizuje się wystandaryzowane miejsca tankowania sprzętu, zabezpieczające teren przed skażeniem wód gruntowych, a na wybranych kontraktach stosuje się system zbierania zanieczyszczonych wód opadowych.

Konsekwencją realizacji inwestycji infrastrukturalnych jest, nawet przy optymalnym zlokalizowaniu i zaplanowaniu przebiegu drogi, nieodwracalne przekształcenie środowiska. Część szaty roślinnej, która znajduje się bezpośrednio pod planowaną drogą jest bezpowrotnie niszczone. Dlatego też realizuje się nasadzenia kompensacyjne, które mają na celu wyrównanie strat. Dla zinwentaryzowanych siedlisk cennych roślin, które zostałyby zniszczone przez budowaną trasę, dokonuje się wręcz metaplantacji, tj. rośliny są przenoszone na nowe miejsca, które odpowiadają ich wymaganiom w uzgodnieniu z właściwymi miejscowo organami ochrony środowiska. Gdy podczas budowy, zasypaniu (zniszczeniu) ma ulec jakiś niewielki zbiornik wodny (sadzawka), znajdujące się w nim płazy i gady są odławiane i przenoszone na nowe stanowiska. Podczas budowy monitorowana jest też sama przyroda. Prace budowlane prowadzone są pod nadzorem przyrodników, często różnej specjalności. W przypadku niektórych kontraktów, przebiegających przez tereny cenne przyrodniczo, było to czasem aż siedmiu ekspertów różnych specjalności (m.in. ornitolog, ichtiolog, herpetolog, entomolog, botanik). Roboty budowlane bywały okresowo zatrzymywane, gdy w strefie oddziaływania inwestycji pojawiały się rzadkie zwierzęta. Sam harmonogram i cykl prowadzenia prac jest ściśle skorelowany z cyklem przyrodniczym. Pewne prace są wstrzymywane w związku z okresowymi migracjami czy okresem lęgowym ptaków. Okresowe migracje nie dotyczą zresztą wyłącznie ptaków, ale również np. płazów czy ryb. Roboty budowlane w sąsiedztwie terenów objętych ochroną przed hałasem prowadzi się wyłącznie za dnia.

Dąży się również do tego, by wierzchnia warstwa ziemi (humus), która usuwana jest w trakcie prac, wykorzystywana była na późniejszym etapie, tj. na przykład przy utrwalaniu skarp i zagospodarowywaniu terenów zielonych. Tym samym usuwana z powierzchni ziemia próchnicza jest składowana na hałdach, a następnie wykorzystywana w zagospodarowaniu terenu po zakończeniu inwestycji. Materiał ziemny wykorzystywany przy pracach wykończeniowych jest najczęściej pochodzenia lokalnego – tak, aby nie zawierał nasion gatunków obcych danemu regionowi. Chodzi o to, by realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych nie skutkowała wprowadzeniem do danej biosfery gatunków inwazyjnych, szkodników czy patogenów.

Ograniczeniu ujemnego wpływu na otoczenie sprzyja również szereg bardzo prostych zasad prowadzenia robót, takich jak: zraszanie wodą dróg technologicznych w czasie suszy, redukcja do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn i samochodów budowy na biegu jałowym, ostrożne ładowanie sypkich materiałów na samochody i stosowanie plandek czy też po prostu zmniejszenie prędkości jazdy w obrębie placu budowy i w okolicy.

Opisane powyżej procedury postępowania ściśle korespondują z krajowymi i europejskimi przepisami, w tym regulacjami dotyczącymi terenów Natura 2000. Przyjęte rozwiązania zapewniają spełnienie wymogów prawnych, a nierzadko wykraczają poza minima regulacyjne. W trakcie realizacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu, zgodnie z zaleceniami z raportu o oddziaływaniu na środowisko danego przedsięwzięcia oraz z prawnymi decyzjami urzędów ochrony środowiska, prowadzony jest monitoring (kontrola przyrodnicza) obszaru oddziaływania oraz siedlisk w nim leżących.

- Warto podkreślić, że place budowy i poszczególne inwestycje przygotowane są również na sytuacje awaryjne. Każda zakontraktowana inwestycja realizowana przez Budimex posiada instrukcję postępowania w przypadku wystąpienia sytuacji awaryjnych, a także wyposażona jest w niezbędny sprzęt potrzebny na wypadek skażeń, m.in. sorbent, rękaw sorpcyjny, maty sorpcyjne oraz środki ochrony indywidualnej (tzw. apteczka ekologiczna). Co więcej, ewentualne skażenia traktuje się jako zagrożające środowisku, aż do chwili ustalenia ich rodzaju i źródła. Dodatkowo koordynatorzy ds. bhp i ochrony środowiska [których obecność jest obligatoryjna na każdym projekcie] przechodzą specjalistyczne szkolenia związane z ochroną przyrody, włączając w to sytuacje awaryjne. W roku 2014 nie odnotowano wypadków ani innych poważnych incydentów, w konsekwencji których doszłoby do istotnych skażeń wody i gruntu. Nie odnotowano również kar związanych z naruszeniem regulacji dotyczących ochrony środowiska.

■ Budimex SA: budowa drogi ekspresowej S-7 na odcinku Miłomłyn–Olsztynek, pododcinek A: Miłomłyn–Ostróda Północ

Cały budowany odcinek leży na terenie dwóch obszarów chronionego krajobrazu:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Taborskich.

Co więcej droga przecina tzw. północny korytarz ekologiczny oraz obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym: Obszar Zachodniopomorski [13M].

Najbliżej położonym obszarem Natura 2000 jest Dolina Drwęcy [PLH280001, powierzchnia 12 561,5 ha], obejmujący rzekę Drwęcę wraz z dopływami. Jest on ważny ze względu na bogactwo ichtiofauny i mozaiki siedlisk związanych z doliną rzeki [stwierdzono tu 22 rodzaje siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady Europy 92/43/EWG]. Sama Drwęca stanowi jedyny rezerwat ichtiologiczny na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Obszar ten stanowi również siedlisko cennych i rzadkich zwierząt związanych ze środowiskiem wodnym – występuje tu 27 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady Europy 92/43/EWG:

- Ptaki: bocian biały, błotniak stawowy, orlik krzykliwy, żuraw, zimorodek zwyczajny, gąsiorek, czapla siwa, łabędź niemy, kaczka krzyżówka, tracz nurogęś, łyska, kormoran czarny;
- Ssaki: bóbr europejski, wydra europejska;
- Płazy i gady: traszka grzebieniasta, kumak nizinny;
- Ryby: minóg rzeczny, łosoś atlantycki, boleń, różanka, piskorz, koza, głowacz białopłetwy;
- Bezkręgowce: poczwarówka zwężona, zalotka większa, czerwończyk nieparek, pachnica dębowa;
- Rośliny: starodób łąkowy.

Podczas budowy ulegnie zniszczeniu 0,17 ha łągu wiązowo-jesionowego śledziennicowego [stanowiącego 0,096% obszaru Natura 2000]

[więcej informacji na temat poszczególnych obszarów cennych przyrodniczo, w tym gatunków podlegających ochronie, można znaleźć na <http://obszary.natura2000.org.pl>]

■ Budimex SA: dokończenie drogi ekspresowej S5 Poznań-Wrocław na odcinku Kaczkowo-Korzeńsko

Na odcinku Widawa-Korzeńsko, w granicach województwa dolnośląskiego, na obszarze 1 km inwestycja przebiega przez Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Baryczy” oraz na odcinku ok. 4 km, w sąsiedztwie projektowanego Specjalnego Obszaru Ochrony siedlisk Natura 2000 „Ostoja nad Baryczą” [PLH020041, powierzchnia 82 026,4 ha].

[więcej informacji na temat poszczególnych obszarów cennych przyrodniczo, w tym gatunków podlegających ochronie, można znaleźć na <http://obszary.natura2000.org.pl>]

fot. Węzeł Sławinek (d. Dąbrowica)

■ Budimex SA: budowa drogi ekspresowej S7 na odcinku Jędrzejów – granica województwa świętokrzyskiego i małopolskiego

Inwestycja przebiega przez tereny gmin Jędrzejów i Wodzisław, należących do powiatu jędrzejowskiego. Krzyżuje się z rzekami Jasionką, Mierzawą i Mozgawą.

Obszar inwestycji przebiega przez objęty ochroną prawną Miechowsko-Działoszycki Obszar Chronionego Krajobrazu [nie stwierdzono, by inwestycja negatywnie miała oddziaływać na ww. obszar]. Jest ona oddalona o ok. 45 km od Świętokrzyskiego Parku Narodowego, a także o ok. 10 km od Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego i Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego. Najbliższymi obszarami Natura 2000 są obszary ochrony ptaków Ostoja Nidziańska [PLH260003, powierzchnia 26 515,6 ha] oraz Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie [PLH260041, powierzchnia 8 616,5 ha – „Shadow List”). Na wschód od drogi znajdują się obszary przyrodniczo cenne: Ostoja Gaj [0,5 km] i Dolina Mierzawy [1 km]. Ocenia się, że inwestycja nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na te obszary i nie pogorszy stanu siedlisk przyrodniczych.

[więcej informacji na temat poszczególnych obszarów cennych przyrodniczo, w tym gatunków podlegających ochronie, można znaleźć na <http://obszary.natura2000.org.pl>]

■ Budimex SA: budowa autostrady A1 Stryków–Tuszyn zadanie III

W zasięgu oddziaływania przedsięwzięcia znajdują się Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich, na którego terenie znajdują się cztery rezerваты: Parowy Julianowskie, Struga Dobieszowska, Rezerwat Wiączyń oraz Rezerwat Wolbórka. Autostrada nie przecina i nie przebiega w bezpośredniej styczności z granicami ww. rezerwatów przyrody.

Autostrada przebiega wzdłuż granicy planowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu Mrogi i Mroźcy oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki. Przecina projektowane obszary chronionego krajobrazu: Tuszyńsko-Dłutowsko-Grabiański Obszar Chronionego Krajobrazu oraz Pajęczyński-Gidelski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Autostrada nie przecina żadnego z istniejących ani planowanych obszarów sieci Natura 2000. Najbliżej położonym obszarem Natura 2000 jest obszar „Łąka w Bęczowicach” [PLH100004, powierzchnia 191,2 ha – ok. 16 km od autostrady]. Nieco bliżej znajduje się zgłoszony do ochrony przez organizacje ekologiczne potencjalny obszar Natura 2000 „Cytrusowa Wola” [PLH100012].

[więcej informacji na temat poszczególnych obszarów cennych przyrodniczo, w tym gatunków podlegających ochronie, można znaleźć na <http://obszary.natura2000.org.pl>]

■ Budimex SA: budowa drogi ekspresowej S19 Lubartów–Kraśnik na odcinku od węzła Dąbrowica (bez węzła) do węzła Konopnica (wraz z węzłem)

Budowany odcinek drogi ekspresowej S19 położony jest na terenach, które w 90% zostały wylesione ze względu na występujące tu urodzajne gleby lessowe. Dlatego też naturalne, pierwotne zbiorowiska leśne zostały zastąpione przez uprawy rolne, ogrody i sady. Niemniej cenniejszymi pozostałościami są kompleksy leśne w rejonie Pietrzakowizny i Konopnicy oraz rejon dolinek rzecznych [Dolina Łazęgi, Dolina Czechówki, Dolina Konopniczanki]. Oba zaliczają się do zbiorowiska grądu subkontynentalnego wyróżnionego w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej.

W rejonie inwestycji stwierdzono występowanie chronionych gatunków, takich jak: wawrzynek wilczyko, podkolan biały, gnieźnik leśny, parzydełko leśne, lilia złotogłów.

Spośród licznych gatunków ptaków rozpoznanych w rejonie inwestycji zidentyfikowano dwa gatunki z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej: ortolana i gąsiorka.

Należy jeszcze wspomnieć o Obszarze Chronionego Krajobrazu „Dolina Ciemięgi” [ok. 3,6 km od inwestycji] oraz Rezerwacie Stasin [ok. 4 km] oraz Zespole przyrodniczo-krajobrazowym w Radawcu Dużym.

W rejonie przedsięwzięcia nie występują obszary Natura 2000. W odległości 13 km znajduje się obszar „Bystrzyca Jakubowicka” [PLH060096, powierzchnia 456,2 ha – „Shadow List”). Z kolei w odległości ok. 17 km znajduje się obszar „Świdnik” [PLH060021, powierzchnia 122,8 ha], obejmujący obszar trawiastego lotniska z liczną populacją susła perełkowego, gatunku priorytetowego z Załącznika II i IV Dyrektywy Siedliskowej.

[więcej informacji na temat poszczególnych obszarów cennych przyrodniczo, w tym gatunków podlegających ochronie, można znaleźć na <http://obszary.natura2000.org.pl>]

■ Ekologia a podwykonawcy

W 2014 roku poddano kwalifikacji wstępnej, m.in. pod kątem przestrzegania zasad ochrony środowiska, 1807 podwykonawców [100%]. Przeprowadzono również 5115 oceny, podsumowujące współpracę, w których również zawarte są m.in. elementy związane z ochroną środowiska.

Ewentualne nieprawidłowości ze strony podwykonawców mogą na placach budowy oznaczać potencjalne zagrożenie dla środowiska [np. skażenie gleby i wód gruntowych substancjami ropopochodnymi, farbami i rozpuszczalnikami]. Dlatego też niezmiernie ważne jest przestrzeganie przez nich procedur, jak również posiadanie stosownego doświadczenia i w pełni sprawnego sprzętu. Wprowadzani na budowę podwykonawcy [100%] przechodzą stosowne przeszkolenie z obowiązujących procedur w zakresie ochrony środowiska, w tym z zasad postępowania w przypadku awarii. Ocenę sprawności technicznej przechodzi również sprzęt podwykonawców [np. kwestia wycieków paliwa].

Wśród spraw zgłoszonych Komisji Etyki nie zarejestrowano zgłoszeń dotyczących środowiska przyrodniczego. Nie odnotowano również żadnych istotnych incydentów związanych z dostawcami i podwykonawcami. Niemniej bieżąca obserwacja pracy podwykonawców, znajdująca odzwierciedlenie w ocenach końcowych dostawców, przyczyniła się do zidentyfikowania łącznie 327 nieprawidłowości, z których 38 związanych było z ochroną środowiska. Rok wcześniej było to odpowiednio 362 nieprawidłowości, w tym 23 związanych z ochroną środowiska.

fol. Obwodnica Augustowa

Gospodarka odpadami

■ W trakcie prowadzonej przez Grupę Budimex, a zwłaszcza sam Budimex, działalności gospodarczej, powstają przede wszystkim odpady typowo budowlane: ziemia i gruz oraz odpady z remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej. Na placach budowy funkcjonują biura budowy i laboratoria oraz wytwórnie mas bitumicznych, których działalność może wiązać się z powstawaniem pewnych ilości odpadów mogących zawierać pozostałości substancji niebezpiecznych. Nieprawidłowo prowadzona gospodarka odpadowa mogłaby z jednej strony negatywnie wpływać na lokalną biosferę, z drugiej zaś oznaczać utratę surowców podatnych do ponownego wykorzystania.

Struktura oraz wolumen odpadów są silnie uzależnione od charakteru i etapu zaawansowania prowadzonych prac budowlanych. Kluczową kategorią odpadów jest gruz ceglany i betonowy zmieszany z innymi materiałami pochodzącymi z rozbiórek obiektów budowlanych i infrastrukturalnych. Podobnie znaczącą pozycją jest usuwany asfalt, stary materiał z podbudowy drogi, czy też, w przypadku kontraktów kolejowych, tłuczeń torowy. Ich usunięcie warunkuje realizację inwestycji.

Zdecydowanie największa pozycja, która klasyfikowana jest jako odpad, to gleba, ziemia, kamienie i wszelki

urobek powstający podczas wykopów. Usuwana ziemia jest potem ponownie wykorzystywana bezpośrednio na placu budowy lub jeśli z pewnych względów jakaś jej nadmiarowa część musi zostać wywieziona, wykorzystywana gdzie indziej. Z formalnego punktu widzenia jest ona w tym drugim przypadku rozpoznawana jako odpad. Niemniej w praktyce pozostaje ona pełnowartościowym surowcem, który jest ponownie zagospodarowywany.⁴

Warto również wspomnieć o odpadowej masie roślinnej, której masa rośnie w przypadku prowadzenia prac, które wiążą się z wycinką drzew i krzewów. Choć, jak wspomniano już wcześniej, działania ingerujące w biosferę ogranicza się do niezbędnego minimum, wycinek często nie da się uniknąć (choćby oczyszczenia pasa przyszłej drogi). W praktyce, ze względu na atrakcyjność ekonomiczną, najczęściej samo drewno zagospodarowuje inwestor, zlecający Grupie Budimex wykonanie prac. Po stronie wykonawcy pozostaje usunięcie karp, konarów czy pozostałości po krzewach. Również one mogą być zagospodarowane. Najczęściej przekazywane są innym podmiotom i służą jako paliwo. Proces tzw. zrębkowania, czyli mielenia na drobne zręby przez specjalne maszyny, czyni z nich również cenny materiał ogrodniczy.

Szczegółowe informacje na temat ilości odpadów można znaleźć w tabelach na końcu raportu.

⁴ W niniejszym raporcie gleba i ziemia, ze względu na ogromne wolumeny, są w tabelach pokazywane odrębnie.

7 Relacje z lokalnymi społecznościami

Ograniczanie uciążliwości

■ Inwestycje, w tym np. infrastrukturalne, to bardzo konkretne i wymierne korzyści społeczno-gospodarcze. Drogi, koleje i porty lotnicze stanowią krwioobieg gospodarki i warunkują jej rozwój. Nowe szkoły, uczelnie, szpitale i inne obiekty użyteczności publicznej przekładają się na wzrost poziomu życia społecznego. Często mają one kluczowe znaczenie dla ludności mieszkającej w pobliżu, czyli dla lokalnej społeczności. O ile wiele mówi się o znaczeniu, jakie ma infrastruktura drogowa i kolejowa dla krajowej gospodarki, to dopiero spojrzenie z punktu widzenia konkretnej gminy pozwala zobaczyć, jak ogromną wartość takie inwestycje wnoszą w jej życie. Przez lata działalności Grupa Budimex bezpośrednio przyczyniła się do powstania setek kilometrów dróg, wielu mostów, obiektów przemysłowych, ale też centrów handlowych, sal koncertowych i szpitali.

Niemniej, o czym z reguły rzadziej się mówi, inwestycje na etapie realizacji generują nie tylko pozytywne efekty w postaci miejsc pracy i zleceń dla lokalnych przedsiębiorców. Prace budowlane oznaczają również niedogodności. Materiały budowlane, w tym tysiące ton ziemi, kruszyw, betonu czy masy bitumicznej muszą zostać dowieszone na plac budowy, co oznacza wzmożony ruch pojazdów i hałas. To również bardzo często zmiana oznakowania dróg i utrudnienia w ruchu, które uprzykrzają codzienne życie mieszkańców. Firma reaguje na wszelkie niepokojące sygnały i skargi. Ma świadomość, że jest jedynie gościem społeczności, dla której pracuje.

Możliwy wpływ na tereny sąsiadujące z inwestycją jest przedmiotem analiz już na etapie wydawania stosownych decyzji administracyjnych. Procesy administracyjne są jawne, a przedstawiciele lokalnych społeczności są uznawani za stronę w postępowaniach. Celem jest zaproponowanie takich rozwiązań, które pogodzą sprzeczne czasem interesy.

Niestety czasem dochodzi do niezamierzonych szkód i to mimo zachowania najwyższej staranności przy realizacji prac budowlanych oraz uwagi, jaką spółka przykładła do ograniczania wpływu na otoczenie. Spółka czuje się odpowiedzialna za zainicjowane incydenty, w wyniku których cierpi własność lokalnych mieszkańców. Dlatego zawsze przed rozpoczęciem budowy dokonywana jest inwentaryzacja nieruchomości, a w uzasadnionych przypadkach firma ubezpieczeniowo wypłaca odszkodowania.

52

fot. Program CSR Strefa Rodzica.
Budimex Dzieciom - szpital w Poznaniu

53

■ Społeczności a podwykonawcy

W 2014 roku poddano kwalifikacji wstępnej 1807 podwykonawców [100%]. Przeprowadzono również 5115 ocen podsumowujących współpracę, które zawierały elementy oceny pod kątem potencjału technicznego, spełniania wymagań jakościowych, bezpieczeństwa i higieny pracy, przestrzegania praw pracowniczych i ochrony środowiska. Choć wśród kryteriów nie zdefiniowano wprost aspektu wpływu na lokalną społeczność, zawiera się on w innych działaniach, w szczególności z kwestiami środowiskowymi. Z reguły bowiem, w przypadku prac budowlanych, ponadprzeciętne oddziaływanie na otoczenie oznacza zarówno oddziaływanie na otoczenie przyrodnicze, jak i społeczne. Są one niepodzielne.

Minimalizowanie uciążliwości dla lokalnej społeczności wiąże się bezpośrednio z tym, czy przestrzega się wyznaczonych godzin pracy, czy porusza wyłącznie wyznaczonymi drogami dojazdowymi, a to z kolei wiąże się ze spełnianiem wymagań jakościowych i przestrzeganiem praw pracowniczych. Męczący dla ludzi hałas czy pył z placu budowy, to nic innego, jak naruszanie zasad związanych z ochroną środowiska. Przykłady można mnożyć, niemniej wszystkie te aspekty są elementem składającym się na ocenę podwykonawców, którzy mogą bezpośrednio zakłócać spokój mieszkańców. Kwestie te są oceniane zarówno podczas kwalifikacji wstępnej, jak i ocen końcowych.

Wszelkie incydenty i skargi mieszkańców zgłaszane są kierownictwu kontraktów. Dzięki temu możliwe jest natychmiastowe zdiagnozowanie problemu i podjęcie działań naprawczych. Brak wyodrębnienia szczegółowej kategorii wpływu na społeczność lokalną w ankietach kwalifikacyjnych i podsumowujących współpracę sprawia, że ewentualne naruszenia ujmowane są statystycznie w innych kategoriach.

Rekompensowanie uciążliwości społecznościom

- Nie wszystkie uciążliwości można wyeliminować. Nie wszystkie można nawet ograniczyć. Niemniej Budimex chce pozostać w pamięci mieszkańców lokalnych społeczności firmą, która nie tylko pracowała rzetelnie w ich sąsiedztwie, ale również uczestniczyła w życiu społeczności. Firma chce pozostawić po sobie nie tylko inwestycję, ale też pozytywne skojarzenia i dlatego inicjuje oraz angażuje się w szereg działań społecznych. Stara się, by beneficjentami jej długoterminowych działań były przede wszystkim społeczności, w których sąsiedztwie realizowane są inwestycje.

Budimex realizuje dwa autorskie programy, które są podstawą zaangażowania społecznego firmy na rzecz dzieci. Pierwszy z nich, „Domofon ICE. Budimex Dzieciom”, realizowany jest od 2010 roku. Drugi, „Strefa Rodzica. Budimex Dzieciom”, zapoczątkowany został w 2012 roku. Równocześnie od wielu lat realizowany jest projekt społeczny o zupełnie innym charakterze, kierowany do studentów kierunków technicznych, tj. Akademia Budimex.

W miarę możliwości firma stara się pomagać innym potrzebującym, współpracując z uznanymi organizacjami pozarządowymi. Przykładowo Fundacja „Na Ratunek Dzieciom z Chorobą Nowotworową”, otrzymała w 2014 r. środki pieniężne na leczenie dzieci oraz na budowę Przylądka Nadziei – Kliniki Transplantacji Szpiku, Onkologii i Hematologii Dziecięcej Akademii

Medycznej we Wrocławiu. Fundacji Pomocy Dzieciom Poszkodowanym w Wypadkach Komunikacyjnych „Wróć” Budimex przekazał środki na zakup mikrobusów, które posłużą dzieciom w dotarciu na rehabilitację.

Odpowiadając na społeczne zapotrzebowanie, w ramach promocji zdrowego trybu życia, firma została partnerem „Budimex Półmaratonu Augustowskiego”. Jest to największe w regionie biegowe wydarzenie sportowe, które z roku na rok gromadzi coraz większą liczbę uczestników.

Podobnie, jak w latach ubiegłych, firma kontynuuje zaangażowanie w organizację Mistrzostw Polski Żeglarzy Niepełnosprawnych. W roku 2014 odbyła się już XX edycja tych zawodów.

Od wielu lat Budimex, którego siedziba główna zlokalizowana jest w sąsiedztwie zabytkowego Cmentarza Powązkowskiego, jest partnerem Społecznego Komitetu Opieki nad Starymi Powązkami im. J. Waldorffa w Warszawie. W 2014 roku firma przekazała fundusze na ratowanie zabytkowych kaplic i nagrobków tej unikalnej nekropolii.

Obok inicjatyw społecznych, charytatywnych i sponsoringowych spółka prowadziła także działania edukacyjne, wspierając organizację kongresów, konferencji oraz seminariów naukowych i branżowych. W wielu z nich w roli ekspertów brali udział przedstawiciele Budimeksu.

W 2014 r. Grupa Budimex przekazała w sumie ponad 600 tysięcy złotych na różnego rodzaju darowizny.

Budimex SA: Domofon ICE. Budimex Dzieciom

„Domofon ICE. Budimex Dzieciom”, program zainicjowany w 2010 roku, którego główną ideą jest wyposażanie uczniów klas 0-3 w plastikowe karty zawierające dane ułatwiające – w razie nieszczęśliwego zdarzenia – kontakt z ich najbliższymi. Kampania ma jednocześnie szerszy wymiar edukacyjny, promując wśród młodych ludzi zasady bezpiecznego zachowania na drodze oraz udzielania pierwszej pomocy.

Wszystkie objęte programem dzieci otrzymują karty w kształcie telefonu komórkowego wraz z odblaskowym etui, które w łatwy sposób można przymocować do plecaka. Do tej pory w programie wzięło udział ponad 15 tys. dzieci z ponad 100 szkół w całej Polsce. W samym roku 2014 do programu przystąpiło 2625 dzieci z 25 szkół.

Więcej na: www.domofonice.pl

Budimex SA: Strefa Rodzica. Budimex Dzieciom

„Strefa Rodzica. Budimex Dzieciom” to program, którego celem jest tworzenie w szpitalnych oddziałach dziecięcych wydzielonych stref, w których rodzice w godnych warunkach mogliby towarzyszyć swoim chorym dzieciom. W zależności od potrzeb i warunków panujących w poszczególnych szpitalach polega to na zaaranżowaniu nieużywanego pomieszczenia lub fragmentu korytarza, wyposażeniu szpitala w odpowiednią liczbę składanych łóżek lub urządzeń sanitarnych, czy zorganizowaniu miejsca do wypoczynku i zabawy z dziećmi. „Strefa Rodzica” to również osobiste zaangażowanie pracowników Budimeksu, którzy w ramach wolontariatu włączają się w urządzenie wyremontowanych pomieszczeń – pomagają w montażu i ustawianiu mebli i wykonują drobne prace wykończeniowe. W 2014 roku Budimex uruchomił cztery Strefy Rodzica w szpitalach dziecięcych w Poznaniu, Gdańsku, Szczecinie i Krakowie. W sumie w całej Polsce działa już 10 Stref, z których rocznie może korzystać ponad 17 tys. dzieci i ich opiekunów.

Więcej na: www.strefarodzica.budimex.pl

*fot. Program CSR Strefa Rodzica.
Budimex Dzieciom – szpital w Poznaniu*

Akademia Budimex wraca na uczelnie

Budimex już po raz piąty zaprosił studentów budownictwa kubaturowego, drogowego, mostowego, kolejowego oraz inżynierii środowiska do udziału w bezpłatnym projekcie edukacyjnym, jakim jest Akademia Budimex, współtworzona z prestiżowymi polskimi uczelniami technicznymi.

W trakcie warsztatów inżynierowie – eksperci Grupy Budimex – dzielą się ze studentami swoją wiedzą i doświadczeniem z placu budowy. Spotkania są okazją do omówienia innowacyjnych rozwiązań, jakie zostały zastosowane w realizowanych przez Budimex kontraktach w obszarze budownictwa kubaturowego i infrastruktury drogowo-mostowej oraz kolejowej.

W maju i czerwcu 2014 roku Akademia Budimex odwiedziła 8 uczelni wyższych: Politechnikę Białostocką, Politechnikę Gdańską, Politechnikę Krakowską, Politechnikę Lubelską, Politechnikę Łódzką, Politechnikę Poznańską, Politechnikę Warszawską i Politechnikę Wrocławską.

8 Prewencja zachowań nieetycznych i uczciwość w działaniu

Realizacja kontraktów o dużej wartości zawsze rodzi potencjalne ryzyko zachowań nieetycznych o charakterze korupcyjnym. Dodatkowo fakt, że w znakomitej większości są one finansowane ze środków publicznych, stanowi szczególne zobowiązanie wobec społeczeństwa, by wszelkie procesy przebiegały w sposób uczciwy i transparentny, a najmniejsze nawet wątpliwości były wyjaśniane. Corocznie aktualizowana mapa ryzyka identyfikuje m.in. zagrożenia związane z zachowaniami nieetycznymi oraz zagrożeniem nadużyć finansowych. Wszelkie ryzyka biznesowe, w tym te wspomniane powyżej, podlegają monitoringowi. Zintegrowany system zarządzania, w procedurze „Ochrona interesów Grupy Budimex” [05-08] określa zbiór zasad postępowania w przypadku podejrzenia działań lub zaniedbań o charakterze nadużyć, włączając w to podejrzenie korupcji⁵. Postępowania wynikające z procedury koordynowane są przez Biuro Kontroli Wewnętrznej, nadzór nad nimi sprawuje Dyrektor Generalny, a same procedury są w sposób ciągły udoskonalane.

■ Kadra menadżerska Budimeksu uczestniczy w okresowych szkoleniach dotyczących szeroko pojętego bezpieczeństwa w biznesie. Tematyka szkoleń corocznie jest dostosowana do aktualnych potrzeb, wynikających z realiów biznesowych w celu rozwijania wiedzy w tym obszarze. W 2014 r. grupa uczestników szkolenia została celowo ograniczona do najwyższych przedstawicieli kluczowej kadry, tj. członków Zarządu, dyrektorów budownictwa, dyrektorów rejonu oraz dyrektorów handlowych. W warsztatach pt. „Aspekty bezpieczeństwa w biznesie” wzięli udział wszyscy (100%) przedstawiciele tej grupy. Same warsztaty były źródłem wiedzy na temat m.in. przeciwdziałania zachowaniom korupcyjnym, w tym w niezmiernie aktualnym kontekście rozliczania projektów finansowanych ze środków unijnych.

■ Szkolenia te doskonale wpisują się w inne kompleksowe działania rozwojowe, których celem jest zapewnienie Budimeksowi kadry o najwyższych kompetencjach i usystematyzowanie wiedzy z zakresu zarządzania. Uzupełniają program rozwoju kompetencji „Akademia

⁵ Dodatkowo Grupa Ferrovial, inwestor strategiczny Budimeksu, przyjął Politykę Antykorupcyjną, która została ogłoszona w Grupie Budimex w 2015 r.

fot. Arena Lublin

Zarządzania Projektami”, dzięki któremu menedżerowie pozyskują umiejętności efektywnego zarządzania istniejącymi i nowymi kontraktami w zmieniającym się otoczeniu rynkowym. Warto wspomnieć, że szkolenie to obejmuje swoją tematyką m.in. interesariuszy kontraktu, zarządzanie ryzykami oraz negocjacje. Równolegle w Grupie realizowane są inne programy menedżerskie np. Leadership Development Program (w ramach Grupy Ferrovial).

Pomocnym narzędziem, którego wykorzystanie sprzyja budowaniu dobrej atmosfery, jest BudiMetr, czyli system oceny pracowników. Definiuje on w sposób czytelny i jasny kryteria oceny i oczekiwania wobec pracowników. Tym samym redukuje zagrożenie niesprawiedliwymi i nieetycznymi ocenami, które ze względów innych niż merytoryczne promują jednych a ograniczają innych pracowników.

Monitorowanie zagrożeń

- Co do zasady wszystkie kontrakty (100% budów) są na bieżąco monitorowane pod kątem prawidłowości realizacji, w tym m.in. pod kątem ryzyka wystąpienia korupcji. W cyklach miesięcznych, dwutygodniowych lub czasem tygodniowych monitorowany jest postęp prac budowlanych. Równocześnie realizowane są niezależne kontrole, za które odpowiedzialne jest Biuro Kontroli Wewnętrznej. Jest to interdyscyplinarny zespół, składający się ze specjalistów z zakresu ekonomii i finansów, jak również ekspertów z zakresu budownictwa: inżyniera ogólnobudowlanego, inżyniera konstrukcji budowlanych i inżynierskich, inżyniera budownictwa oraz inżyniera środowiska. Wszyscy są wysokokwalifikowanymi audytorami wewnętrznymi, posiadającymi zarówno kompetencje specjalistyczne, jak również np. przygotowanie psychologiczne do prowadzenia kontroli.

W roku 2013 pracownicy Biura wykonali wszystkie audyty zatwierdzone w rocznym planie audytów. Ogółem z przeprowadzonych audytów sporządzono 52 raporty, zawierające 98 rekomendacji pokontrolnych. Wszystkie te rekomendowane zadania naprawcze i korygujące zostały wdrożone do 31 grudnia 2014 r., przyczyniając się do obniżenia ryzyka operacyjnego. Dodatkowo, oprócz planowanych audytów, pracownicy Biura Kontroli Wewnętrznej przeprowadzili w czerwcu 2014 r. kompleksową kontrolę w Oddziale Budownictwa Ogólnego Wschód oraz w październiku 2014 r. kompleksową kontrolę w Mostostalu Kraków. Również w przypadku tych kontroli wymagane na 31 grudnia 2014 r. rekomendacje zostały wprowadzone terminowo.

Oprócz planowanych audytów pracownicy Biura Kontroli Wewnętrznej prowadzili szkolenia na budowach,

podczas których omawiali procedury i instrukcje wewnętrzne.

W ocenie Grupy Budimex aspekt korupcji i łapownictwa jest elementem szerszego zjawiska, związanego z wartościami, etyką i uczciwością w biznesie. Kryzys wartości w biznesie sprzyja zachowaniom nagannym. Tam, gdzie ludzie działają w oparciu o wartości etyczne, zagrożenie będzie znacznie mniejsze. Nie bez powodu więc to właśnie etyka znajduje tak silne odzwierciedlenie w Misji Grupy Budimex i w bardzo konkretnych mechanizmach Kodeksu Etyki, jak również w codziennym traktowaniu partnerów, choćby w tak prozaicznym wymiarze, jak terminowe regulowanie zobowiązań.

Uczciwe zasady w relacjach z kontrahentami

Terminowo regulowane płatności, zwłaszcza w trudnych dla rynku budowlanego czasach, stały się wyróżnikiem Grupy Budimex i czynnikiem zjednoczającym jej dostawców i podwykonawców. Właśnie to, że Budimex jest rzetelnym i sprawdzonym partnerem biznesowym, stanowi dziś o przewadze konkurencyjnej spółki.

- Budimex oczekuje jednak rzetelności i uczciwości od swoich kontrahentów. Do umów z dostawcami dołączany jest załącznik „Zbiór zasad postępowania dla kontrahentów”, który określa oczekiwania w zakresie związanym z:
  - przestrzeganiem prawa
  - etyką działalności
  - poszanowaniem Praw Człowieka
  - relacjami z pracownikami i pomiędzy pracownikami
  - zobowiązaniami wobec osób trzecich i rynku
  - poszanowaniem środowiska naturalnego

Nowy kontrahent poddawany jest ocenie wstępnej na podstawie ankiety kwalifikacyjnej. Ankieta zawiera deklarację dostawcy o przestrzeganiu obowiązujących przepisów w zakresie m.in. prawa pracy, BHP i ochrony środowiska. Warunkiem kwalifikacji wstępnej dostawcy jest właśnie zatwierdzenie deklaracji. Tym samym wszyscy istotni dostawcy i podwykonawcy (100%) byli poddani ocenie [kwalifikacji wstępnej]. Przy zakończeniu współpracy również poddano ich ocenie końcowej⁶. Choć główny nacisk, ze względu na specyfikę działalności, kładziony jest w ocenie na jakość, terminowość, rzeczywisty potencjał techniczny, BHP oraz kwestie środowiskowe, ocenie podlegają również kwestie bezpośrednio związane z prawami człowieka [tj. przestrzeganie praw pracowniczych, przypadki dyskryminacji]. W ankiecie kwalifikacyjnej jednym z kryteriów oceny

⁶ Oceny te są standardową procedurą i nie dotyczą wyłącznie kluczowych dostawców.

jest aspekt przestrzegania praw pracowniczych. Z kolei w ocenie końcowej dodatkowo ujmowane są ewentualne przypadki dyskryminacji. Co więcej kierownicy kontraktów, którzy dokonują oceny, mają możliwość wskazania na wszelkie inne nieprawidłowości, które wzbudziły ich niepokój.

Spółka w szczególności dąży do tego, by znaczące umowy z kluczowymi kontrahentami, mimo słabszej często siły negocjacyjnej Budimeksu, uzupełniane były o specjalny załącznik etyczny – ich liczba kształtowała się następująco:

	2013	2014
% znaczących umów z klauzulą etyczną	76,0%	91,3%

Biorąc pod uwagę wszystkich podwykonawców, nie tylko tych najważniejszych, z roku na rok dokonuje się

większej liczby ocen wstępnych (ankiety kwalifikacyjne) i ocen końcowych:

	2013	2014
Liczba ankiet kwalifikacyjnych	1 589	1 807
Liczba ocen końcowych	7 722	5 115
Liczba stwierdzonych nieprawidłowości	362	327
% ocen końcowych, podczas których stwierdzono nieprawidłowości	4,7%	6,4%

W 2014 roku stwierdzono 48 nieprawidłowości związanych z BHP oraz 32 nieprawidłowości związane z ochroną środowiska, co oznacza niestety wzrost w porównaniu do roku poprzedniego, kiedy stwierdzono po 23 nieprawidłowości w każdej z tych kategorii. W 2014 roku, podobnie jak w roku poprzednim, najczęściej zastrzeżeń budziło niedotrzymywanie terminów oraz niesatysfakcjonujący potencjał techniczny.

Kodeks Etyki

- Kodeks Etyki, który obowiązuje wszystkich pracowników spółek Grupy Budimex objętych raportem, stanowczo potępia jakąkolwiek formę zachowań nieetycznych, włączając w to korupcję i łapownictwo. Równocześnie jednoznacznie piętnuje on wszelkie formy dyskryminacji, zastrzegając, że Grupa Budimex: „nie toleruje dyskryminacji i narzucania światopoglądu zwłaszcza z powodu płci, pochodzenia, wyznania, wieku, przekonań politycznych i zajmowanego stanowiska; w codziennych relacjach z pracownikami nie akceptuje naruszania granic prywatności, czy wykorzystywania pozycji zawodowej do realizacji prywatnych celów; firma zapewnia pracownikom godne warunki zatrudnienia i tworzy środowisko, które daje szerokie możliwości rozwoju zawodowego i awansu oraz dokłada starań, by w organizacji znaleźli się ludzie o różnym poziomie doświadczeń”⁷. Kodeks Etyki obowiązuje we wszystkich spółkach objętych niniejszym raportem.

Gwarantem poszanowania, respektowania i egzekwowania zapisów Kodeksu Etyki jest Komisja ds. Etyki, powołana przez Prezesa Zarządu, której członkami są:

- członek zarządu, dyrektor Pionu Zarządzania Kadrami,
- członek zarządu, dyrektor Pionu Prawno-Organizacyjnego,
- dyrektor Biura Kontroli Wewnętrznej.

- Rolą Komisji jest monitorowanie zgodności stosowanych standardów etyki zawodowej z zasadami Kodeksu Etyki. Każdy pracownik ma możliwość anonimowego poinformowania Komisji o zauważonych przypadkach nieprzebrzegania Kodeksu. Zgłoszenia mogą być przekazywane pisemnie lub drogą elektroniczną na adres etyka@budimex.pl (do skrzynki mają dostęp wyłącznie członkowie komisji). Wszystkie zgłoszenia, po rozpatrzeniu z zachowaniem standardów poufności, stają się podstawą do opracowania działań korygujących lub naprawczych. W oparciu o każdy przypadek sporządzana jest pisemna informacja wraz z rekomendacjami lub wytycznymi do dalszego działania dla odpowiednich komórek organizacyjnych.

- Raport z działalności Komisji ds. Etyki jest corocznie przekazywany Zarządowi oraz Komitetowi Audytu Rady Nadzorczej. W 2014 roku Komisja ds. Etyki otrzymała 6 pisemnych zgłoszeń, podczas gdy rok wcześniej zarejestrowano tylko 1 zgłoszenie. Trudno jednak mówić

⁷ Również Regulamin Pracy Budimeksu gwarantuje poszanowanie praw człowieka oraz przeciwdziała dyskryminacji w sferze zatrudnienia.

o pogorszeniu sytuacji. Raczej należałoby to zjawisko interpretować jako coraz większe zaufanie pracowników do mechanizmów Kodeksu Etyki. W dwóch przypadkach posądzono pracowników zatrudnionych na budowach o kradzież materiałów. Przeprowadzone kontrole nie potwierdziły jednak zarzutów. W jednym przypadku zgłoszono niewłaściwe zachowanie przełożonego wobec pracownika. Przeprowadzone postępowanie, w tym rozmowy z innymi pracownikami, potwierdziły prawdziwość zarzutów, wobec czego Komisja i bezpośredni przełożony oskarżonego pracownika podjęli działania dyscyplinujące. Kolejne trzy przypadki dotyczyły działań, które nosiły znamiona prób korumpowania kierowników przez podwykonawców realizujących prace na kontraktach. Wszystkie one ze względu na swój charakter były rozpatrywane indywidualnie przez pracowników Pionu Prawno-Organizacyjnego.

Zgodność z prawem

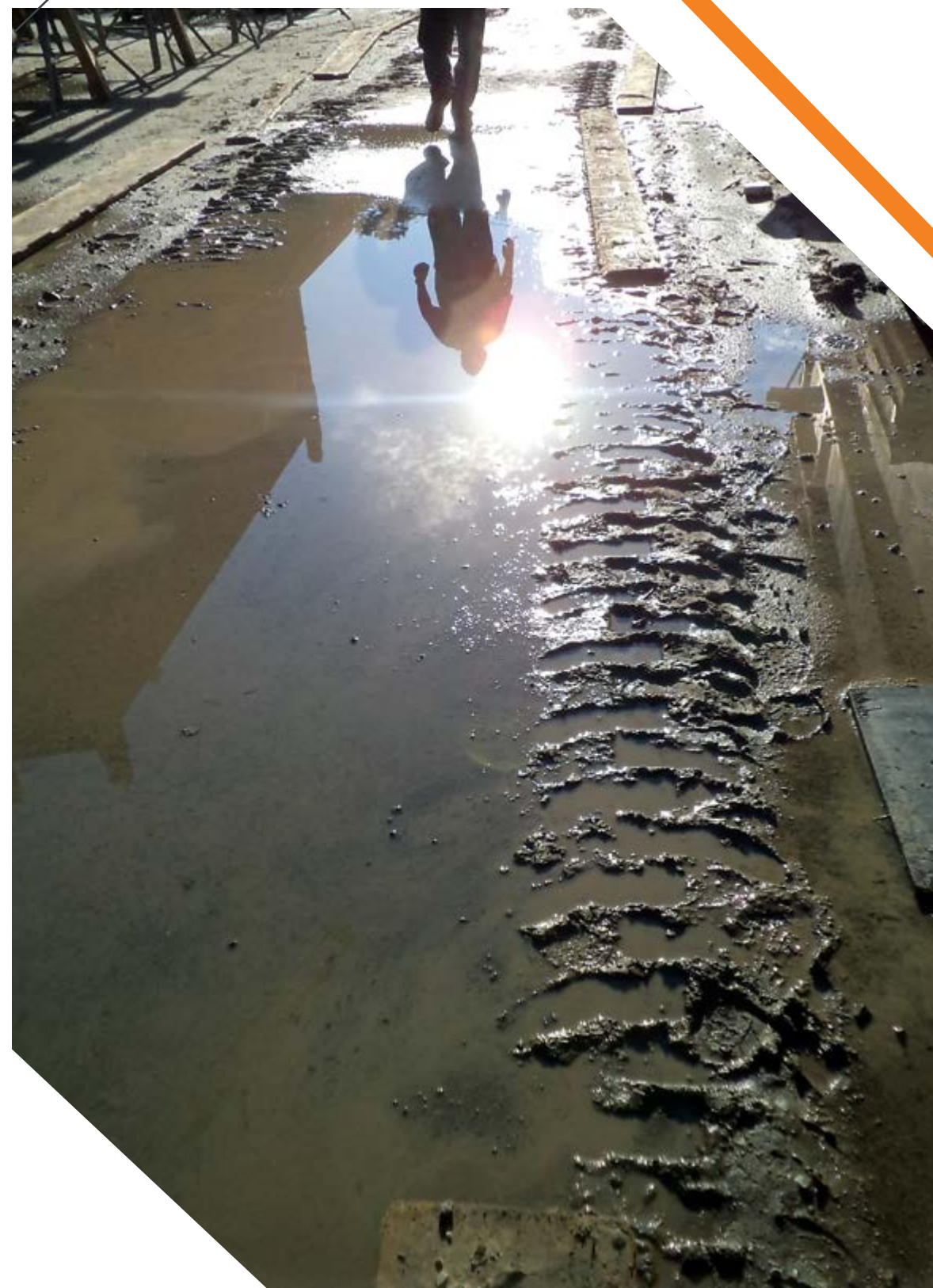
■ Grupa Budimex nie zatrudnia dzieci, o czym stanowi XIV rozdział Regulaminu Pracy. W 2014 roku, ani też w latach poprzednich, w Grupie Budimex, ani u analizowanych kontrahentów, nie stwierdzono przypadków pracy przymusowej, ani pracy dzieci. Aspekty te, podobnie jak kwestia swobody zrzeszania się i unikania wszelkich form dyskryminacji, są definiowane w standardowym załączniku etycznym do umów i stanowią integralną ich część. Żadna ze spółek Grupy Budimex nie finansowała też partii politycznych. W ostatnim roku Grupa Ferrovial, inwestor strategiczny Budimeksu, wdrożył Politykę praw Człowieka (Human Rights Policy), która w roku 2015 została zaadoptowana przez Budimex.

	Budimex SA	Budimex Nieruchomości	Mostostal Kraków	Kontrahenci
[G4-HR3] Całkowita liczba stwierdzonych przypadków dyskryminacji oraz działania podjęte w tej kwestii	Nie stwierdzono	Nie stwierdzono	Nie stwierdzono	Nie stwierdzono
[G4-HR4] Zidentyfikowane działania mogące stwarzać zagrożenie dla prawa do swobody zrzeszania się i prawa do sporów zbiorowych	Nie stwierdzono	Nie stwierdzono	Nie stwierdzono	Nie stwierdzono
[G4-HR5] zidentyfikowane incydenty wykorzystywania pracy dzieci	Nie stwierdzono	Nie stwierdzono	Nie stwierdzono	Nie stwierdzono
[G4-HR6] zidentyfikowane incydenty wykorzystywania pracy przymusowej	Nie stwierdzono	Nie stwierdzono	Nie stwierdzono	Nie stwierdzono

- W 2014 r. Prezes UOKiK wniósł przeciwko spółce Budimex Nieruchomości pozew o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolony, niemniej pierwsza sprawa sądowa zaplanowana została na koniec sierpnia 2015 r.
- Z kolei w związku z ponadnormatywnym obciążaniem samochodów ciężarowych przez zewnętrznych

przewoźników, przewożących na rzecz Budimeksu kruszywa, Inspekcja Transportu Drogowego nałożyła 4 kary po 15 000 zł oraz 1 karę w wysokości 500 zł [wszystkie one dotyczą budowy Pomorskiej Kolei Metropolitalnej]. Karę 15 000 zł za przewożenie kruszywa z naruszeniem dopuszczalnej masy całkowitej nałożono również na Budimex na Lubelszczyźnie [budowa obwodnicy Lublina].

fot. Zdjęcie z konkursu fotograficznego dla pracowników Budimeksu

9 Jakość i jej wpływ na bezpieczeństwo obiektów budowlanych

Zarządzanie jakością

Spółki Grupy Budimex w celu zapewnienia najwyższej jakości, a w konsekwencji bezpieczeństwa budowlanych obiektów, realizują przedsięwzięcia inwestycyjne w oparciu o procedury. W Budimeksie wdrożono Zintegrowany System Zarządzania, obejmujący: system zarządzania jakością wg PN-EN ISO 90001, system zarządzania środowiskowego wg PN-EN ISO 14001, system zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy wg PN-N-18001 oraz system zapewnienia jakości oparty na wymaganiach natowskiego standardu AQAP 2110. Wszystkie te systemy są certyfikowane przez zewnętrzne jednostki. Podobnie w przypadku Mostostalu Kraków Zintegrowany System Zarządzania Jakością obejmuje systemy zarządzania środowiskowego oraz bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie kompleksowej realizacji inwestycji oraz wykonawstwa, dostaw i montażu obiektów budownictwa ogólnego, przemysłowego i komunikacyjnego na zgodność z normami – PN-EN ISO 9001, PN-EN ISO 14001, PN-N 18001. Jedynie Budimex Nieruchomości nie posiada formalnie certyfikowanych systemów zarządzania.

Mostostal Kraków, ze względu na specyfikę prowadzonej działalności, posiada szereg certyfikatów i uprawnień w zakresie wytwarzania, montażu i remontów konstrukcji stalowych, urządzeń ciśnieniowych i dźwignicowych, budowy mostów drogowych i kolejowych oraz do prowadzenia prac spawalniczych, wykonywania badań niszczących i nieniszczących, szkolenia i egzaminowania spawaczy, wydanych m.in. przez Urząd Dozoru Technicznego, Universität [TH] Karlsruhe, Instytut Spawalnictwa, Ministerstwo Infrastruktury i Polską Izbę Konstrukcji Stalowych. Posiada również świadectwo podwykonawcy Urzędu Dozoru Technicznego w zakresie wykonywania badań laboratoryjnych zgodnie z PN-EN ISO/IEC 17025.

Budimex Nieruchomości wybudował ponad 8 tysięcy mieszkań i nigdy jeszcze nie przekroczył umówionego terminu ich oddania do użytku, co jest najlepszą miarą rzetelności firmy.

fot. Pas startowy lotniska w Pyrzowicach

Kluczowe znaczenie, tak ze względu na skalę działalności, jak i nadrzędny charakter wobec spółek grupy kapitałowej, ma podejście do zarządzania jakością obowiązujące w Budimeksie. Wyodrębniono w nim procedury dotyczące kontroli jakości na budowach oraz zarządzania jakością mieszanek mineralno-asfaltowych, betonowych i kruszyw. Określają one bardzo precyzyjnie odpowiedzialność poszczególnych osób za jakość realizowanych inwestycji. Procedury opisują działania całościowo: poczynając od kryteriów i metod pozyskania materiałów, po kroki, jakie należy podjąć w przypadku stwierdzenia odstępstw od wymagań normy. Precyzują schematy postępowania w przypadku zidentyfikowania nieprawidłowości na różnych etapach procesu budowlanego, wdrożenie działań zapobiegawczych lub korygujących. Określają sposób kontroli inwestycji budowlanych, mający na celu zagwarantowanie wysokiej jakości prac.

Od 2013 r. w Budimeksie funkcjonuje system rejestracji kosztów napraw ponoszonych w okresie gwarancji. Analiza przyczyn pojawiających się usterek umożliwia podjęcie działań zmierzających do ograniczenia ich liczby, a także kosztów.

Laboratoria badawcze i wiarygodna kontrola jakości

■ Bogate zaplecze laboratoryjno-technologiczne pozwala na prowadzenie efektywnej bieżącej kontroli jakości robót budowlanych oraz analizę powykonawczą. W roku 2014 laboratoria spółki rozmieszczone były w 18 rejonach Polski, a laboratorium centralne posiada akredytację Polskiego Centrum Akredytacji (AB1414). Zwiększenie, dzięki akredytacji, wiarygodności ocen Budimeksu bezpośrednio przyczynia się do obniżenia ryzyka w relacjach biznesowych. Jest ona obiektywnym i niepodważalnym dowodem na to, że organizacja działa zgodnie z najlepszą praktyką, ogranicza liczbę wyrobów wadliwych, obniża koszty kontroli i produkcji oraz umożliwia wdrażanie innowacyjnych rozwiązań.

Posiadając własne laboratoria, Budimex współpracuje z uznanymi jednostkami badawczymi i naukowymi. Regularnie bierze udział w porównawczych badaniach laboratoryjnych i badaniach biegłości, mając na uwadze konieczność ciągłego doskonalenia metod badawczych i w efekcie satysfakcję klienta.

Wyniki w zakresie jakości

■ W 2011 roku GDDKiA pierwszy raz opublikowała wyniki swoich analiz jakości robót poszczególnych wykonawców. Już wówczas w rocznych rankingach Budimex znajdował się w grupie najlepiej ocenianych wykonawców. Mimo że Budimex był w ostatnim roku spółką najczęściej kontrolowaną (na 17,5 tys. próbek wszystkich pobranych przez GDDKiA, aż 3,8 tys., czyli 22%, pochodziło właśnie z budów Budimeksu), wyniki uzyskiwane przez spółkę znacząco przekraczają średnią rynkową. Podczas gdy średnią rynkową jest

nieco ponad 15% kwestionowanych próbek, a ambicją GDDKiA doprowadzenie wskaźnika do wartości poniżej 10%, w przypadku Budimeksu już obecnie wynosi ona 7,3%. Są zatem dwukrotnie lepsze od wartości średniorynkowych. Co jednak najważniejsze z zarządczego punktu widzenia, wyniki Budimeksu nie tylko należą niezmiennie od lat do dobrych i znacząco lepszych od średniego wyniku rynku, ale też rokrocznie się poprawiają. W efekcie w ostatnim zestawieniu Budimex znalazł się na drugiej pozycji wykonawców, realizujących zadania inwestycyjne GDDKiA pod względem jakości robót.

	2011	2012	2013*	2014*
% zakwestionowanych próbek – Budimex	15,8%	12,6%	11,4%	7,3%

* dla lat 2013 i 2014 GDDKiA opublikowała raporty dla trzech pierwszych kwartałów

W zakresie oceny jakości, kluczowe znaczenie ma liczony na potrzeby wewnętrzne wskaźnik Quality Conformance (QC). Określa on zgodność wyników z obowiązującymi standardami jakości. W całym 2014 roku wyniósł on 96% (93% w 2013 r.), tj. jedynie w przypadku 4% wyników były negatywne. Budimex przeprowadza wewnętrznie wielokrotnie więcej badań, niż poddawanych jest analizie przez GDDKiA, co czyni wynik miarodajnym.

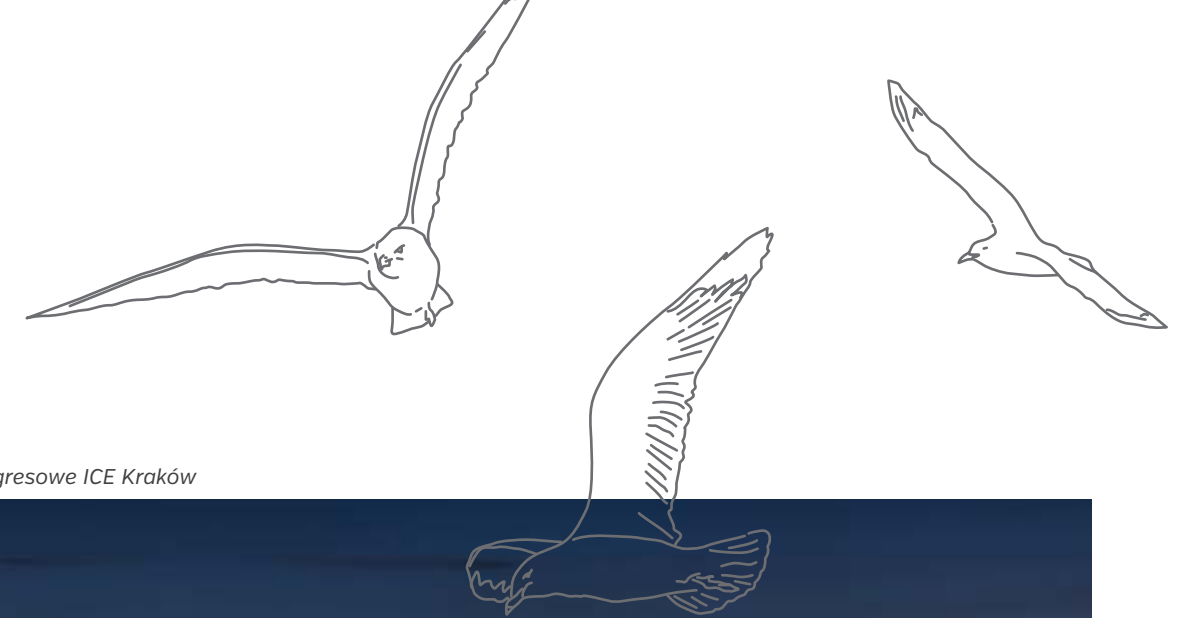
■ Jakość wykonania ma kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa zarówno wybudowanych obiektów, jak i ich użytkowników. Myśląc o bezpieczeństwie należy brać pod uwagę nie tylko jakość wykorzystanych materiałów, ale i poszczególne etapy powstawania produktu, jakim jest autostrada, wiadukt, most, obiekt przemysłowy czy mieszkanie w apartamentowcu. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo rozpoczyna się już na etapie projektu, rozciąga się dalej na etap wykonawstwa i wiąże się z późniejszym utrzymaniem obiektów. Biuro Techniczne Budimeksu pełni poniekąd funkcję jednostki badawczo-rozwojowej. To tu powstają nowe, innowacyjne koncepcje. Biuro decyduje także

o wykorzystaniu konkretnych materiałów i surowców. Na etapie wykonawstwa, jak już wspomniano wcześniej, nad jakością i zgodnością z wymaganiami projektu wykorzystywanych surowców i materiałów oraz nad samą starannością wykonania, czuwają między innymi własne mobilne laboratoria. Pobierają z gotowych odcinków dróg próbki i analizują ich zgodność z normami.

■ Wszystkie wymienione certyfikaty, systemy zarządzania, procedury i praca wielu ludzi pozwalają na zachowanie najwyższej jakości i staranności. Grupa Budimex to budowany od wielu lat profesjonalny zespół o unikalnych kompetencjach i odpowiedzialni ludzie, dostarczający bezpiecznych dla użytkowników obiektów. Najlepszym na to dowodem jest brak incydentów, nie mówiąc już o katastrofach budowlanych, które dotyczyłyby obiektów budowlanych przez Grupę Budimex. Innym wymiarem są liczne nagrody. Potwierdzeniem troski o jakość jest również fakt, że Budimex Nieruchomości oddał do użytku ponad 8 000 mieszkań i wszystkie zostały zrealizowane w terminie.

10

Racjonalne korzystanie z zasobów i zanieczyszczenie środowiska

fot. Centrum Kongresowe ICE Kraków

- Zapotrzebowanie na specyficzne materiały i surowce charakteryzuje się dużą zmiennością, w zależności od etapu, na którym znajduje się dana inwestycja. Najlepiej widać to, kiedy porówna się ich zużycie, a także produkcję różnych kategorii odpadów, w poszczególnych latach. Cykl produkcyjny, czyli czas realizacji inwestycji, co do zasady istotnie wykracza poza 12 miesięczny okres objęty sprawozdawczością. Dodatkowo formalne rozpoznanie przychodów często następuje w okresie innym niż ten, w którym zapotrzebowanie na surowce, materiały lub energię jest największe. Najlepszym przykładem jest tu przytaczany już przykład Budimeksu Nieruchomości i sprzedaży mieszkań, w przypadku których przychód rozpoznawany jest w chwili podpisania notarialnej umowy sprzedaży.

Z kolei już na początkowym etapie budowy drogi istnieje spore zapotrzebowanie na środki transportu i paliwo związane z transportem ziemi lub gruzu. Na kolejnym etapie wykorzystywane będą surowce do wykonania podbudowy czy nasypów, a także beton i stal zbrojeniowa niezbędna do wykonania niektórych elementów infrastruktury (np. wiadukty). Z kolei kruszywa i masa bitumiczna niezbędna do produkcji nawierzchni asfaltowej, potrzebne są w późniejszej fazie budowy. Dodatkowo praca wytwórni mas bitumicznych, znajdujących się w posiadaniu Budimeksu, wiąże się ze zwiększonym zapotrzebowaniem na ciepło, uzyskiwane w procesie spalania oleju opałowego.

W efekcie analiza efektywności zapotrzebowania na materiały, surowce, paliwa i energię prowadzona w cyklach rocznych i odnoszona do przychodów, w przypadku budownictwa jest niezmiernie trudna, czasem wręcz myląca i niemiarodajna.

Materiały i surowce

EN DMA

Wsparciem w efektywnym zarządzaniu wykorzystywaniem materiałów i surowców jest wdrożony w Budimeksie proces VE (value engineering). Pozwala on na optymalizację zużycia materiałów i ograniczenie ilości produkowanych odpadów, a tym samym na zmniejszenie negatywnego wpływu na środowisko. W przypadku kategorii najważniejszych materiałów, są one zróżnicowane ze względu na charakter działalności poszczególnych spółek. To asfalt drogowy zwykły i modyfikowany, cement, kruszywo łamane do masy bitumicznej, mieszanki z kruszywo łamanych, beton, stal zbrojeniowa, stal, drewno.

- Specyfika prowadzonej działalności gospodarczej
- sprawia, że zasadniczo wszystkie wykorzystywane surowce i materiały są nieodnawialne. Trudno mówić też o ich recyklingu. Cykl życia obiektów infrastrukturalnych jest niezmiernie długi, a tym samym nie można stwierdzić, na ile dziś budowane obiekty zostaną w przyszłości wykorzystane. Są tu oczywiście pewne wyjątki – np.: nawierzchnia bitumiczna jest wymieniana relatywnie często na etapie okresowych remontów i wówczas najczęściej jest mielona i powtórnie wykorzystywana. Podczas prac rozbiórkowych, które towarzyszą realizacji inwestycji, odzyskuje się wiele materiałów z wcześniej wybudowanych obiektów (np. złom, szkło). Powtórnie wykorzystuje się też różnego rodzaju gruz czy np. tłuczeń. Warto w tym miejscu uświadomić sobie, że wykazane duże wolumeny cennych odpadów surowcowych nie są miarą nieefektywności spółki, ale wręcz przeciwnie, jej troski o efektywne odzyskanie surowca.

Wśród odpadów formalnie wytworzonych w 2014 roku, udało się wyodrębnić m.in.⁸: 11 ton miedzi, brązu lub mosiądzu, 7,5 tony szkła, 103,3 ton tworzyw sztucznych i opakowań z nich wykonanych oraz aż 1 493,67 ton żelaza i stali. Na budowach powtórnie wykorzystuje się też glebę, ziemię, kamienie, piaski, które zostały formalnie uznane za odpady. W 2014 roku wykorzystano ich ponad 2 719,7 tys. ton.

Szczegółowe informacje dotyczące zużycia kluczowych materiałów i surowców oraz gospodarczego wykorzystania produktów ubocznych innych sektorów można znaleźć w części „Tabele z danymi”.

Paliwa, energia i emisja CO₂

- Najwięcej paliw i energii absorbuje proces produkcji masy bitumicznej oraz praca pojazdów i maszyn budowlanych. Niestety właśnie w tych procesach trudno oczekiwać istotnych oszczędności, a na poziom zużycia dodatkowo wpływa charakter konkretnej inwestycji (np. odległość i wolumen materiałów i surowców, które należy przewieźć). Niemniej od lat w sposób usystematyzowany ogranicza się zapotrzebowanie na paliwa w procesach wspomagających podstawową działalność operacyjną, np. kładzie się nacisk na oszczędność energii w biurach oraz wymienia flotę samochodów osobowych na pojazdy bardziej ekonomiczne, o mniejszej pojemności silników, które spełniają ostrzejsze normy dotyczące jakości spalin. Podejście takie bezpośrednio wiąże się z logiką systemów zarządzania środowiskowego, które oparte są o normę ISO 14001, a tym samym zakładają doskonalenie się organizacji. Optymalizacja zużycia paliw i energii, a w konsekwencji również ograniczanie bezpośredniej i pośredniej emisji, przekładają się tak na zmniejszenie kosztów operacyjnych, jak również kosztów środowiskowych. Warto w tym miejscu odnotować inicjatywę Oddziału Usług Sprzętowych, który w celu zmniejszenia zużycia paliwa i oddziaływania na środowisko wskutek transportu masy bitumicznej stara się lokalizować wytwórnie masy bitumicznych w najbliższym sąsiedztwie realizowanych kontraktów drogowych.

Warto w tym miejscu podkreślić, że udało się poprawić wartość wskaźnika efektywności energetycznej, tj. zapotrzebowania na energię⁹ w odniesieniu do przychodów ze sprzedaży. W konsekwencji poprawi się również wskaźnik efektywności emisji (emisja CO₂ / przychody). Oznacza to, że na każdą złotówkę przychodu przypada mniejsze zużycie energii i mniejszy ślad klimatyczny.

Jak już wcześniej wspomniano, prowadząc tego typu analizy wskaźnikowe, trzeba mieć świadomość ich niedoskonałości w przypadku działania w branży, w której cykl produkcyjny jest znacząco dłuższy od okresu sprawozdawczego, a zapotrzebowanie na nośniki energii jest ściśle uzależnione m.in. od etapu, na którym znajduje się inwestycja oraz od jej wielkości.

fol. Biurowiec Neptun w Gdańsku

⁸ Podano łącznie np. odpady z tworzyw sztucznych, opakowania z tworzyw sztucznych i tworzywa sztuczne, które z formalnego punktu widzenia stanowią odrębne kategorie odpadów [analogicznie w przypadku pozostałych przywołanych wielkości – np. szkło i opakowania szklane].

⁹ Uwzględniając nie tylko energię elektryczną, ale również energię pochodzącą ze spalania wszelkich paliw (olej napędowy, benzyna, lekkie i ciężkie oleje opałowe, pył węglowy).

■ Podmioty zależne i współzależne konsolidowane w sprawozdaniu finansowym Grupy Budimex

Podmioty zależne i współzależne konsolidowane w sprawozdaniu finansowym Grupy Budimex	Siedziba	Metoda konsolidacji w sprawozdaniu finansowym	Spółki Grupy Budimex uwzględnione w raporcie społecznej odpowiedzialności
Mostostal Kraków SA	Kraków / Polska	pełna	✓
Budimex Bau GmbH	Kolonia / Niemcy	pełna	×
Budimex Nieruchomości Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	pełna	✓
Budimex Budownictwo Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	pełna	×
SPV-BN 1 Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	pełna	×
Poznańskie Przedsiębiorstwo Inwestycyjne Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	pełna	×
Budimex Kolejnictwo SA	Warszawa / Polska	pełna	×
Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	pełna	×
Budimex B Sp. z o.o. (w likwidacji)	Warszawa / Polska	pełna	×
Elektromontaż Poznań SA	Poznań / Polska	pełna	×
Elektromontaż Import Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	pełna	×
Instal Polska Sp. z o.o.	Poznań / Polska	pełna	×
Elektromontaż Warszawa SA	Warszawa / Polska	pełna	×
Przedsiębiorstwo Budownictwa Mieszkaniowego Nadolnik Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	pełna	×

■ Wytworzona wartość ekonomiczna [w tys. zł]

	2013	2014	Zmiana %
Bezpośrednio wygenerowana wartość ekonomiczna	4 995 573	5 018 218	0,5%
Przychody	4 995 573	5 018 218	0,5%
Podzielona wartość ekonomiczna	4 663 930	4 777 810	2,4%
Koszty operacyjne	3 830 646	3 736 367	-2,5%
Wynagrodzenia i świadczenia pracownicze	622 327	637 926	2,5%
Płatności na rzecz inwestorów	131 467	322 451	145,3%
Płatności na rzecz państwa	78 905	80 454	2,0%
Inwestycje w społeczności	585	612	4,5%
Wartość ekonomiczna zatrzymana [wyliczona jako wartość ekonomiczna wytworzona po pomniejszeniu o wartość ekonomiczną podzielną]	331 643	240 408	-27,5%

■ Zatrudnienie na koniec roku¹⁰.

	2013			2014		
	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie
Budimex SA	577	2815	3392	677	3058	3735
- rynek polski	574	2173	2747	671	2323	2994
<i>czas określony</i>	147	525	672	242	703	945
<i>czas nieokreślony</i>	427	1648	2075	429	1620	2049
<i>pełen etat</i>	569	2169	2738	671	2318	2989
<i>niepełen etat</i>	5	4	9	0	5	5
<i>wiek poniżej 30</i>	169	482	651	206	486	692
<i>wiek 30-50</i>	339	1244	1583	397	1394	1791
<i>wiek powyżej 50</i>	66	447	513	68	443	511
- rynek niemiecki	3	642	645	6	735	741
<i>czas określony</i>	0	631	631	0	717	717
<i>czas nieokreślony</i>	3	11	14	6	18	24
<i>pełen etat</i>	3	642	645	6	733	739
<i>niepełen etat</i>	0	0	0	0	2	2
<i>wiek poniżej 30</i>	0	84	84	0	99	99
<i>wiek 30-50</i>	1	376	377	3	442	445
<i>wiek powyżej 50</i>	2	182	184	3	194	197

¹⁰ dane dotyczą wyłącznie pracowników zatrudnionych w poszczególnych spółkach [bez podwykonawców].

	2013			2014		
	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie
Budimex Nieruchomości sp. z o.o.	45	23	68	59	34	93
<i>czas określony</i>	8	2	10	18	12	30
<i>czas nieokreślony</i>	37	21	58	41	22	63
<i>pełen etat</i>	44	23	67	58	33	91
<i>niepełen etat</i>	1	0	1	1	1	2
<i>wiek poniżej 30</i>	7	2	9	11	6	17
<i>wiek 30-50</i>	35	15	50	43	22	65
<i>wiek powyżej 50</i>	3	6	9	5	6	11
Mostostal Kraków SA	8	515	523	9	500	509
- rynek polski	8	343	351	9	363	372
<i>czas określony</i>	2	28	30	2	62	64
<i>czas nieokreślony</i>	6	315	321	7	301	308
<i>pełen etat</i>	8	342	350	9	361	370
<i>niepełen etat</i>	0	1	1	0	2	2
<i>wiek poniżej 30</i>	1	31	32	2	49	51
<i>wiek 30-50</i>	5	175	180	5	168	173
<i>wiek powyżej 50</i>	2	137	139	2	146	148
- rynek niemiecki	0	172	172	0	137	137
<i>czas określony</i>	0	172	172	0	137	137
<i>czas nieokreślony</i>	0	0	0	0	0	0
<i>pełen etat</i>	0	172	172	0	137	137
<i>niepełen etat</i>	0	0	0	0	0	0
<i>wiek poniżej 30</i>	0	23	23	0	19	19
<i>wiek 30-50</i>	0	102	102	0	80	80
<i>wiek powyżej 50</i>	0	47	47	0	38	38
Razem Grupa	630	3353	3983	745	3592	4337
<i>czas określony</i>	157	1358	1515	262	1631	1893
<i>czas nieokreślony</i>	473	1995	2468	483	1961	2444
<i>pełen etat</i>	624	3348	3972	744	3582	4326
<i>niepełen etat</i>	6	5	11	1	10	11
<i>wiek poniżej 30</i>	177	622	799	219	659	878
<i>wiek 30-50</i>	380	1912	2292	448	2106	2554
<i>wiek powyżej 50</i>	73	819	892	78	827	905

■ Przyjęcia nowych pracowników

	2013			2014		
	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie
Budimex SA	73	884	957	145	809	954
- rynek polski	73	206	279	145	348	493
<i>wiek poniżej 30</i>	50	101	151	82	152	234
<i>wiek 30-50</i>	21	80	101	61	178	239
<i>wiek powyżej 50</i>	2	25	27	2	18	20
- rynek niemiecki	0	678	678	0	461	461
<i>wiek poniżej 30</i>	0	106	106	0	64	64
<i>wiek 30-50</i>	0	399	399	0	293	293
<i>wiek powyżej 50</i>	0	173	173	0	104	104
Budimex Nieruchomości sp. z o.o.	6	3	9	15	12	27
<i>wiek poniżej 30</i>	3	1	4	6	4	10
<i>wiek 30-50</i>	3	2	5	9	8	17
<i>wiek powyżej 50</i>	0	0	0	0	0	0
Mostostal Kraków SA	5	155	160	2	137	139
- rynek polski	5	25	30	2	51	53
<i>wiek poniżej 30</i>	1	13	14	1	28	29
<i>wiek 30-50</i>	3	9	12	1	10	11
<i>wiek powyżej 50</i>	1	3	4	0	13	13
- rynek niemiecki	0	130	130	0	86	86
<i>wiek poniżej 30</i>	0	15	15	0	14	14
<i>wiek 30-50</i>	0	80	80	0	48	48
<i>wiek powyżej 50</i>	0	35	35	0	24	24
Razem Grupa	84	1042	1126	162	958	1120
<i>wiek poniżej 30</i>	54	236	290	89	262	351
<i>wiek 30-50</i>	27	570	597	71	537	608
<i>wiek powyżej 50</i>	3	236	239	2	159	161

■ Odejścia pracowników

	2013			2014		
	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie
Budimex SA	85	1066	1151	68	916	984
- rynek polski	83	391	474	68	247	315
<i>wiek poniżej 30</i>	29	104	133	30	71	101
<i>wiek 30-50</i>	45	201	246	33	121	154
<i>wiek powyżej 50</i>	9	86	95	5	55	60
<i>wskaźnik fluktuacji</i>	14,5%	18,0%	17,3%	10,1%	10,6%	10,5%
- rynek niemiecki	2	675	677	0	669	669
<i>wiek poniżej 30</i>	0	83	83	0	122	122
<i>wiek 30-50</i>	1	423	424	1	361	362
<i>wiek powyżej 50</i>	1	169	170	0	186	186
<i>wskaźnik fluktuacji</i>	67%	105%	105%	0%	91%	90%
Budimex Nieruchomości sp. z o.o.	1	2	3	1	1	2
<i>wiek poniżej 30</i>	0	0	0	0	0	0
<i>wiek 30-50</i>	1	2	3	1	1	2
<i>wiek powyżej 50</i>	0	0	0	0	0	0
<i>wskaźnik fluktuacji</i>	2%	9%	4%	2%	3%	2%
Mostostal Kraków SA	2	193	195	2	210	212
- rynek polski	2	36	38	2	59	61
<i>wiek poniżej 30</i>	0	5	5	0	21	21
<i>wiek 30-50</i>	1	10	11	2	20	22
<i>wiek powyżej 50</i>	1	21	22	0	18	18
<i>wskaźnik fluktuacji</i>	25%	10%	11%	22%	16%	16%
- rynek niemiecki	0	157	157	0	151	151
<i>wiek poniżej 30</i>	0	12	12	0	20	20
<i>wiek 30-50</i>	0	99	99	0	81	81
<i>wiek powyżej 50</i>	0	46	46	0	50	50
<i>wskaźnik fluktuacji</i>	-	91%	91%	0%	110%	110%
Razem Grupa	88	1261	1349	71	1127	1198
<i>wiek poniżej 30</i>	29	204	233	30	234	264
<i>wiek 30-50</i>	48	735	783	37	584	621
<i>wiek powyżej 50</i>	11	322	333	5	309	314
<i>wskaźnik fluktuacji</i>	14%	38%	34%	10%	31%	28%

■ Procent pracowników objętych umowami zbiorowymi

	2013	2014
Budimex SA	99,4%	99,4%
Budimex Nieruchomości sp. z o.o.	0,0%	0,0%
Mostostal Kraków SA	99,4%	98,9%

■ Relacja wynagrodzenia mężczyzny do wynagrodzenia kobiety (w tych samych kategoriach zaszeregowania)

	2013	2014
Budimex SA		
Stanowiska robotnicze		22,8%
st. nierobotnicze		9,6%
st. kierownicze	6,7%	7,1%
st. dyrektorskie		16,5%
Budimex Nieruchomości sp. o.o.		
st. nierobotnicze		-16,2%
st. kierownicze	-8,6%	-1,6%
st. dyrektorskie		-3,4%
Mostostal Kraków SA		
st. nierobotnicze		-
st. kierownicze	-21,6%	-1,6%

Definicja: wynagrodzenie mężczyzn / wynagrodzenie kobiet - 1; Uwaga: w danych z 2014 r. pominięto kategorie, w których nie ma pracowników obu płci.

■ Relacja wynagrodzenia na najniższym szczeblu w odniesieniu do płacy minimalnej w kraju¹¹

	2013		2014	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Budimex SA	125%	125%	126%	113%
Budimex Nieruchomości sp. z o.o.	181%	200%	214%	194%
Mostostal Kraków SA	125%	113%	171%	134%

¹¹ Informacje dotyczą wyłącznie rynku polskiego.

■ Liczba pracowników, którzy na dzień 31.12 przebywali na urloпах macierzyńskich/tacierzyńskich

	2013			2014		
	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie
Budimex SA	71	132	203	17	19	36
- rynek polski	71	114	185	17	6	23
- rynek niemiecki	0	18	18	0	13	13
Budimex Nieruchomości sp. z o.o.	4	1	5	0	0	0
Mostostal Kraków SA	0	4	4	0	0	0
- rynek polski	0	1	1	0	0	0
- rynek niemiecki	0	3	3	0	0	0

■ Liczba pracowników, którzy w ciągu roku powrócili z urloпов macierzyńskich/tacierzyńskich

	2013			2014		
	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie
Budimex SA	25	125	150	64	143	207
- rynek polski	25	109	134	64	124	188
- rynek niemiecki	0	16	16	0	19	19
Budimex Nieruchomości sp. z o.o.	0	1	1	4	1	5
Mostostal Kraków SA	0	4	4	1	11	12
- rynek polski	0	1	1	1	5	6
- rynek niemiecki	0	3	3	0	6	6

■ Odsetek pracowników, którzy w ciągu 12 mcy od powrotu z urloпу macierzyńskiego zakończyli pracę w firmie

	2013			2014		
	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie
Budimex SA	20%	0%	4%	6%	8%	8%
- rynek polski	20%	0%	4%	6%	5%	5%
- rynek niemiecki	0%	0%	0%	0%	32%	32%
Budimex Nieruchomości sp. z o.o.	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Mostostal Kraków SA	0%	0%	0%	100%	27%	33%
- rynek polski	0%	0%	0%	100%	0%	100%
- rynek niemiecki	0%	0%	0%	0%	50%	50%

■ Różnorodność w organach zarządczych

	2013			2014		
	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie
Budimex SA						
zarząd	0	5	5	0	6	6
wiek poniżej 30	0	0	0	0	0	0
wiek 30-50	0	3	3	0	2	2
wiek powyżej 50	0	2	2	0	4	4
obcokrajowcy	0	1	1	0	1	1
rada nadzorcza	1	8	9	1	8	9
wiek poniżej 30	0	0	0	0	0	0
wiek 30-50	1	3	4	0	4	4
wiek powyżej 50	0	5	5	1	4	5
obcokrajowcy	0	2	2	0	4	4
Budimex Nieruchomości sp. z o.o.						
zarząd	0	3	3	1	3	4
wiek poniżej 30	0	0	0	0	0	0
wiek 30-50	0	2	2	1	2	3
wiek powyżej 50	0	1	1	0	1	1
obcokrajowcy	0	1	1	0	0	0
rada nadzorcza	0	3	3	0	3	3
wiek poniżej 30	0	0	0	0	0	0
wiek 30-50	0	2	2	0	2	2
wiek powyżej 50	0	1	1	0	1	1
obcokrajowcy	0	2	2	0	2	2
Mostostal Kraków SA						
zarząd	0	2	2	0	3	3
wiek poniżej 30	0	0	0	0	0	0
wiek 30-50	0	1	1	0	1	1
wiek powyżej 50	0	1	1	0	2	2
obcokrajowcy	0	0	0	0	0	0
rada nadzorcza	1	2	3	1	2	3
wiek poniżej 30	0	0	0	0	0	0
wiek 30-50	1	2	3	1	2	3
wiek powyżej 50	0	0	0	0	0	0
obcokrajowcy	0	0	0	0	1	1

Wypadki przy pracy

	Wskaźnik częstości wypadków		Wskaźnik ciężkości wypadków	
	2013	2014	2013	2014
Budimex SA	12,76	12,19	38,11	36,97
Budimex Nieruchomości sp. z o.o.	0	0	0	0
Mostostal Kraków SA	27,93	32,09	70,60	49,08

	2013		2014	
	Budimex	„Porozumienie dla Bezpieczeństwa w Budownictwie”	Budimex	„Porozumienie dla Bezpieczeństwa w Budownictwie”
Wskaźnik częstość wypadków	12,76	12,5	12,19	11,95
Wskaźnik ciężkości wypadków	31,5	37,1	31,71	42,75

	Budimex SA		Budimex Nieruchomości sp. z o.o.		Mostostal Kraków SA	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Wskaźnik obrażeń ciała (IR)	1,27	1,21	0	0	2,78	3,21
Wskaźnik chorób zawodowych (ODR)	0,04	0,07	0	0	0	0
Wskaźnik straconych dni pracy (LDR)	48,92	38,5	0	0	196,42	157,49
Wskaźnik absencji (AR)	5,72%	4,82%	5,23%	2,35%	6,69%	6,06%

Zużycie wybranych, kluczowych ze względu na rodzaj prowadzonej działalności, surowców:

Surowiec/materiał	j.m.	2013	2014
Budimex SA			
Asfalt drogowy (zwykły i modyfikowany)	tys. ton	53	66
Cement	tys. ton	70	46
Kruszywo łamane do masy bitumicznej	tys. ton	1 063	1157
Mieszanki z kruszyw łamanych	tys. ton	2 221	3412
Tłuczeń kolejowy	tys. ton	354	0
Kamień hydrotechniczny	tys. ton	215	0
Stal zbrojeniowa	tys. ton	42	30
Beton	tys. m ³	743	976
Mostostal Kraków SA			
Stal	tys. ton	12,8	14,2

Zużycie surowców stanowiące ich wtórne wykorzystanie

Kategoria odzyskiwanego surowca	j.m.	2013	2014
Asfalt (kod odpadu: 17 03 02)	tys. ton	-	2,96
Odpadowe piaski i iły (kod odpadu 01 04 09)	tys. ton	1,7	0,97
Gleba i ziemia, w tym kamienie (kod odpadu 17 05 04)	tys. ton	50	154,39
Gleba i ziemia, w tym kamienie (kod odpadu 20 02 02)	tys. ton	28,7	-
Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów (kod odpadu 17 01 01)	tys. ton	-	0,051
Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych (kod odpadu 10 01 80)	tys. ton	-	1,43
Minerały (np. piasek, kamienie) (kod odpadu 19 12 09)	tys. ton	102	-
Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 (kod odpadu 19 12 12)	tys. ton	40	-

Zużycie paliw i energii elektrycznej

Źródło energii i surowców energetycznych	j.m.	2013	2014	Zmiana rok/rok
Olej napędowy	GJ	196 497 [4 529,67 ton]	169 778 [3 913,73 ton]	-13,6%
Benzyna	GJ	13 131* [293,44 ton]	7 493 [167,45 ton]	-42,9%
Lekki olej opałowy	GJ	39 747 [922,21 ton]	15 281 [354,55 ton]	-61,6%
Olej opałowy ciężki o obniżonej zawartości siarki LSC	GJ	258 781 [6 135,17 ton]	219 850 [5 212,19 ton]	-15,0%
Olej opałowy HSC	GJ	0 [0,0 ton]	0 [0,0 ton]	-
Energia elektryczna	GJ	138 983 [38 606,37 ton]	103 615 [28 781,81 ton]	-25,4%
Pył węglowy	GJ	-	74 326 [3 378,46]	
Łącznie	GJ	647 140	590 343	-8,8%
Efektywność energetyczna	GJ/tys. zł	0,1363**	0,1193	-12,5%

* skorygowano kaloryczność

** po uwzględnieniu przekształconej wielkości przychodów netto ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów.

Emisja CO₂¹²

Emisja CO ₂	j.m.	2013	2014	Zmiana rok/rok
Emisja bezpośrednia (scope 1)	tony	37 678,14	30 219,63	-19,8%
Emisja pośrednia (scope 2)	tony	24 715,97	25 529,16	3,3%
Emisja pośrednia (scope 3)	x	x	x	-
Łącznie:		62 394,11	55 748,79	-10,7%
Efektywność	ton/tys. zł	13,1*	11,3	-14,3%

* po uwzględnieniu przekształconej wielkości przychodów netto ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów.

¹² Szacunki dokonywane z wykorzystaniem spójnej metodyki obowiązującej w Grupie Ferrovial opartej o GHG Protocol oraz rzeczywiste zużycia podstawowych paliw i energii elektrycznej.

Emisja zanieczyszczeń do powietrza – najważniejsze źródła (w kg/rok)^{13,14}

	dwutlenek siarki [źródło: otaczarka] [kg/rok]	dwutlenek azotu [źródło: otaczarka] [kg/rok]	tlenek węgla [źródło: otaczarka] [kg/rok]	pyły pozostałe [źródło: otaczarka] [kg/rok]	Benzo-a-piren [źródło: otaczarka] [kg/rok]
Lublin	261,65	1 206,64	7 553,76	293,18	1,75
Pruszków	250,49	258,89	96,22	0,21	0,000002
Zagórz [Komańcza]	93,26	236,79	1 584,58	3 343,48	0,001
Jaźwiny [Czarna]	19 129,82	8 850,53	889,57	1,94	0,003
Suwałki	18 661,74	5 319,96	6 754,57	8 655,38	29,54
Siewierz	390,69	400,10	185,86	326,42	0,001
Szymany	2 684,50	2 684,50	2 569,27	2 519,30	17,76
Suma	79 747,64	33 764,79	29 048,41	27 467,12	78,61

c.d.	Benzo-a-piren [źródło: zbiornik bitumu] [kg/rok]	Węglowodory aromatyczne [źródło: otaczarka] [kg/rok]	Dwutlenek węgla [źródło: otaczarka] [Mg] [kg/rok]	Węglowodory alifatyczne [źródło: otaczarka] [kg/rok]	Sadza [źródło: otaczarka] [kg/rok]
Lublin	0,208000	0,02	1 352,47	-	-
Pruszków	0,000047	0,0041	346,40	-	-
Zagórz [Komańcza]	0,000062	101,00	427,63	545,00	-
Jaźwiny [Czarna]	0,000547	0,04	3 210,37	-	-
Suwałki	0,000628	0,01	5 188,19	-	0,06
Siewierz	0,000097	0,00014	667,37	-	-
Szymany	0,000181		2 537,24	-	0,04
Suma	0,21	202,11	23 223,24	1 090,00	0,16

¹³ Wszystkie wymienione w tabeli zakłady działają w strukturze Budimeksu SA. W zestawieniu pominięto węglowodory aromatyczne uwalniające się w procesie rozładunku mieszanki mineralno-asfaltowej, których roczną emisję szacuje się na 4,6 kg oraz alkohole aromatyczne i ich pochodne (fenol), uwalniane w ilości 0,82 kg/rok, również w procesie rozładunku mieszanki mineralno-asfaltowej.

¹⁴ Podane wartości są tożsame z wartościami raportowanym odpowiednim organom administracyjnym w celu wyliczenia opłat za korzystanie ze środowiska, a ich źródłem są bezpośrednie pomiary lub szacunki obliczane zgodnie z obowiązującymi przepisami (w oparciu o wolumeny produkcji i przetwarzanych surowców).

	Węglowodory aromatyczne [źródło: zbiorniki bitumu] [kg/rok]	Węglowodory aromatyczne i ich pochodne [źródło: zbiornik bitumu] [kg/rok]	Pyły pozostałe [źródło: zbiornik mączki wapiennej] [kg/rok]	Pyły pozostałe [źródło: zbiornik pyłu węglowego] [kg/rok]
Lublin	39,40	2,96	75,32	-
Pruszków	0,0009	0,0001	2,63	-
Zagórz (Komańcza)	0,0012	0,0001	38,36	-
Jaźwiny (Czarna)	0,0104	0,0008	142,78	-
Suwałki	0,1190	0,0089	253,75	-
Siewierz	0,0018	0,0001	33,43	-
Szymany	0,0033	0,0003	21,81	0,57
Suma	39,67	2,98	1 036,38	0,57

■ Odpady (bez gleby i ziemi)

	2013 masa (tony)	2014 masa (tony)
Najważniejsze odpady wg rodzaju		
Odpady uznane za niebezpieczne, w tym:	131,815	1 069,627
• odpadowe piaski i iły [01 04 09]	-	974,85
• odpady powstające przy płukaniu i oczyszczaniu kopalni inne niż wymienione w 01 04 07 i 01 04 11 [01 04 12]	-	1 485,60
• rozpuszczalniki chlorowcoorganiczne, roztwory z przemywania i ciecz macierzyste [07 01 03]	0,24	2,070
• odpady z przemysłu gumowego i produkcji gumy [07 02 80]	-	60,00
• oleje silnikowe [13 02 06]	0,02	0,000
• inne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe [13 02 08]	1,02	0,680
• inne chlorowcoorganiczne rozpuszczalniki i mieszaniny rozpuszczalników [14 06 02]		0,220
• inne rozpuszczalniki [14 06 03]	0,073	0,143
• zmieszane odpady opakowaniowe [15 01 06]	-	20,775
• opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych [15 01 10]	17,228	7,452
• sorbenty, materiały filtracyjne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi [15 02 02]	0,37	0,412
• zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy, inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 12 [16 02 13]	-	0,132
• filtry olejowe [16 01 07]	0,454	0,450

	2013 masa (tony)	2014 masa (tony)
Najważniejsze odpady wg rodzaju		
• inne niewymienione odpady [16 01 99]	-	0,08
• chemikalia laboratoryjne [16 05 06]	0,11	0,000
• uwodnione odpady ciekłe [16 10 01]	9,2	-
• odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia [17 01 03]	-	10,20
• zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne [17 01 06]	-	63,46
• odpady z remontów i przebudowy dróg [17 01 81]	-	44 857,92
• odpady drewna, szkła, tworzywa sztuczne zawierające substancje niebezpieczne [17 02 04]	5,9	107,750
• asfalt zawierający smołę [17 03 01]	-	874,000
• smoła [17 03 03]	4,12	0,00
• miedź, brąz, mosiądz [17 04 01]	-	11,09
• kable inne niż wymienione w 17 04 10 [17 04 11]	-	0,63
• gleba i ziemia [17 05 03]	38,02	0,018
• materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 01]	-	5,84
• materiały zawierające azbest [17 06 05]	55,06	7,000
Odpady inne niż niebezpieczne, w tym:	281 295,66	271 250,39
• odpadowa masa roślinna [02 01 03]	427,24	225,00
• odpady z gospodarki leśnej [02 01 07]	10 760,00	334,40
• odpady z tworzyw sztucznych [07 02 13]	0,42	0,28
• opakowania z papieru i tektury [15 01 01]	23,92	9,09
• opakowania z tworzyw sztucznych [15 01 02]	21,69	29,06
• opakowania z drewna [15 01 03]	4,20	0,00
• opakowania wielomateriałowe [15 01 05]	2,01	0,00
• opakowania ze szkła [15 01 07]	0,71	0,00
• sorbenty, materiały filtracyjne [15 02 03]	0,35	0,75
• zużyte urządzenia [16 02 14]	0,065	7,46
• elementy usunięte ze zużytych urządzeń [16 02 16]	0,008	0,034
• baterie alkaiczne [16 06 04]	0,002	0,00
• odpady z betonu oraz gruz betonowy [17 01 01]	35 121,89	129 365,37

Najważniejsze odpady wg rodzaju	2013	2014
	masa (tony)	masa (tony)
• gruz ceglany ^(17 01 02)	849,70	6 419,58
• zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia ^(17 01 07)	38 937,48	17 285,69
• usunięte tynki, tapety i okleiny ^(17 01 80)	7,07	0,00
• odpady z remontów i przebudowy dróg [z istniejącej podbudowy itp.] ^(17 01 81)	49 722,94	44 857,92
• inne niewymienione odpady ^(17 01 82)	33,90	0,00
• drewno ^(17 02 01)	6 182,12	1 421,655
• szkło ^(17 02 02)	1,31	7,46
• tworzywa sztuczne ^(17 02 03)	27,49	55,55
• asfalt inny niż wymieniony w 17 03 01 ^(17 03 02)	60 022,80	15 748,26
• odpadowa papa ^(17 03 80)	91,075	275,23
• żelazo i stal ^(17 04 05)	1 213,60	1 493,672
• mieszaniny metali ^(17 04 07)	7,33	0,00
• tłuczeń torowy ^(17 05 08)	32 176,90	36 395,72
• materiały izolacyjne ^(17 06 04)	35,10	25,79
• zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu ^(17 09 04)	5 198,55	5 653,40
• drewno inne niż wymienione w 19 12 06 ^(19 12 07)	1,20	1,50
• minerały (np. piasek, kamienie) ^(19 12 09)	15 929,08	0,00
• odpady z mechanicznej obróbki odpadów ^(19 12 12)	24 495,10	35,00
• tworzywa sztuczne ^(20 01 39)	-	18,78
• niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne ^(20 03 01)	-	143,057
• odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach ^(20 03 99)	-	7,83
Łącznie	281 427,47	271 250,39

■ Gleba i ziemia

Najważniejsze odpady wg rodzaju	2013	2014
	masa (tony)	masa (tony)
Gleba i ziemia – w tym kamienie, uznane za niebezpieczne ^(17 05 03)	38,02	0,018
Gleba i ziemia – w tym kamienie, inne niż uznane za niebezpieczne ^(17 05 04)	2 389 711,86	2 402 874,20
Urobek z pogłębiania niezawierający lub niezanieczyszczony substancjami niebezpiecznymi ^(17 05 06)	322 088,10	316 873,03
Łącznie	2 711 837,98	2 719 747,25

■ Sposób zagospodarowania odpadów

Najważniejsze odpady wg rodzaju	2013	2014
	masa (tony)	masa (tony)
Wykorzystanie jako paliwa lub innego środka wytwarzania energii (R1)	4 659,14	440,605
Powtórne wykorzystanie (R14) [bez ziemi i gleby]	9 364,74	113 012,74
Przekazane firmom posiadającym zezwolenia w zakresie zbierania, transportu i utylizacji [w tym np. składowanie na składowiskach odpadów (bez ziemi i gleby)]	267 403,59	187 205,825
Łącznie	281 427,47	300 659,17

■ Sposób zagospodarowania ziemi i gleby

Najważniejsze odpady wg rodzaju	2013	2014
	masa (tony)	masa (tony)
Powtórne wykorzystanie (R14)	1 769 402,37	1 780 097,43
Przekazane firmom posiadającym zezwolenia w zakresie zbierania, transportu i utylizacji [w tym np. składowanie na składowiskach odpadów]	942 435,61	939 649,80
Łącznie	2 711 837,98	2 719 747,23

12 Indeks GRI

Wsk.	zakres		str. audyt	Wytyczne GRI	Obszar wg ISO 26000	Zasada UN Global Compact	Komentarz / Opis
	całościowy	częściowy					
Strategia i analiza							
G4-1	■		4	✓	Oświadczenie kierownictwa najwyższego szczebla (np. dyrektora wykonawczego, prezesa zarządu lub innej osoby o równoważnej pozycji] na temat znaczenia zrównoważonego rozwoju dla organizacji i jej strategii	4,7 6.2 7,4,2 6.2	[List Prezesa]
G4-2	■		4 12	✓	Opis kluczowych wpływów, szans i ryzyk		[List Prezesa] [Sytuacja rynkowa i perspektywy] Ryzyka biznesowe zostały opisane w „Raporcie Rocznym 2014” dostępnym na http://www.budimex.pl/pl/relacje-inwestorskie/raporty/okresowe
Profil organizacji							
G4-3	■		-	✓	Nazwa organizacji	6.3.10 6.4.1	Budimex SA
G4-4	■		8	✓	Główne marki, produkty i/lub usługi	6.4.2 6.4.3 6.4.4	[Działalność rynkowa] Więcej na www.budimex.pl
G4-5	■		-	✓	Lokalizacja siedziby głównej organizacji	6.4.5 6.8.5 7.8	ul. Stawki 40 01-140 Warszawa Polska www.budimex.pl
G4-6	■		15	✓	Liczba krajów, w których działa organizacja oraz podanie nazw tych krajów, gdzie zlokalizowane są główne operacje organizacji lub tych, które są szczególnie adekwatne w kontekście treści raportu		[Wyniki ostatniego roku]
G4-7	■		-	✓	Forma własności i struktura prawna organizacji		Spółka Akcyjna, notowana na GPW w Warszawie

Wsk.	zakres		str. audyt	Wytyczne GRI	Obszar wg ISO 26000	Zasada UN Global Compact	Komentarz / Opis
	całościowy	częściowy					
G4-8	■		15	✓	Obsługiwane rynki z zaznaczeniem zasięgu geograficznego, obsługiwanych sektorów, charakterystyki klientów/konsumentów i beneficjentów	6.3.10 6.4.1 6.4.2 6.4.3 6.4.4 6.4.5 6.8.5	[Wyniki ostatniego roku] Szczegółowe informacje na ten temat można znaleźć w „Raporcie Rocznym 2014” dostępnym na http://www.budimex.pl/pl/relacje-inwestorskie/raporty/okresowe
G4-9	■		15 16 18	✓	Skala działalności	7.8	[Wyniki ostatniego roku] [Wkład w rozwój infrastruktury]
G4-10	■		16 27 73	✓	Liczba pracowników własnych i znajdujących się pod nadzorem spółki wg płci i rodzaju umowy		[Wyniki ostatniego roku] [Zarządzanie odpowiedzialnością w łańcuchu dostaw] [Tabele z danymi pozafinansowymi]
G4-11	■		77	✓	Procent pracowników objętych umowami zbiorowymi		[Tabele z danymi pozafinansowymi]
G4-12	■		27	✓	Opis łańcucha wartości		[Zarządzanie odpowiedzialnością w łańcuchu dostaw]
G4-13	■		28	✓	Znaczące zmiany w raportowanym okresie dotyczące rozmiaru, struktury, formy własności lub łańcucha wartości		[O raporcie] Szczegółowy opis zmian struktury organizacyjnej Grupy Budimex można znaleźć w „Raporcie Rocznym 2014” dostępnym na http://www.budimex.pl/pl/relacje-inwestorskie/raporty/okresowe
G4-14	■		45	✓	Wyjaśnienie, czy i w jaki sposób organizacja stosuje zasadę ostrożności.		7 [Troska o przyrodę na placu budowy] Procedura „Zarządzanie środowiskowe na kontraktach”, będąca elementem Zintegrowanego Systemu Zarządzania, definiuje m.in. zasady analizy wymagań środowiskowych i pojęcie wpływu na środowisko. Obejmuje każdy, czyli i potencjalny rodzaj wpływu. Ponadto Grupa zobowiązała się do przestrzegania zasady ostrożności przystępując do UN Global Compact.
G4-15	■		37	✓	Zewnętrzne, przyjęte lub popierane przez organizację ekonomiczne, środowiskowe i społeczne deklaracje, zasady i inne inicjatywy		1-10 <ul style="list-style-type: none"> UN Global Compact Porozumienie na Rzecz Bezpieczeństwa w Budownictwie (patrz: [Szkolenia BHP i prewencja]) kampania społeczna Państwowej Inspekcji Pracy i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych „Szczepnij życie! Bezpieczna praca na wysokości”

Wsk.	zakres		str. audyt	Wytyczne GRI	Obszar wg ISO 26000	Zasada UN Global Compact	Komentarz / Opis
	całościowy	częściowy					
G4-16	■	■	17	✓	Członkostwo w stowarzyszeniach (takich jak stowarzyszenia branżowe) i/lub w krajowych/ międzynarodowych organizacjach	6.3.10 6.4.1 6.4.2 6.4.3 6.4.4 6.4.5 6.8.5 7.8	1-10 [Wyniki ostatniego roku]
Identyfikacja aspektów materialnych i ograniczeń							
G4-17	■	■	28 72	✓	Jednostki gospodarcze ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym	5.2 7.3.2 7.3.3 7.3.4	[Tabele z danymi pozafinansowymi]
G4-18	■	■	28	✓	Proces definiowania treści raportu		[O raporcie]
G4-19	■	■	28	✓	Zidentyfikowane istotne aspekty wpływu społecznego i środowiskowego		[O raporcie]
G4-20	■	■	30	✓	Istotność zidentyfikowanych aspektów wpływu społecznego i środowiskowego dla poszczególnych podmiotów biznesowych		[O raporcie]
G4-21	■	■	16 28	✓	Ograniczenia raportu w stosunku do istotnych aspektów wpływu społecznego i środowiskowego, z uwzględnieniem podmiotów spoza organizacji		[Wyniki ostatniego roku] [O raporcie]
G4-22	■	■	-	✓	Wyjaśnienia dotyczące efektów jakichkolwiek korekt informacji zawartych w poprzednich raportach z podaniem powodów ich wprowadzenia oraz ich wpływu (np. fuzje, przejęcia, zmiana roku/ okresu bazowego, charakteru działalności, metod pomiaru)		Brak istotnych korekt
G4-23	■	■	-	✓	Znaczne zmiany w stosunku do poprzedniego raportu dotyczące zakresu, zasięgu lub metod pomiaru zastosowanych w raporcie		Brak istotnych modyfikacji
Zaangażowanie interesariuszy							
G4-24	■	■	30	✓	Lista grup interesariuszy zaangażowanych przez organizację	5.3	[O raporcie]
G4-25	■	■	22 30 37 38 60	✓	Podstawy identyfikowania i selekcji interesariuszy zaangażowanych przez organizację		[O raporcie] [Szkolenia BHP i prewencja] [Uczciwe zasady w relacjach z kontrahentami]

Wsk.	zakres		str. audyt	Wytyczne GRI	Obszar wg ISO 26000	Zasada UN Global Compact	Komentarz / Opis
	całościowy	częściowy					
G4-26	■	■	30	✓	Podejście do angażowania interesariuszy włączając częstotliwość angażowania według typu i grupy interesariuszy	5.3	[O raporcie]
G4-27	■	■	30 37	✓	Kluczowe kwestie i problemy poruszane przez interesariuszy oraz odpowiedź ze strony organizacji, również poprzez ich zaraportowanie		[O raporcie] [Szkolenia BHP i prewencja]
Profil raportu							
G4-28	■	■	-	✓	Okres raportowania (np. rok obrotowy/kalendarzowy)	5.3 7.5.3 7.6.2	Rok finansowy / kalendarzowy: 01.01.2014-31.12.2014
G4-29	■	■	-	✓	Data publikacji ostatniego raportu (jeśli został opublikowany)		2014 r.
G4-30	■	■	-	✓	Cykl raportowania (roczny, dwuletni itd)		roczny
G4-31	■	■	-	✓	Osoba kontaktowa		Łukasz Kubiak, Biuro Komunikacji Zewnętrznej, Budimex SA, ul. Stawki 40, 01-040 Warszawa e-mail: lukasz.kubiak@budimex.pl tel. [22] 623 61 64, kom. 695 052 455
G4-32	■	■	-	✓	Indeks CSR		[Indeks GRI] [O raporcie]
G4-33	■	■	28	✓	Polityka i obecna praktyka w zakresie zewnętrznej weryfikacji raportu. Jeśli nie zawarto takich danych w niezależnym raporcie poświadczającym, wyjaśnienie zakresu i podstaw zewnętrznej weryfikacji oraz relacji pomiędzy organizacją i zewnętrznym podmiotem poświadczającym		[O raporcie] Raport został przygotowany przez podmiot zewnętrzny w oparciu o dane dostarczone przez Budimex SA, a następnie poddany weryfikacji niezależnego audytora.
Nadzór, zobowiązania i zaangażowanie							
G4-34	■	■	20 22	✓	Struktura nadzorcza organizacji wraz z komisjami podlegającymi pod najwyższy organ nadzorczy, odpowiedzialnymi za poszczególne zadania, jak na przykład tworzenie strategii czy nadzór nad organizacją	6.2 7.4.3 7.7.5	1-10 [Systemy zarządzania] Szczegółowe informacje można znaleźć w „Raporcie Rocznym 2014” dostępnym na http://www.budimex.pl/pl/relacje-inwestorskie/raporty/okresowe Dodatkowo informacje na temat aktualnego składu Zarządu, Rady Nadzorczej i jej komitetów, włączając w to życiorysy poszczególnych osób, można znaleźć na: http://www.budimex.pl/pl/o-budimex/wladze.html

Wsk.	zakres		str. audyt	Wytyczne GRI	Obszar wg ISO 26000	Zasada UN Global Compact	Komentarz / Opis
	całościowy	częściowy					
Etyka i rzetelność							
G4-56	■		11 61	✓	Wartości organizacji, zasady, kodeks i normy zachowań i etyki	4.4 6.6.3	1-10 [Działalność rynkowa] [Kodeks Etyki]
WYNIKI W WYMIARZE EKONOMICZNYM							
Wyniki ekonomiczne							
G4-EC1	■		73	✓	Bezpośrednia wartość ekonomiczna wytworzona i podzielona z uwzględnieniem przychodów, kosztów operacyjnych, wynagrodzenia pracowników, dotacji i innych inwestycji na rzecz społeczności, niepodzielonych zysków oraz wypłat dla właścicieli kapitału i instytucji państwowych	6.8.1 6.8.2 6.8.3 6.8.7 6.8.9	- [Tabele z danymi pozafinansowymi]
G4-EC2	■		-	✓	Implikacje finansowe i inne ryzyka oraz szanse dla działań organizacji wynikające ze zmian klimatycznych	6.5.5	7 Na chwilę obecną nie stwierdzono znaczącego wpływu. Niemniej podstawowe surowce, z których korzysta firma, są produktami branż, które istotnie wpływają na klimat (produkcja asfaltów i paliw, produkcja cementu, hutnictwo stali). Tym samym zmiany regulacji i dodatkowe obciążenia tych branż w związku z emisją gazów cieplarnianych, mogą odbić się niekorzystanie na kosztach firmy. Zmiany klimatyczne w szerszym ujęciu, tj. nasilenie anomalii pogodowych, może wpływać na proces realizacji kontraktów. Z drugiej strony oferta firmy odpowiada na oczekiwania pośrednio związane ze zmianami klimatycznymi. Budimex posiada odpowiednie zasoby pozwalające na włączenie się w procesy restrukturyzacji zakładów energetycznych (budowa obiektów wytwórczych). W ofercie firmy znajdują się obiekty, w których straty energetyczne zostały ograniczone do minimum, i które spełniają wymogi klientów wrażliwych na kwestie klimatyczne.

Wsk.	zakres		str. audyt	Wytyczne GRI	Obszar wg ISO 26000	Zasada UN Global Compact	Komentarz / Opis
	całościowy	częściowy					
Obecność na rynku							
G4-EC5	■		77	✓	Wysokość wynagrodzenia pracowników najniższego szczebla w stosunku do płacy minimalnej na danym rynku w głównych lokalizacjach organizacji	6.3.7 6.3.10 6.4.3 6.4.4 6.8.1 6.8.2	1 [Tabele z danymi pozafinansowymi]
G4-EC6	■		79	✓	Odsetek wyższej kadry kierowniczej zatrudnionej z rynku lokalnego	6.4.3 6.8.1 6.8.2 6.8.5 6.8.7	6 [Tabele z danymi pozafinansowymi] Zasadniczo w spółkach Grupy Budimex zatrudnieni są wyłącznie obywateli polscy. Pojedynczy obywateli polscy, reprezentujący głównego udziałowca, zasiadają w organach spółek. Ich liczbę podano w tabeli, obrazującej składy zarządów i rad nadzorczych.
Pośredni wpływ ekonomiczny							
G4-EC7	■		18	✓	Wkład w rozwój infrastruktury oraz świadczenie usług na rzecz społeczeństwa poprzez działania komercyjne, przekazywanie towarów oraz działania pro-bono. Wpływ tych działań na społeczeństwo	6.3.9 6.8.1 6.8.2 6.8.7 6.8.9	- [Wkład w rozwój infrastruktury]
WYNIKI W WYMIARZE ŚRODOWISKOWYM							
Surowce i materiały							
EN DMA			42 68 70	✓	Podejście zarządcze	6, 7.3.1 7.4.3 7.7.3 7.7.5	7, 8, 9 [Racjonalne korzystanie z zasobów i zanieczyszczenie środowiska]
G4-EN1	■		70 81	✓	Wykorzystane surowce/ materiały według wagi i objętości	6.5.4	8 [Materiały i surowce] [Tabele z danymi pozafinansowymi]
G4-EN2	■		70 81	✓	Procent materiałów pochodzących z recyklingu wykorzystanych w procesie produkcyjnym	6.5.4	8, 9 [Materiały i surowce] [Tabele z danymi pozafinansowymi]
Energia							
EN DMA			42 68 70	✓	Podejście zarządcze	6, 7.3.1 7.4.3 7.7.3 7.7.5	7, 8, 9 [Racjonalne korzystanie z zasobów i zanieczyszczenie środowiska]
G4-EN3	■		70 82	✓	Bezpośrednie i pośrednie zużycie energii według pierwotnych źródeł energii	6.5.4	8 [Paliwa, energia i emisja CO ₂] [Tabele z danymi pozafinansowymi]

Wsk.	zakres		str. audyt	Wytyczne GRI	Obszar wg ISO 26000	Zasada UN Global Compact	Komentarz / Opis
	całościowy	częściowy					
G4-EN5	■	70	✓	Efektywność energetyczna			[Paliwa, energia i emisja CO ₂] [Tabele z danymi pozafinansowymi]
Bioróżnorodność							
EN DMA		42	✓	Podejście zarządcze	6, 7.3.1, 7.4.3, 7.7.3, 7.7.5	7, 8, 9	[Ograniczanie oddziaływania na lokalne otoczenie przyrodnicze]
G4-EN11	■	44	✓	Lokalizacja i powierzchnia posiadanych, dzierżawionych lub zarządzanych gruntów zlokalizowanych w obszarach chronionych lub obszarach o dużej wartości pod względem bioróżnorodności poza obszarami chronionymi bądź przylegających do takich obszarów	6.5.6	8	[Troska o przyrodę na placu budowy]
G4-EN12	■	44	✓	Opis istotnego wpływu działalności, produktów i usług na bioróżnorodność obszarów chronionych i obszarów o dużej wartości pod względem bioróżnorodności poza obszarami chronionymi	6.5.6	8	[Troska o przyrodę na placu budowy]
G4-EN13	■	46	✓	Siedliska chronione lub zrewitalizowane	6.5.6	8	[Troska o przyrodę na placu budowy] Dokładne informacje są dostępne w opracowaniach dotyczących oddziaływania poszczególnych inwestycji na środowisko ze wskazaniem dokładnej lokalizacji względem inwestycji.
G4-EN14	■	46	✓	Liczba gatunków znajdujących się w Czerwonej Księdze Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody i Jej Zasobów (IUCN) oraz na krajowych listach gatunków zagrożonych, zidentyfikowanych na obszarze oddziaływania organizacji według stopnia zagrożenia wyginieciem	6.5.6	8	[Troska o przyrodę na placu budowy]
Emisje							
EN DMA		42	✓	Podejście zarządcze	6, 7.3.1, 7.4.3, 7.7.3, 7.7.5	7, 8, 9	[Racjonalne korzystanie z zasobów i zanieczyszczenie środowiska]

Wsk.	zakres		str. audyt	Wytyczne GRI	Obszar wg ISO 26000	Zasada UN Global Compact	Komentarz / Opis
	całościowy	częściowy					
G4-EN15	■	70	✓	Łączne bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych według wagi [Scope 1]	6.5.5	8	[Paliwa, energia i emisja CO ₂] [Tabele z danymi pozafinansowymi]
G4-EN16	■	82	✓	Łączne pośrednie emisje gazów cieplarnianych według wagi [Scope 2]	6.5.5	8	[Tabele z danymi pozafinansowymi]
G4-EN18	■	82	✓	Efektywność związana z emisją gazów cieplarnianych	6.5.5		[Tabele z danymi pozafinansowymi]
G4-EN21	■	83	✓	Emisja związków NO _x , SO _x i innych istotnych związków emitowanych do powietrza według rodzaju związku i wagi	6.5.3	8	[Tabele z danymi pozafinansowymi] Źródłem emisji zanieczyszczeń są poszczególne wytwórnie mas bitumicznych, których lokalizacje wskazano w tabeli wraz z wielkościami emisji poszczególnych związków. Emisje związane są z pracą otaczarek oraz suszarek kruszywa, a także zbiornikami bitumu, asfaltu, mączki wapiennej i pyłu kamiennego.
Ścieki i odpady							
EN DMA		42	✓	Podejście zarządcze	6, 7.3.1, 7.4.3, 7.7.3, 7.7.5	7, 8, 9	[Ograniczanie oddziaływania na lokalne otoczenie przyrodnicze]
G4-EN23	■	51	✓	Całkowita waga odpadów według rodzaju odpadu i metody postępowania z odpadem	6.5.3	8	[Gospodarka odpadami] [Materiały i surowce] [Tabele z danymi pozafinansowymi]
G4-EN24	■	45	✓	Łączna liczba i objętość istotnych wycieków	6.5.3	8	[Troska o przyrodę na placu budowy]
Produkty i usługi							
G4-EN27	■	44		Inicjatywy służące zmniejszeniu wpływu produktów i usług na środowisko i zakres ograniczenia tego wpływu	6.5.3, 6.5.4, 6.6.6, 6.7.5	7, 8, 9	[Troska o przyrodę na placu budowy]
Zgodność z regulacjami							
G4-EN29	■	45	✓	Wartość pieniężna kar i całkowita liczba sankcji pozafinansowych za nieprzestrzeganie prawa i regulacji dotyczących ochrony środowiska	4.6	8	[Troska o przyrodę na placu budowy]

Wsk.	zakres ■ całościowy ■ częściowy □ nieraportowany/ nie dotyczy	str. audyt	Wytyczne GRI	Obszar wg ISO 26000	Zasada UN Global Compact	Komentarz / Opis
Ocena środowiskowa dostawców						
EN DMA	42 68 70	✓	Podejście zarządcze	6, 7.3.1 7.4.3 7.7.3 7.7.5	7, 8, 9	[Troska o przyrodę na placu budowy]
G4-EN32	■	50	✓	Odsetek dostawców, którzy zostali poddani ocenie pod kątem kryteriów środowiskowych	6.3.5 6.6.6 7.3.1	[Troska o przyrodę na placu budowy]
G4-EN33	■	44 50	✓	Istotne aktualne i potencjalne zagrożenia środowiskowe w łańcuchu dostaw	6.3.5 6.6.6 7.3.1	[Troska o przyrodę na placu budowy]
Mechanizm przekazywania skarg						
G4-EN34	■	50	✓	Liczba skarg dotyczących wpływu środowiskowego skierowanych i rozwiązanych poprzez mechanizmy formalne	6.3.6	[Troska o przyrodę na placu budowy]
WYNIKI W WYMIARZE SPOŁECZNYM						
Miejsce pracy: zatrudnienie						
G4-LA1	■	75 76	✓	Łączna liczba odejść oraz wskaźnik fluktuacji pracowników, według grup wiekowych, płci i regionu	6.4.3 6	[Tabele z danymi pozafinansowymi]
G4-LA2	■	-	✓	Świadczenia dodatkowe zapewniane pracownikom pełnoetatowym, które nie są dostępne dla pracowników czasowych lub pracujących w niepełnym wymiarze godzin według głównych jednostek organizacyjnych	6.4.4 6.8.7	- Świadczenia są tożsame – niezależnie od tego, czy pracownik zatrudniony jest na pełen etat, czy w niepełnym wymiarze czasu pracy. Spośród nieobligatoryjnych świadczeń należy wspomnieć o: ubezpieczeniu medycznym [Budimex SA, Budimex Nieruchomości], ubezpieczeniu na życie [Budimex SA, Budimex Nieruchomości] i kartach Benefit [Budimex SA, Budimex Nieruchomości]. Dodatkowe ubezpieczenie medyczne dostępne jest również dla praktykantów, zatrudnionych w oparciu o umowy cywilnoprawne.
G4-LA3	■	78	✓	Odsetek powrotów do pracy i wskaźnik retencji po urlopie macierzyńskim/tacierzyńskim, w odniesieniu do płci	6.4.4	[Tabele z danymi pozafinansowymi]

Wsk.	zakres ■ całościowy ■ częściowy □ nieraportowany/ nie dotyczy	str. audyt	Wytyczne GRI	Obszar wg ISO 26000	Zasada UN Global Compact	Komentarz / Opis
Miejsce pracy: relacje między pracownikami a kierownictwem						
G4-LA4	■	-	✓	Minimalne wyprzedzenie, z jakim informuje się o istotnych zmianach operacyjnych, wraz ze wskazaniem, czy okresy te są określone w umowach zbiorowych	6.4.3 6.4.5	3 Zgodnie z wymogami Prawa Pracy.
Miejsce pracy: bezpieczeństwo i higiena pracy (BHP)						
LA DMA		32 41	✓	Podejście zarządcze (w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy)	6, 7.3.1 7.4.3 7.7.3 7.7.5	1, 3, 6 [Warunki, bezpieczeństwo i higiena pracy (BHP)]
G4-LA5	■	32	✓	Odsetek łącznej liczby pracowników reprezentowanych w formalnych komisjach, w których skład wchodzi kierownictwo i pracownicy] ds. bezpieczeństwa i higieny pracy, które doradzają w zakresie programów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz monitorują takie programy	6.4.6	1 [Warunki, bezpieczeństwo i higiena pracy (BHP)]
G4-LA6	■	40 80	✓	Wskaźnik urazów, chorób zawodowych, dni straconych oraz nieobecności w pracy, a także liczba wypadków śmiertelnych związanych z pracą według regionów	6.4.6 6.8.8	1 [Wypadkowość] [Tabele z danymi pozafinansowymi]
G4-LA7	■	40	✓	Zatrudnienie w warunkach podwyższonego ryzyka chorób zawodowych.	6.4.6 6.8.8	1 [Wypadkowość]
G4-LA8	■	-	✓	Aspekt BHP w układach zbiorowych pracy	6.4.6	1 Wyłącznie w przypadku Mostostalu Kraków, aspekty BHP zostały ujęte w układzie zbiorowym pracy. Zapisy definiują możliwość czasowego przyznania danej grupie pracowników okresowych dodatków z tytułu pracy w warunkach szkodliwych lub uciążliwych.

Wsk.	zakres			Wytyczne GRI	Obszar wg ISO 26000	Zasada UN Global Compact	Komentarz / Opis
	całościowy	częściowy	nie dotyczy				
str. audyt							
Miejsce pracy: szkolenia							
G4-LA10	■	58	✓	Programy rozwojowe	6.3.7. 6.3.10 6.4. 6.4.3	1, 6	[Prewencja zachowań nieetycznych i uczciwość w działaniu] Wszystkie opisane programy rozwoju umiejętności menedżerskich wpisują się w koncepcję kształcenia ustawicznego i przyczyniają do wzrostu wartości na rynku pracy. W indywidualnych przypadkach, mimo braku sformalizowanego programu, Grupa Budimex wspiera w tym wymiarze również pracowników w procesie outplacementu.
Miejsce pracy: różnorodność i równość szans							
G4-LA12	■	79	✓	Skład ciał nadzorczych i kadry pracowniczej w podziale na kategorie według płci, wieku, przynależności do mniejszości oraz innych wskaźników różnorodności	6.2.3 6.3.7 6.3.10 6.4.3	1, 6	[Tabele z danymi pozafinansowymi]
G4-LA13	■	77	✓	Stosunek podstawowego wynagrodzenia mężczyzn i kobiet według zajmowanego stanowiska	6.3.7 6.3.10 6.4.3 6.4.4	1, 6	[Tabele z danymi pozafinansowymi]
Ocena dostawców							
LA DMA		32 41	✓	Podejście zarządcze (w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy)	6, 7.3.1 7.4.3 7.7.3 7.7.5	1, 3, 6	[Wypadkowość]
G4-LA14	■	41	✓	Odsetek dostawców, którzy zostali poddani ocenie pod kątem kryteriów pracowniczych	6.3.5 6.4.3 6.6.6 7.3.1		[Wypadkowość]
G4-LA15	■	41	✓	Istotne aktualne i potencjalne zagrożenia stosunków pracowniczych w łańcuchu dostaw	6.3.5 6.4.3 6.6.6 7.3.1		[Wypadkowość]
Mechanizm przekazywania skarg							
G4-LA16	■	61	✓	Liczba skarg dotyczących stosunków pracowniczych skierowanych i rozwiązanych poprzez mechanizmy formalne	6.3.6		[Kodeks Etyki]
Prawa człowieka: procedury odnośnie zamówień i inwestycji							
HR DMA		60	✓	Podejście zarządcze	6, 7.3.1 7.4.3 7.7.3 7.7.5	1-6	[Prewencja zachowań nieetycznych i uczciwość w działaniu]

Wsk.	zakres			Wytyczne GRI	Obszar wg ISO 26000	Zasada UN Global Compact	Komentarz / Opis
	całościowy	częściowy	nie dotyczy				
str. audyt							
G4-HR1	■	60	✓	Procent i całkowita liczba umów inwestycyjnych zawierających klauzule dotyczące praw człowieka lub które zostały poddane kontroli pod tym kątem	6.3.3 6.3.5 6.6.6	1-2	[Uczciwe zasady w relacjach z kontrahentami]
Prawa człowieka: przeciwdziałanie dyskryminacji							
G4-HR3	■	61 62	✓	Całkowita liczba przypadków dyskryminacji oraz działania podjęte w tej kwestii	6.3.6 6.3.7 6.3.10 6.4.3	1, 2, 6	[Kodeks Etyki] [Zgodność z prawem]
Prawa człowieka: swoboda zrzeszania się i prawo do sporów zbiorowych							
G4-HR4	■	62	✓	Działania zidentyfikowane, jako mogące stwarzać zagrożenie dla prawa do swobody zrzeszania się i prawa do sporów zbiorowych oraz inicjatywy wspierające te prawa	6.3.3 6.3.4 6.3.5 6.3.8 6.3.10 6.4.5 6.6.6	1-3	[Zgodność z prawem]
Prawa człowieka: praca dzieci							
G4-HR5	■	62	✓	Działania zidentyfikowane, jako niosące ze sobą istotne ryzyko wykorzystywania pracy dzieci oraz środki podjęte w celu eliminacji takich przypadków	6.3.3 6.3.4 6.3.5 6.3.7 6.3.10 6.6.6 6.8.4	1, 2, 5	[Zgodność z prawem]
Prawa człowieka: praca przymusowa i obowiązkowa							
G4-HR6	■	62	✓	Działania zidentyfikowane, jako niosące ze sobą istotne ryzyko wystąpienia pracy przymusowej lub obowiązkowej oraz środki podjęte w celu eliminacji takich przypadków	6.3.3 6.3.4 6.3.5 6.3.10 6.6.6	1, 2, 4	[Zgodność z prawem]
Ocena dostawców							
HR DMA		60	✓	Podejście zarządcze	6, 7.3.1 7.4.3 7.7.3 7.7.5	1-6	[Uczciwe zasady w relacjach z kontrahentami]
G4-HR10	■	60 61	✓	Odsetek dostawców, którzy zostali poddani ocenie pod kątem kryteriów praw człowieka	6.3.3 6.3.4 6.3.5		[Uczciwe zasady w relacjach z kontrahentami] [Kodeks Etyki]
G4-HR11	■	60 61	✓	Istotne aktualne i potencjalne zagrożenia praw człowieka w łańcuchu dostaw	6.3.3 6.3.4 6.3.5 6.6.6		[Uczciwe zasady w relacjach z kontrahentami] [Kodeks Etyki]

Wsk.	zakres		str. audyt	Wytyczne GRI	Obszar wg ISO 26000	Zasada UN Global Compact	Komentarz / Opis
	całościowy	częściowy					
Mechanizm przekazywania skarg							
G4-HR12	■		61	✓	Liczba skarg dotyczących zagrożenia dla praw człowieka skierowanych i rozwiązanych poprzez mechanizmy formalne	6.3.6	[Kodeks Etyki]
Społeczność lokalna							
SO DMA			40 52 54 58 60 61	✓	Podjęcie zarządcze	6, 7.3.1 7.4.3 7.7.3 7.7.5	10 [Wypadkowość] [Ograniczanie uciążliwości]
G4-SO1	■		52 55		Charakter, skala i efektywność programów i praktyk w zakresie oceny i zarządzania wpływem działalności organizacji na społeczność lokalną, włączając wpływ wejścia na dany rynek, prowadzenia i zakończenia działalności	6.3.9 6.5.1 6.5.2 6.5.3 6.8	- [Ograniczanie uciążliwości] [Rekompensowanie uciążliwości społecznościom]
G4-SO2	■		40 52	✓	Działania o znaczącym potencjalnym bądź istniejącym negatywnym wpływie na lokalną społeczność	6.3.9 6.5.3 6.8	[Ograniczanie uciążliwości]
Działania antykorupcyjne							
SO DMA			40 52 54 58 60 61	✓	Podjęcie zarządcze	6, 7.3.1 7.4.3 7.7.3 7.7.5	10 [Prewencja zachowań nieetycznych i uczciwość w działaniu]
G4-SO3	■		60	✓	Procent i całkowita liczba jednostek biznesowych poddanych analizie pod kątem ryzyka związanego z korupcją	6.6.1 6.6.2 6.6.3	10 [Monitorowanie zagrożeń] W raporcie nie ujawniono narzędzi wykorzystywanych w ich monitorowaniu, uznając je za poufne. Ujawnienie takich informacji, w szczególności sposobu prowadzenia analiz, w ocenie spółki mogłoby przyczynić się do zmniejszenia ich efektywności i zwiększenia zagrożenia zachowaniami nieetycznymi.
G4-SO4	■		58 61	✓	Procent pracowników przeszkolonych w zakresie polityk i procedur antykorupcyjnych organizacji	6.6.1 6.6.2 6.6.3 6.6.6	10 [Prewencja zachowań nieetycznych i uczciwość w działaniu] Ze względu na specyfikę prowadzonej działalności, a w szczególności rotację pracowników między kontraktami, podział na regiony został w opisie wskaźnika pominięty.
G4-SO5	■		61	✓	Działania podjęte w odpowiedzi na przypadki korupcji	6.6.1 6.6.2 6.6.3	10 [Kodeks Etyki]

Wsk.	zakres		str. audyt	Wytyczne GRI	Obszar wg ISO 26000	Zasada UN Global Compact	Komentarz / Opis
	całościowy	częściowy					
Udział w życiu publicznym							
G4-SO6	■		62	✓	Całkowita wartość finansowa i rzeczowa darowizn na rzecz partii politycznych, polityków i instytucji o podobnym charakterze według krajów	6.6.1 6.6.2 6.6.4	10 [Zgodność z prawem]
Zgodność z regulacjami							
G4-SO7	■		62	✓	Całkowita liczba podjętych wobec organizacji kroków prawnych dotyczących przypadków naruszeń zasad wolnej konkurencji, praktyk monopolistycznych oraz ich skutki.	6.6.1 6.6.2 6.6.5 6.6.7	[Zgodność z prawem]
G4-SO8	■		-	✓	Wartość pieniężna kar i całkowita liczba sankcji pozafinansowych z tytułu niezgodności z prawem i regulacjami	4.6	- Nie nałożono kar.
Ocena dostawców							
SO DMA			40 52 54 58 60 61	✓	Podjęcie zarządcze	6, 7.3.1 7.4.3 7.7.3 7.7.5	10 [Ograniczanie uciążliwości]
G4-SO9	■		54 60	✓	Odsetek dostawców, którzy zostali poddani ocenie pod kątem kryteriów społecznych	6.3.5 6.6.1 6.6.2 6.6.6 6.8.1 6.8.2 7.3.1	[Ograniczanie uciążliwości]
G4-SO10	■		54 60	✓	Istotny aktualny i potencjalne zagrożenia społeczne w łańcuchu dostaw	6.3.5 6.6.1 6.6.2 6.6.6 6.8.1 6.8.2 7.3.1	[Ograniczanie uciążliwości]
Odpowiedzialność za produkt: zdrowie i bezpieczeństwo klienta							
PR DMA			64 66	✓	Podjęcie zarządcze	6, 7.3.1 7.4.3 7.7.3 7.7.5	1, 8 [Jakość i bezpieczeństwo budowanych obiektów]

Wsk.	zakres			Obszar wg ISO 26000	Zasada UN Global Compact	Komentarz / Opis
	całościowy	częściowy	nie dotyczy			
str. audyt	Wytyczne GRI					
G4-PR1	■	64 66 67	✓	Etapy cyklu życia produktu, na których ocenia się wpływ produktów i usług na zdrowie i bezpieczeństwo w celu poprawy wskaźników oraz procent istotnych kategorii produktów i usług podlegających takim procedurom	6.7.1 6.7.2 6.7.4 6.7.5 6.8.8	1 [Jakość i bezpieczeństwo budowanych obiektów] Opisane w treści raportu procedury mają charakter ogólnobowiązujący i tym samym odnoszą się do wszystkich [100%] realizowanych kontraktów.
G4-PR2	■	67	✓	Całkowita liczba przypadków niezgodności z regulacjami i dobrowolnymi kodeksami w zakresie wpływu produktów i usług na zdrowie i bezpieczeństwo na każdym etapie cyklu życia, z uwzględnieniem rodzaju skutków	4.6 6.7.1 6.7.2 6.7.4 6.7.5 6.8.8	1 [Jakość i bezpieczeństwo budowanych obiektów]
G4-PR3	■	-	✓	Rodzaj informacji o produktach i usługach wymaganych na mocy procedur oraz procent znaczących produktów i usług podlegających takim wymogom informacyjnym	6.7.1 6.7.2 6.7.3 6.7.4 6.7.5 6.7.9	8 Specyfika przedsięwzięć budowlanych sprawia, że ich realizacji od najwcześniejszego etapu towarzyszy bardzo dokładna dokumentacja wykonawcza. Wymogi określone są przez przepisy i normy. Chodzi tu nie tylko o stosowne zgody, zezwolenia czy potwierdzenia odbiorów przez poszczególne urzędy i służby. Poszczególnym surowcom i materiałom towarzyszą certyfikaty i deklaracje zgodności czy też atesty higieniczne oraz dokumenty związane z zagospodarowaniem odpadów. Gwarantuje to szeroko rozumiane bezpieczeństwo dla ludzi i środowiska. Wsparciem jest tu Zintegrowany System Zarządzania.
G4-PR5	■	-	-	Praktyki związane z zapewnieniem satysfakcji klienta, w tym wyniki badań pomiaru satysfakcji klienta	6.7.1 6.7.2 6.7.6	- Specyfika rynku B2B, na którym głównie działa firma, i na którym liczba zamawiających jest bardzo ograniczona, wiąże się z tym, że nie jest możliwe prowadzenie typowych, ilościowych badań satysfakcji klienta. Niemniej realizacja zamówień jest omawiana na bieżąco z klientami, a ciągły dialog zapewnia aktualną wiedzę na temat oczekiwań zamawiających.

Wsk.	zakres			Obszar wg ISO 26000	Zasada UN Global Compact	Komentarz / Opis
	całościowy	częściowy	nie dotyczy			
str. audyt	Wytyczne GRI					
Odpowiedzialność za produkt: zgodność z regulacjami						
G4-PR9	■	62	✓	Wartość pieniężna istotnych kar z tytułu niezgodności z prawem i regulacjami dotyczącymi dostawy i użytkowania produktów i usług.	4.6 6.7.1 6.7.2 6.7.6	- [Zgodność z prawem]
Wskaźniki sektorowe						
CRE6	■	32	✓	Część (odsetek) organizacji działająca w zgodzie z międzynarodowymi systemami zarządzania BHP (np. ISO18000)	-	- W przypadku Budimeksu SA oraz Mostostalu Kraków wdrożenie ISO18000 oraz OHSAS 18000 zostało potwierdzone stosownymi certyfikatami. Na koniec 2014 roku pracowało w nich 97,9% pracowników spółek objętych raportem.
CRE8	■	70	-	Certyfikacja nawiązujących do zrównoważonego rozwoju nowych obiektów, eksploatacji istniejących i rozbiórki likwidowanych	-	- Budynek biurowo-usługowy przy ul. Grunwaldzkiej w Poznaniu uzyskał finalny certyfikat BREEAM na poziomie Very Good. Zespół obiektów Centrum Usług Korporacyjnych w Płocku – złożono dokumentację do finalnej certyfikacji.

Budimex SA
ul. Stawki 40
01-140 Warszawa
www.budimex.pl